

UNIVERZITET U SARAJEVU
FAKULTET POLITIČKIH NAUKA
ODSJEK ZA KOMUNIKOLOGIJU

„KOMPARACIJA MEDIJSKOG IZVJEŠTAVANJA I
STVARNOSTI GENOCIDA NAD BOŠNJACIMA.“

-magistarski rad-

Kandidat:Mentor:

Envera MuminovićDoc.dr . Mustafa Sefo

Broj indexa: 923/II-K

Sarajevo,maj 2019. godina

Pessimum facinus auderent pauci, plures vellent, omnes paterentur.

(Najgori zločin počinili su malobrojni, željeli mnogi, a tolerirali svi.)

Pisajući ovaj rad u mislima su mi bili šehidi, srebrenički, koji 24. godine čekaju pravdu, čekaju presude i kazne, traže odgovore. Želim da ovaj rad bude odgovor na mnogo pitanja i da budu povod za traženje istine.

Ovaj rad posvećujem majkama, kraljicama, herojima, koje jedine i nakon toliko godina se bore za svoju djecu, muževe, braću, sestre....

Srebrenica je moja radost, ljubav, sreća ali i tuga, bol i nemoć jer sve moje se tamo sastalo..

I ja sam iz Srebrenice....

Sadržaj

1. Uvod.....	4
2. Teorijsko-metodološki pristup	6
2.1. Problem istraživanja.....	6
2.2. Predmet istraživanja.....	6
2.3.Bitni kategorijalni pojmovi (definicije i klasifikacije).....	7
2.4 Naučni i društveni ciljevi.....	8
2.4.1. Naučni cilj istraživanja.....	8
2.4.2. Društveni cilj istraživanja.....	8
2.5. Sistem hipoteza i indikatora.....	9
2.6.Metode istraživanja.....	10
2.7. Vremensko, prostorno i diciplinarno određenje.....	11
2.7.1. Vremensko određenje predmeta istraživanja.....	11
2.7.2. Prostorno određenje predmeta istraživanja.....	11
2.7.3. Diciplinarno određenje predmeta istraživanja.....	11
3. Medijsko izvještavanje bosanskohercegovačkih medija o genocidu nad Bošnjacima	12
3.1. Medijsko izvještavanje o Srebrenici 1993. godine	14
3.2. Pregled medijskih izvještaja o događajima u Srebrenici juni -juli 1995 godine	17
3.3.11.juli 1995 – medijski izvještaji.....	27
3.4. Ostali dani jula 1995. godine.....	33
4. Medijsko izvještavanje agresorskih medija o tkz.zaštićenj zoni UN-a 1995. godine	49
4.1. Izvještavanje o Enklavi u spskim medijima.....	50
4.2. Mediji i uloga srbijanskih medija u izvještavanju o enklavi Srebrenica.....	60
5. Reakcije i izvještavanje stranih medija o Srebrenici 1995. godine.....	68
6. Genocid u tkz. zaštićenj zoni UN-a.....	74
6. 1. Optuženi za ratne zločine i presude u slučaju Srebrenica.....	79
6. 2. 23. godine poslije genocida u enklavi Srebrenica	82
7. Analiza rezultata.....	87
7.1. Intervju	87
8. Prilozi	89
9. Zaključak.....	94
10. Literatura	95
11. Biografija.....	101
12. Izjava o plagijarizmu.....	102

1. Uvod

Genocid predstavlja najozbiljniji zločin koji se ogleda u svojoj složenosti u pogledu organizatora, naredbodavca i izvršilaca, kako i radnje na prikrivanju zločina genocida. Genocid je potpuno ili djelimično istrjebljenje neke nacionalne, etničke, rasne ili vjerske skupine ljudi. Pojam je prvi put upotrebljen u generalnoj skupštini UN-a prilikom formulacije Nirneberških principa 1946. Prema konvenciji (Član II), genocidom se smatraju sljedeći akti izvršeni sa namjerom da se uništi u cjelosti ili djelimično neka nacionalna, etička, rasna ili vjerska grupa: ubijanje članova grupe, nanošenje teških tjelesnih i mentalnih povreda članovima grupe, stavljanje grupe u uvjete života koji treba da dovedu do njenog uništenja, u cjelosti ili djelimično. ovom kasnijem negiranju.¹

Put medijskog izvještavanja i genocida koji će se desiti na prostoru Balkana u srcu Evrope, 1995. godine prve vijesti koji su stigle o Srebrenici su te da je ona zaštićena tzv. sigurna zona UN-a. U julu 1995. godine na području Bosne i Hercegovine su svakodnevno djelovali državna televizija i radio, kao i dnevni list Oslobođenje. Zbog prekidanih medijskih veza i šutnje međunarodne zajednice o danima pred napad srpskih snaga na Srebrenicu je naknadno izvještavano, ali se mogla naslutiti tragedija, ali ne i veličina te tragedije i zločina.

Pojam medij vodi porijeklo od latinske riječi medium, što u prevodi znači nešto što se nalazi na sredini, odnosno ono što predstavlja sredinu, što posreduje nečemu. McLuhan u svojoj knjizi „Razumjevanje medija“ koristi tezu „medij je poruka“ i kaže da „svaki produžetak, bilo kože ruke ili noge, utječe na društveni sklop“. Pod medijima podrazumjevamo svaki kanal za posredovanje poruke i informacija od komunikatora do recipijenta.

Medijsko izvještavanje podrazumjeva objavljivanje informacija putem mass medija, odnosno kreiranje medijskog sadržaja, time se bave profesionalci. Medijsko izvještavanje je obuhvata proces kreiranja vijesti, izvještaja, vođenje intervjua, kao i oblikovanje u štampi, na radiju i televiziji.

---

¹Beridan, Izet - Tomić, Ivo – Kreso, Muharem: Leksikon sigurnosti, Sarajevo, 2001., str.129.

Zbog svega ovog medijsko izvještavanje je aktivan čin. Iako je prenošenje informacija i dalje jedna od temeljnih uloga medija, medijski izvještaji imaju i ulogu artikulacije, oblikovanja i postavljanje problema u takve okvire u kojima ih javnost može opažati.

Napad na Srebrenicu počeo je, kako je utvrđeno haškim presudama, 6.jula 1995 godine, a završen je pet dana kasnije ulaskom bivšeg komadanta Vojske Republike Srpske(VRS) Ratka Mladića, te da je danima nakon njegovog ulaska počinjen genocid

Srebrenica je i danas tema i u regionu i šire. Najviše se priča i piše o genocidu i Srebrenici za vrijeme obilježavanje godišnjice sradanja 11.7. koji se obilježava svake godine, ali ne nažalost na cijelom prostoru Bosne i Hercegovine. I dalje ima prostora u našoj zemlji(RS) koji ne priznaju genocid i daju razna objašnjenja i laži da mi potvrdili te netačne tvrde. U medijima možemo pročitati i naći izvještaje gdje premijeri, predsjednici, stranke ne priznaju genocid a na nekim djelovima BIH i Srbije postoje ljudi koje se ponose i veličaju ratne zločince tj monstrume koji su počinili genocid nad Bošnjacima.Pregledom dostupnih sadržaja RTRS-a u svom izvještavanju ne koristi riječ genocid, na HRT-u se koriste svi termini(genocid,zločin,tragedija), a na BHRT-u dominira termin genocid. I svjetski mediji kalkuliraju s terminom genocid kada je riječ o izvještavanju pa tako koriste termin maskr umjesto termina genocid.

2. Teorijsko-metodološki pristup

2.1. Problem istraživanja

Osnovni problem istraživanja jeste problem u medijskom izvještavanju o genocidu u periodu 91-95 godina. Medijsko izvještavanje u Bosni i Hercegovini za vrijeme agresije na Republiku Bosnu i Hercegovinu (1992- 1995) i genocida nad Bošnjacima koji će se dogoditi u tzv. zaštićenoj zoni UN-a i prevelika količina laži i neistine tokom tog izvještavanja. Na osnovu takvog medijskog izvještavanja može se napraviti komparacija stvarnih događaja i ratnih dešavanja te lažne slike stvarnosti kakvu su nam prikazali mediji i novinari tog doba.

U radu će se naći odgovori na ova kao i druga problemska pitanja radi boljeg i ispravnijeg razumijevanja same teme.

2.2. Predmet istraživanja

Predmet ovog istraživanja posmatra se sa stajališta operacionalnog određenja predmeta. Operacionalno određenje predmeta istraživanja ima šest segmentarnih dijelova: uslovi, subjekti, motivi ciljevi interesi, aktivnost, metode i sredstva i efekti. Iz ovih segmentarnih dijelova u poglavlju Hipoteze i indikatori izvodi se šest posebnih hipoteza. Uslovi unutar predmeta istraživanja obuhvataju sve tehničko-tehnološke, obrazovne, prostorne i vremenske uslove, tadašnje stanje u Srebrenici. Subjekti uključuju sve osobe koje su uključene u medijsko izvještavanje o genocidu nad Bošnjacima, kako profesionalne, tako i novinare amatere, potom u subjekte spadaju i sve osobe koju su dio izvještavanja, ali i recipijenti tih poruka i informacija. Motivi interesi i ciljevi ogledaju se u ciljevima i interesima medija, je li cilj bio pravedno i koetkno izvještavanje ili su novinari izvještavali u interesu određenih osoba, političara, državnih vođa i sl. U području aktivnosti govori se o ozbiljnom poslu, o izvještavanju od životnog značaja i važnosti, što su to sve novinari radili u tijekom izvještavanja, kojim nizom aktivnosti su došli do određenih saznanja. Sredstva označavaju sve medije koji su korišteni u izvještavanju o genocidu, počev od novina, preko radija pa do TV-a. Efekti pokazuju konačan učinak tog izvještavanja, kakve posljedice je ostavilo takvo izvještavanje..

2.3.Bitni kategorijalni pojmovi (definicije i klasifikacije)

Osnovno kategorijalne odredbe, odnosno pojmovi koji se izvode iz ovog predmeta istraživanja su:medij, medijsko izvještavanje, genocid i omnicid.

Medij- (lat.medium,posrednik, nešto između) je kanala za posredovanje poruka i informacija od komunikatora do recipijenta. Medij vodi porijeklo od latinske riječi medium, što u prevodi znači nešto što se nalazi na sredini, odnosno ono što predstavlja sredinu, što posreduje nečemu.

U tekstu pod nazivom „Odgovornost medija i poštivanje slobode govora u medijima kroz primjenu novinarskog ethosa“ doc. dr. Sefo Mustafa navodi sljedeće: „Svi mediji današnjice kojima se koristimo imaju svoj cilj. Najvažniji cilj medija jeste pokrenuti i informisati mase. Često se susrećemo sa situacijama u kojima ljudi čvrsto vjeruju u ono što vide ili čuju putem medija i na osnovu takvih poluinformacija grade svoje stavove“.²

Medijsko izvještavanje- podrazumjeva objavljivanje informacija putem mass medija, odnosno kreiranje medijskog sadržaja, time se bave profesionalci.Medijsko izvještavanje podrazumjeva objavljivanje informacija putem mass medija, odnosno kreiranje medijskog sadržaja, time se bave profesionalci.Medijsko izvještavanje je obuhvata proces kreiranja vijesti,izvještaja, vođenje intervjua, kao i oblikovanje u štampi, na radiju i televiziji. Zbog svega ovog medijsko izvještavanje je aktivan čin. Iako je prenošenje informacija i dalje jedna od temeljnih uloga medija, medijski izvještaji imaju i ulogu artikulacije, oblikovanja i postavljanje problema u takve okvire u kojima ih javnost može opažati.

Genocid – (starogrčke riječi genos, rasa, pleme i lat. cide , ubiti) potpuno ili djelimično istrebljenje neke nacionalne, etničke, rasne ili vjerske skupine ljudi.genocidom se smatraju sljedeći akti izvršeni sa namjerom da se uništi u cjelosti ili djelimično neka nacionalna, etička,rasna ili vjerska grupa: ubijanje članova grupe , nanošenje teških tjelesnih i mentalnih povreda članovima grupe, stavljanje grupe u uvjete života koji treba da dovedu do njenog uništenja,u cjelosti ili djelimično.

Omnucid – (lat. omnis, cjelina ili sve i cide, ubiti) i možemo ga još definisati kao uništenje života na Zemlji.

---

² Sefo, Mustafa „Medijski dijalozi“, IVPE - Cetinje, Podgorica, 2017., str.11.

2.4 Naučni i društveni ciljevi

2.4.1. Naučni cilj istraživanja

Svako istraživanje naučnih svojstava ima cilj da postavi nivo naučnog saznanja koji proširuje i produbljuje naučno saznanje i čini ga upotrebljivim za društvo i individualno praktikovanje.

Naučni cilj istraživanja jeste istražiti kako se manifestirala upotreba komparativnog medijskog izvještavanja i stvarnosti, zatim ispitati karakteristike te pojave i posljedice toga.

Naučna deskripcija predstavlja najniži cilj u okviru naučnih ciljeva, i služi kao uvod za problematiku pomenute teme. Ona obuhvata medijsko izvještavanje i stvarnost događaja genocida nad Bošnjacima. Što podrazumjeva kako medijsko izvještavanje o genocidu utječe na građane, kakve je to donijelo pojave u društvu i kako je to medijsko izvještavanje ostavilo posljedice po svijet. Naučnom deskripcijom objasniti ćemo termin genocid i načine i uzroke njegov nastanka i utjecaj medija na nastanak i odobravanje uništavanja jednog naroda.

Naučna eksplikacija kao naučnim ciljem se nastoji steći „saznanja o uzročno posljedičnim odnosima, društvenim zakonima i naučna objašnjenja“. Stoga je naš naučno eksplikacijski cilj utvrditi uzročno posljedične veze medijskog izvještavanja i stvarnosti genocida i doći do naučnog objašnjenja te prihvatljivog rješenja.

2.4.2. Društveni cilj istraživanja

Ogleda u prikupljanju i tumačenju činjenica o medijskom izvještavanju o genocidu i stvarnosti. Ciljevi ukazuju na važnost genocida i bitnih i istinitih činjenica koje su se dogodile jer, je to od opće društvene važnosti i bitno je za podizanje društvene svijesti o genocidu koji se dogodio nad Bošnjacima ne tako davno.

2.5. Sistem hipoteza i indikatora

Generalna hipoteza: Genocid kao fenomen, tiče se, utječe na svakog pripadnika društva, i svi smo kao individue uključeni i tiče nas se, htjeli to ili ne. Izvještavanje o genocidu nad Bošnjacima nije bilo objektivnog karaktera, većina medija nije prenosila događaje onako kako su se dogodili. Izvještavanja medija o genocidu nad Bošnjacima u Srebrenici, djelatnici novinarske profesije susretali su se sa velikim brojem problema.

Posebna hipoteza 1: Ratno stanje u Srebrenici i sva tadašnja dešavanja doveli su do velikog problema u izvještavanju o tamošnjoj situaciji.

Posebna hipoteza 2: Pregledom dostupnih sadržaja RTRS-a u svom izvještavanju ne koristi riječ genocid, na HRT-u se koriste svi termini(genocid,zločin,tragedija) a na BHRT-u dominira termin genocid.

Posebna hipoteza 3: Tokom izvještavanja koristi se niz metoda kojima se nastoji manipulirati javnosti, ali i zadovoljiti određene interese pojedinaca.

Posebna hipoteza 4:U izvještavanju o genocidu najviše se koriste novine koje šalju netačne informacije.

Posebna hipoteza 5: Izvještavanje o genocidu dovelo je do strašnih posljedica koje se trpe i osjete i dan danas.

Posebna hipoteza 6: I svjetski mediji kalkuliraju s terminom genocid kada je riječ o izvještavanju pa tako koriste termin maskr umjesto termina genocid.

Indikatori: Usmeni i pismeni iskazi stručnjaka iz različitih oblasti, televizijski prilozi i emisije, novinski članci, on line mediji, komentari i osvrt.

2.6. Metode istraživanja

Metode kojima ćemo se koristiti za potrebe istraživanja teme za magistarski rad je opštenaučna induktivno- deduktivna metode društvenih nauka kao što su metode deskripcije, sadržaja, komparacije, historijska metoda, metoda dokazivanja i intervju.

Induktivno- deduktivna metoda koristi se za objašnjavanje utvrđenih novih spoznaja i novih zakonitosti za dokazivanje postavljenih teza za provjeravanje hipoteza i znanstvenih istraživanja. Prilikom ovog naučnog istraživanja prosto je nemoguće baviti se samo induktivnom ili samo deduktivnom metodom. Potrebna je povezanost kako bi se na osnovu postojećih saznanja o genocidu i izvještavanju o njemu došlo do nekih novih spoznaja i povezati ih u jednu cjelinu.

Metodom deskripcije ili opisivanje, jedna je od ciljeva nauke i služi za pojašnjavanje špredmeta istraživanja. Njom ćemo opisati kakva su to bila medijska izvještavanja o genocidu za vrijeme agresije na Republiku Bosnu i Hercegovinu i opisat ćemo stvarnost kako je izgledala tad.

Metoda analiza sadržaja prestavlja jednu od analitičkih metoda koja teži proučavanju uglavnom tekstualnih dokumenata a predmet analize mogu biti i članci, itd.³ Ova metoda biće korištena prilikom istraživanja različitih sadržaja koje prati javnost. Analizom dokumenata prihvata se metoda empirijskih istraživanja.

Komparativna metoda je postupak uspoređivanja istih ili srodnih pojava ili utvrđivanje njihove sličnosti u ponašanju i intezitetu i razlike među njima. Ovom metodom istraživačima omogućuje se da dođu razih uopštavanja, novih zaključaka koji obogaćuju spoznaju. Komparacija u nauci vodi do uočavanja problema i klasifikacije. Komparativna metoda će se koristiti prilikom upoređivanja medijskog izvještavanja o genocidu nad Bošnjacima sa stvarnim i istinitim činjenicama.

Historijska metoda kojoj je cilj da objasni pojavu imjući u vidu historijsku pozadinu uzrokovanja te pojave. Cilj u ovom istraživačkom radu jeste objasniti historijsku pojavu genocida i zašto je došlo do njega.

---

³Termiz, Dževad: Metodologija društvenih istraživanja, Sarajevo: Grafit, 2004., str.289.

Metoda dokazivanja njom ćemo se koristiti prilikom utvrđivanja istinitosti postavljenih hipoteza.

Koristiti ću metodu ispitivanja a unutra nje tehniku intervjua. Tehnika intervjuisanja biće korištena za razgovor sa kompetentnim osobama koje se bave temam genocida nad Bošnjacima i temam koje se tiču agresije nad republiku Bosnu i Hercegovinu. Intervju je jedan od mogućih puteva dolaska do izvora informacija ili do informacije same, ali i sama forma profesionalne informacije. Naime, do niza podataka, činjenica, novinar (komunikator) dolazi putem razgovara.⁴ Pomoću intervjua će se saznati mišljenje javnosti o predmetu i problemu istraživanja. Koristiti metodu ispitivanja a unutra nje tehniku intervjua

2.7. Vremensko, prostorno i disciplinarno određenje

2.7.1. Vremensko određenje predmeta istraživanja

Istraživanje će obuhvatiti period od decembra 2018. do maja 2019., a izvori koji će se koristiti u ovom istraživanju biće iz perioda 20. i 21. stoljeća.

2.7.2. Prostorno određenje predmeta istraživanja

Prostorno određenje predmeta istraživanja najviše se odnosi na prostor Bosne i Hercegovine, tačnije na grad Srebrenicu i njenu okolinu, ali su navedeni neki primjeri koji se odnose na globalni nivo (na svijet).

2.7.3. Disciplinarno određenje predmeta istraživanja

Ovo istraživanje je *intradisciplinarnog karaktera* sa osloncem na druge nauke i naučne discipline.

---

⁴Fežić, Fahira: Uvod u teoriju informacija, Sarajevo: Promocult, 2008., str. 169.

3. Medijsko izvještavanje bosanskohercegovačkih medija o genocidu nad Bošnjacima

Riječ genocid nastale je od starogrčke riječi genos(rasa, pleme) i latinske riječi cide (ubiti). Tvorcem riječi genocid se smatra poljski profesor Rafael Lemkin, načinio je od grčke osnove i latinskog nastavka, i prvi put upotrebio 1944. u jednom novinskom članku. Da bi bolje objasnio pojam genocid, Lemkin je rekao: „ U opštem smislu , genocid nužno ne podrazumjeva neposredno uništenje jedne nacije. Umjesto toga, njegova svrha je da označi organizovani plan koji podrazumjeva različite postupke koji imaju za cilj uništavanje osnovnih temelja života nacionalnih grupa (...). Ciljevi takvog plana bili bi raspad političkih i društvenih institucija, kulture, jezika, nacionalnih osjećanja, religije, ekonomskog postojanja nacionalnih grupa, kao i uništenje lične bezbjednosti, slobode, zdravlja, dostojanstva, pa čak i života pojedinaca koji pripadaju tim grupama.“

Nakon što je uveo pojam genocid u sve jezike civiliziranog i manje civiliziranog svijeta i bio je posmatrač na Nirneberškom procesu. Lemkin je uspio da Glavna skupšina Ujedinjenih naroda 9. Decembra 1948. usvoji Konvenciju o sprečavanju i kažnjavanju zločina genocida.

Genocid (grč. genos: rod, narod + lat. occidare: uništavati) je potpuno ili djelimično istrebljenje neke nacionalne, etničke, rasne ili vjerske skupine ljudi. Prema konvenciji (Član II), genocidom se smatraju sljedeći akti izvršeni sa namjerom da se uništi u cjelosti ili djelimično neka nacionalna, etička,rasna ili vjerska grupa: ubijanje članova grupe , nanošenje teških tjelesnih i mentalnih povreda članovima grupe, stavljanje grupe u uvjete života koji treba da dovedu do njenog uništenja,u cjelosti ili djelimično.Genocid uključuje prešućivanje o izvođenju genocida, direktno i javno stimulisanje u pravcu izvršenja genocida, pokušaj izvođenja genocida i saučesništvo u genocidu. Ako je izveden tokom rata genocid je ratni zločin.⁵

Put medijskog izvještavanja i genocida koji će se desiti na prostoru Balkana u srcu Evrope počet ćemo 26. godine ranije, 1993.godine prve vijesti koji su stigle o Srebrenici su te da je ona zaštićena tkz.sigurna zona UN-a. Isto tako niko nije obavještavo o genocidu koji se dešavao krajem 1991. godine i početko 1992. godine., kada je srpska vojska počela svoj genocidini plan da vrši nad Bošnjacima.

---

⁵Beridan, Izet - Tomić, Ivo – Kreso, Muharem „Leksikon sigurnosti”, Sarajevo , 2001; str.129

U julu 1995. godine na području Bosne i Hercegovine su svakodnevno djelovali državna televizija i radio, kao i dnevni list Oslobođenje. Urednici ovih medija tvrde da su u danima prije napada na zaštićenu enklavu Srebrenica imali vrlo malo informacija s terena, zbog čega su se oslanjali na strane medije. “Imali smo relativno dobre veze iz svijeta, dobijali smo najnovije aktično dobijali vrlo rijetke informacije i to isključivo zahvaljujući radioamaterima i najčešće, u najvećem broju slučajeva, preko našeg dopisništva u Tuzli”, kaže Mehmed Halilović, tadašnji urednik Oslobođenja.

Pored bosanskohercegovačkih medija spomenut ću i srpske medije koji su imali veliku ulogu u izvještavanju. Tadašnji režimski mediji slavili su zločince, dok nevladini nisu znali da li da vjeruju onom što se događa

Snage UNPROFOR-a u Sarajevu svakodnevno su imale konferencije za medije, ali te informacije nisu bile dovoljne i jako malo od njih moglo saznati drugim riječima od njih nije bilo koristi. “Iz tih press konferencija i informacija koje smo dobijali, jako malo smo mogli saznati, to su bile opšte fraze itd. Dakle, oni su djelovali po nekim svojim principima, po nama krajnje neefikasno” izjavio je tadašnji ratni direktor Radija BIH.⁶ Oni su imali informacije, znali su šta se dešava u svakom trenutku u Srebrenici, ali ih nisu dijelili sa javnošću iz samo njima poznatih razloga.

Zbog prekidanih medijskih veza i šutnje međunarodne zajednice o danima pred napad srpskih snaga na Srebrenicu je naknadno izvještavano, ali se mogla naslutiti tragedija ali ne i veličina te tragedije i zločina. Malo je vijesti stizalo iz Srebrenice, jer je bila pod otvorenom pajbom bosanskih Srba. U tom trenutku zaštićena zona je bila napadnuta i sve je bila osim „zaštićena“:

U daljem tekstu bavit ću se detaljnije novinarskih izvještajima o događajima u Srebrenici jula 1995. godine baziran je na informacijama iz bosanskohercegovačkih štampanih medija: Front slobode (Tuzla), Glassrpski (dnevni list, Banja Luka), Prva linija (Sarajevo), Srpska vojska (List GŠVRS), (Srpsko) Oslobođenje te dnevni list Oslobođenje iz Sarajeva (dnevni list).

---

⁶Izvor: <https://www.fokus.ba/vijesti/bih/srebrenica-novinarska-sjecanja-na-najteze-zadatke-video/1161490/>(pristupljeno: 15.3.2019.g. u 15:20h)

3.1. Medijsko izvještavanje o Srebrenici 1993. godine

Prije novinarskih izvještaja iz 1995. godine vratit ćemo se na 1993. godinu kada je Srebrenica proglašena tkz. zaštićenom zonom UN-a.

12. MART 1993

Bez saglasnosti nadležnih tijela francuski general Philippe Morillon, komandant UN-ovih trupa u BIH, okružen hiljadama Bošnjaka izgovora rečenicu: „ od sada se nalazite pod zaštitom UN-a.“⁷

Iako je proglašena tkz. zaštićenom zonom Srebrenica je bila izložna i dalje napadima i granate su padale na civile.

19.MART 1993

Oslobođenje, prenosi šta se desilo na konferenciji za štampu Ejuba Ganića. Tekst nosi naziv „Agresoru ne odgovara mir“ navodeći između ostalog: „zbivanja u Istočnoj Bosni koja su dovela do teške krize, te da agresor intezivira napade u vrijeme zalaganja UN, SAD, i Armije RBiH za prekid srebreničke glogote.“⁸

Član predsjedništva Republike Bosne i Hercegovine Ejub Ganić govori o kasnoj reakciji UN na zbivanja u Istočnoj Bosni i kako agresor intezivira napade i da mu ne želi mir.

Izvor: Nacionalna i univerzitetska biblioteka Bosne i Hercegovine, Oslobođenje, br.16077, 1993

⁷Izvor: https://m.dw.com/bs/ratne-traume-holandskih-vojnika-u-srebrenici/a_18642633(pristupljeno: 20.3.2019.g. u 22:12h)

⁸„Agresoru ne odgovara mir“, Oslobođenje, br.16077., 1993, str.3

Oslobođenje, u tekstu Vlade Mrkića pod naslovom „Drino, vodo..“ navodi „...Herojski otpor branitelja Srebrenice, grada stisnutog između brda, izgleda da se bliži kraj... Hoće li to biti dovoljno da taj svijet bogatih i moćnih shvati da se u bosanskim brdima upravo ispisiuje jedna od najcrnijih stranica njegove istorije?“⁹

Zatim u tekstu se spominje Bratunac, Bijeljina, Zvornik, Višegrad, Goražde, Srebrenica i Foča i da se ovi gradovi uz Drinu nalaze na udaru, a neki pod okupacijom agresora, i da se u tim gradovima uklanjaju tragovi viševjekovnog prisustva muslimanskog naroda, rušenje džamija, prekopavanje mezarja, mijenjanje imena ulicama, pa i samim gradovima. Strane agencije navode da su ta rušenja praćena kao spektakl za gledatelje.

OSLOBOĐENJE
 BOSANSKOHERCEGOVAČKI NEZAVISNI DNEVNIK
 LIST GODINE U SVIJETU 1992.
 SARAJEVO
 GODINA I
 BROJ 16096
 Srijeda, 7.
 APRIL 1993. godine
 Cijena 2000 BND

UZ GODIŠNJAK AGRESIJE NA BOSNU I HERCEGOVINU: ALIJA IZETBEGOVIĆ GRADANIMA I BORCIMA

AGRESOR MORA BITI PORAŽEN

Kao što je prije pedeset godina jedna velika sila krenula da pokori čitav svijet i bila poražena, tako će i vojna maserina koja je krenula u agresiju i zločin protiv naše zemlje biti poražena, istakao je, pored ostalog, Alija Izetbegović

Alija Izetbegović

... herojski otpor branitelja Srebrenice, grada stisnutog između brda, izgleda da se bliži kraj... Hoće li to biti dovoljno da taj svijet bogatih i moćnih shvati da se u bosanskim brdima upravo ispisiuje jedna od najcrnijih stranica njegove istorije? ...

NOVO MEDUNARODNO PRIZNANJE - OSLOBOĐENJU -

Nagrada za heroizam - iz Teksasa

... herojski otpor branitelja Srebrenice, grada stisnutog između brda, izgleda da se bliži kraj... Hoće li to biti dovoljno da taj svijet bogatih i moćnih shvati da se u bosanskim brdima upravo ispisiuje jedna od najcrnijih stranica njegove istorije? ...

Drino, vodo...

Vlada MRKIĆ

... herojski otpor branitelja Srebrenice, grada stisnutog između brda, izgleda da se bliži kraj... Hoće li to biti dovoljno da taj svijet bogatih i moćnih shvati da se u bosanskim brdima upravo ispisiuje jedna od najcrnijih stranica njegove istorije? ...

Izvor: Nacionalna i univerzitetska biblioteka Bosne i Hercegovine, Oslobođenje, br.16096, 1993

⁹Mrkić, Vlado „Drino, vodo..“, Oslobođenje, br.16096, 1993

12. APRIL 1993.

Naser Orić, ratni komadant Armije BiH, u svojoj knjizi „Srebrenica svjedoči i optužuje“ kaže da je „12. aprila 1993. godine od šest granat ispaljenih iz artiljerskih oružja s položaja Vojske Republike Srpske s brda Koprino na igralištu ubijeno 66 Bošnjaka, a 85 osoba teže i lakše ranjeno.

16. APRIL 1993.

Zaštićena područja ustanovljena su u Bosni i Hercegovini Rezolucijom Savjeta sigurnosti broj 819. od 16. aprila 1993. ¹⁰ godine, proglašavanjem Srebrenice „zaštićenom, demilitarizovanom zonom¹¹“.

„Savjet sigurnosti je 16. aprila 1993. godine usvojio Rezoluciju 819 kojom je Srebrenica proglašena zaštićenom zonom. Rezolucija je bila opasno nedosljedna. U toku šestosatnih konsultacija prije njenog usvajanja formiran je širok konsenzus u Savjetu sigurnosti po kome je trebalo nešto učiniti da bi se Srbi spriječili da Srebrenicu etnički očiste brutalnom silom. Ali, u donošenju odluke, što je bilo potrebno zbog opasnosti da grad padne. Savjet se složio da se stvori „zaštićena zona“ a da pri tome nije specificirano koja „zona“ je to bila i kako se njena sigurnost može ostaviti. Rezolucija je zamaskirala ali nije riješila ni jednu od fundamentalnih razlika u mišljenju i pogledu uspostavljanja zaštićenih zona.“¹²

---

¹⁰Security Council Resolution 819 (1993) (S/RES/819, 16. April 1993)

¹¹Demilitarizovana zona – dio državnog teritorija na kojem je, državi kojoj pripada, međunarodnim ugovorom, na određeno ili neodređeno vrijeme, zabranjeno podizanje i držanje vojnih objekata (uporišta, fortifikacija, baze i itd.) i stacioniranje vojnih jedinica. Odredbe o njenoj uspostavi, nečelno, od važnosti su u miru i prestaju u ratu, ali je njeno uspostavljanje, dogovorom zaraćenih strana i odgovarajućim dokumentima Ujedinjenih naroda, moguće i u ratnoj situaciji da bi se nezaštićeno civilno stanovništvo, naseljena mjesta ili vrijedne kulturne historijske znamenitosti itd. zaštitili i sačuvali od ratnih razaranja. (preuzeto: Beridan, Izet - Tomić, Ivo – Kreso, Muharem „Leksikon sigurnosti“, Sarajevo , 2001; str.85)

¹²J.W. Honig- N.Both, Srebrenica, Hronika ratnog zločina, Sarajevo, 1997., str.

3.2. Pregled medijskih izvještaja o događajima u Srebrenici juni -juli 1995 godine

30. JUNI 1995.

Front slobode, na naslovnoj strani donosi članak „Srebrenica“, gdje između ostalog stoji: : „Srebrenica je ostala bez zaštite. Čim je malo prigustilo 'plavci' su se povukli na sigurno, a narodu šta bude.

Ovaj tekst se odnosi na situaciju u Srebrenici i na pogoršavanje iste još od proljeća 1995. godine. Srpske agresorske snage su blokirale skoro sve konvoje humanitarne pomoći za Srebrenicu, izvršile diverzantsko-teroristički napad na grad Srebrenicu oko 20. juna 1995. godine, zatim napale i zauzele jedan posmatrački punkt holandskog Unprofora 2. juna 1995. godine.¹³

Ovi svi podaci ukazuju na to da se napad na Srebrenicu 6.jula nije desio iznenada, već da su sedmicama pa možemo slobodno reći i mjesecima, postajali pokazatelji pogoršavanja i da je cilj srpske strane bio da ugrozi opstanak tkz. zaštićene zone.

4. JULI 1995.

Oslobođenje, u tekstu Kemala Kurspahića, dopisnika iz Vašingtona, pod naslovom „Advokatinovih realnosti“, navodi između ostalog: „... bošnjačko-hrvatska strana insistira da Srbi prvo prihvate plan Kontakt-grupe, razgraničenje po predloženoj formuli 51—49 posto, dok su Srbi spremni da pregovaraju samo 'na bazi tog plana'. Oni su Karteru već pokazali i svoj kontraprijedlog, prihvatajući da se teritorije pod njihovom kontrolom sa sadašnjih oko 70 posto smanje na 53, a ne na 49 posto, pri čemu se – na osnovu različitih paljanskih izvora – velikosrpske ambicije za nove teritorijalne ustupke koncentrišu oko sljedećih zahtjeva: izlaska 'srpske jedinice' na more, uspostavljanja 'srpskog Sarajeva', proširenja koridora koji će povezivati Srbiju sa 'srpskim zemljama u Bosni i Hrvatskoj' i razmjene teritorije kako bi se ukinule istočne muslimanske enklave u Bosni: Goražde, Žepa i Srebrenica.“¹⁴

---

¹³Nuhanović, Hasan „Nekoliko dana jula“, Sarajevo, MEDIACENTAR, 2012., str.2

¹⁴Nuhanović, Hasan „Nekoliko dana jula“, Sarajevo, MEDIACENTAR, 2012., str.2

06. JULI 1995.

Tog dana Vojska RS započinje napad na Srebrenicu. Iz presude MKS za bivšu Jugoslaviju u predmetu Popović i drugi, od 10. juna 2010. godine, paragraf 249:

249. Borbena gotovost proglašena je za 6. juli, u 04:00 sata.⁷⁷² Istog dana ujutro, Glavni štab poslao je izvještaj o stanju, s **Miletićevim** otkucanim potpisom, Karadžiću, vrhovnom komandantu VRS-a, da je izvršena priprema snaga Drinskog korpusa za aktivna borbena dejstva prema područjima Srebrenice i Žepe.⁷⁷³ Otprilike u 03:00 sata, vojni napad na Srebrenicu započeo je sa svih položaja.⁷⁷⁴ Granatiranje je bilo intenzivno i konstantno.⁷⁷⁵ Šest raketa kalibra 120mm palo je

---

u bazu Nizozemskog bataljona u Potočarima oko 03:30 sati, a najmanje 250 artiljerijskih i minobacačkih projektila zabilježeno je u srebreničkoj enklavi do 20:00 sati.⁷⁷⁶ Poređenja radi, granatiranje Srebrenice i Potočara 7. jula bilo je manje intenzivno zbog loših vremenskih uslova,⁷⁷⁷ iako je nastavljeno.⁷⁷⁸ Oko baze Nizozemskog bataljona u Potočarima bilo je žestokog granatiranja, a zabilježeno je da su tri granate pale u Srebrenicu.⁷⁷⁹ Dana 8. jula, granatiranje je pojačano, pri čemu je 30 granata palo u Srebrenicu i Potočare.⁷⁸⁰

Snage bosanskih Srba su 6. Jula 1995. granatirale Srebrenicu i napale posmatračka mjesta UN-a, čime je počelo zauzimanje. Stanje u enklavi je postajala sve teža a napadi sve učestaliji.

07. JULI 1995.

Oslobođenje, na naslovnoj strani donosi članak „Žestoko granatiranje Srebrenice“. Iako naziv članka govori o Srebrenici u tekstu se najmanje piše o njoj. Između ostalog stoji: „civili su juče ginuli i u Srebrenici gdje su ubijena četiri, a ranjeno 18 osoba.“¹⁵

Tekst govori najviše o području Sarajeva, broju mrtvih i povređenih na Alipašinom polju na koje je ispaljena granata.

U Oslobođenju se izvještava o posjeti mirovnog posrednika za prostorbivše Jugoslavije Karla Bilta Sarajevu: „... Bilt se susreo sa predsjednikom Predsjedništva Republike BiH Alijom Izetbegovićem, premijerom Republike i Federacije BiH Harisom Silajdžićem, te sa ministrom u ovoj Vladi i predsjednikom Državnog komiteta za saradnju sa UN Hasanom Muratovićem. Bilt je saopštio da trenutno ne namjerava otići na Pale.

---

¹⁵ „Žestoko granatiranje Srebrenice“., Oslobođenje, br.16908., 1995

Nijedan printani medij u BiH u izdanjima od 7. jula 1995 godine ne spominje da je u toku opšti napad na Srebrenicu.

Izvor: Nacionalna i univerzitetska biblioteka Bosne i Hercegovine, Oslobođenje, br.16908., 1995

08. JULI 1995.

Oslobođenje, u ratnoj hronici, preko vijesti agencije Onasa, koja se poziva na Press centar Armije RBiH, prvi put spominju Srebrenicu i Bihaćki region: „Bili su juče, u odnosu na druga slobodna područja RBiH, pod najžešćim napadima zaluđenih četničkih falangi. U Srebrenici su ubijena tri civila, a više njih je ranjeno. Posebno su učestalo granatirana naselja Sućeska i Potočari. U Srebrenici je veoma teška i humanitarna situacija. Osman Suljić, predsjednik Opštinskog prelaznog vijeća, izjavio je, kako prenosi Onasa, da su u posljednjoj godini dana međunarodne humanitarne organizacije dopremile u taj grad 2.970 kilograma dječije hrane, što je samo 1,5 grama po djetetu dnevno.“¹⁶

¹⁶Nuhanović, Hasan „Nekoliko dana jula“, Sarajevo, MEDIACENTAR, 2012., str.4

U knjizi Iz dana u dan – medijsko izvještavanje o ratu u BiH (1992 - 1996), autor Tihomir Milašin prvo spominjanje situacije u Srebrenici od strane elektronskih medija u Sarajevu bilježi 08. jula: „... U 15 sati Radio BiH je dao opširan izvještaj o krajnje kritičnoj situaciji u zaštićenoj zoni Srebrenica, koju već treći dan Karadžićeve snage strahovito napadaju i granatiraju tako da se, uz masovna razaranja, ubijanja i ranjavanja, bez lijekova i instrumenata – umire i od gladi... No nema nikakve pomoći od Unprofora... Radio 99 emituje i najnoviju vijest – izjavu predstavnika Unprofora da je nešto iza 15 sati Unprofor za BiH tražio blisko prisustvo vazdušnih snaga nad Srebrenicom pošto su Karadžićeve snage prosto pregazile jednu posmatračku bazu holandskih 'plavaca' (među kojima ima i ranjenih), dok se druga baza na jugu Srebrenice, zasad, održala.“¹⁷

9. JULI 1995.

Oslobođenje, na naslovnoj strani donosi članak „Tenkovi napadaju Srebrenicu“: „, pozivajući se na agenciju Onasa i Press centar Armije BiH navodi: „ Srebrenica je i juče bila meta žestokih agresorskih napada. Tokom dana na grad agresor je ispalio više od hiljadu projektila iz različitog oružja, a nastavio je i grupisanje novog ljudstva i sredstava. Naše jedinice uspješno su odbile više jakih neprijateljskih napada, praćenih artiljerijskom vatrom na području zaštićene zone Srebrenica. Karakteristično je za situaciju u ovoj zoni da je agresor djelovao artiljerijom po sjedištu UN u selu Potočari.

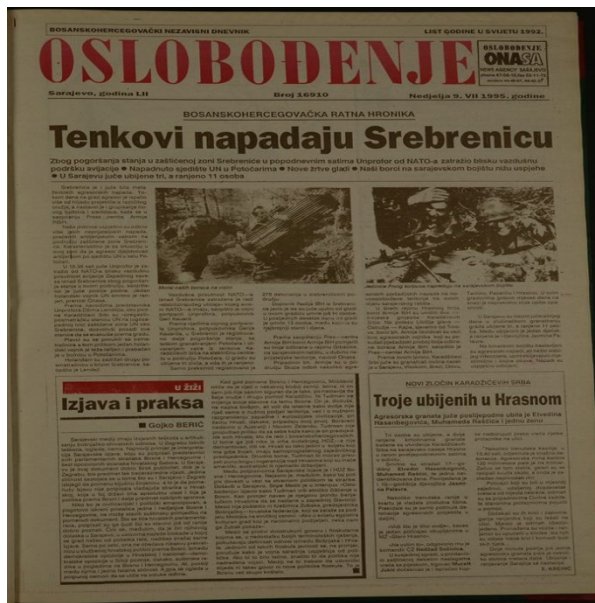
U 15.35 sati juče Unprofor je zatražio od NATO-a blisku vazdušnu prisutnost avijacije Zapadnog saveza iznad Srebrenice zbog pogoršanja stanja u ovom području, saopšteno je juče poslije podne.

Jedan holandski vojnik UN smrtno je ranjen, prenosi Onasa. Prema navodima predstavnika Unprofora Džima Lendejla, oko podne Karadžićevi Srbi su 'pregazili' posmatračku stanicu UN na jugozapadnoj ivici zaštićene zone UN oko Srebrenice, dozvolivši posadi ove stanice da se evakuše prema gradu. Plavci su se povukli sa osmatračnice a tom prilikom jedan holandski vojnik je teže ranjen i prebačen je u bolnicu u Potočarima. Holandani su zadržali drugu posmatračnicu u blizini Srebrenice, saopštio je Lendejl. .“¹⁸

---

¹⁷Milašin, Tihomir „Iz dana u dan – medijsko izvještavanje o ratu u BiH (1992 - 1996)“, Sarajevo, MEDIA CENTAR, 2002., str. 654

¹⁸„Tenkovi napadaju Srebrenicu“, Oslobođenje, br.16910., 1995

Izvor: Nacionalna i univerzitetska biblioteka Bosne i Hercegovine, Oslobođenje, br.16908., 1995

U Oslobođenju je objavljen je radio-intervju novinarke Borke Rudić sa Osmanom Suljićem, predsjednikom Ratnog predsjedništva Srebrenice: „Na stanovništvo zaštićene zone Srebrenice ovih su se dana, više nego ikada do sada, sručile dvije pošasti: glad i artiljerijska oruđa Karadžićevih Srba. Prema podacima koji su nedavno stigli iz tog opkoljenog grada od gladi je umrlo 7 civila, a svakodnevno se gine i od razornih projektila upućenih sa agresorskih položaja.

U knjizi Iz dana u dan – medijsko izvještavanje o ratu u BiH (1992 – 1996), navodi se: „U 11.30 sati... Alija Izetbegović razgovarao telefonom u Njujorku sa ministrom inostranih poslova BiH Muhamedom Šaćirbegovićem i naložio mu da se, povodom situacije u Srebrenici, hitno obrati Savjetu bezbjednosti, generalnom sekretaru Butrosu Galiju i drugim važnijim faktorima...

Radio BiH javlja da su u Srebrenici četnici, kod Zelenog jadra, zarobili 15 do 15 holandskih vojnika, a ubili jednog.

U 15 sati Radio BiH prvo donosi dramatičan tonski izvještaj svog reportera iz Srebrenice koji kaže da su četnici probili (prešli) granicu demilitarizovane zone Srebrenica, da se Unprofor povlači, da preostali 'plavci' bježe i da stanovništvu prijeti masovan pokolj. ...

17 sati Radio 99 objavljuje saopštenje vlade RBiH: 'Ako se nastave napadi na Srebrenicu, vlada RBiH će razmotriti ostanak Unprofora u BiH te pozvati dobrovoljce iz cijelog svijeta da se dođu boriti u Bosni.' Ovo je prvo ovakvo saopštenje vlade RBiH od početka rata – dodaje Milašin u svojoj knjizi. Milašin je zabilježio još nekoliko izvještaja o Srebrenici na radiju BiH do kraja dana – dramatično javljanje dopisnika Radija BiH, koji kaže da su četnici probili linije, da ulaze u Srebrenicu, da su se Holanđani ukopali u zemlju i da netačno izvještavaju o situaciji, te da je „ovo vjerovatno moje posljednje javljanje“.¹⁹

10. JULI 1995.

Srpske snage se nalaze na ulazu u grad. UN se oglašuje na zahtjeve za intervenciju NATO- ovih zračnih snaga.

Oslobođenje, na naslovnoj strani izlazi članak „Tenkovi prilaze Srebrenici“, Unprofor zaprijetio Mladiću“. Isto jako je bitan i nadnaslov koji glasi „Žestoki napadi na (ne)zaštićenu zonu. u ovom tekstu između ostalog stoji: „ Agresor je jučer pokrenuo snažnu ofanzivu na Srebrenicu, inače proglašenom zaštićenom zonom, i svim sredstvima ubija nedužne civile kojih na tom području ima oko 60 hiljada, među kojima je veliki broj izbjeglica“...

U daljem tekstu slijedi: „Na oko kilometar južno od Srebrenice juče poslijepodne raspoređene su specijalne jedinice Holanđana iz sustava Unprofora s protivtenkovskim naoružanjem, saopštila je sinoć u komandi snaga UN za BiH. Ukoliko Karadžićevi Srbi ne zaustave ofanzivu na Srebrenicu i napadnu holandske jedinice, biće traženi vazdušni udari avijacije NATO-a.“²⁰

Hamza Bakšić piše kolumnu pod nazivom „**Enklava**“ : „Ujedinjene nacije ponovo, nakon marta 1993. godine, polažu ispit u Srebrenici. Više nego bilo gdje drugdje u Bosni, svjetska organizacija ostala je dužna Srebreničanima. Plavi šljemovi su u ovom gradu preuzeli oružje bosanske Armije, time i obavezu vojne zaštite, što nije bio slučaj u drugim zaštićenim zonama. Tokom ovih tridesetak mjeseci Srebrenica je bila pakao: mještani i izbjeglice zbijeni su na minimalnom prostoru, bez krova, vode, hrane, lijekova.“²¹

---

¹⁹Milašin, Tihomir „Iz dana u dan – medijsko izvještavanje o ratu u BiH (1992 - 1996)“, Sarajevo, MEDIA CENTAR, 2002., str. 655 - 656

²⁰Štaka, Vladimir. „Tenkovi prilaze Srebrenici“, Oslobođenje, br.16911, 1995., str.3-4

²¹Bašić, Hamza kolumna „ Enklava „, Oslobođenje, br.16911, 1995.

Izvor: Nacionalna i univerzitetska biblioteka Bosne i Hercegovine, Oslobođenje, br.16911, 1995.

Oslobođenje prenosi i poruku Izetbegovića američkom predsjedniku Clintonu: „Malobrojne snage UNPROFOR-a niti su voljne, niti su u stanju, zaštititi napadnuti grad, pa se više od 60.000 stanovnika od kojih su većina žene, djeca i stari ljudi, našli u smrtnoj opasnosti. Molim Vas da upotrijebite Vaš uticaj da međunarodna zajednica izvrši svoje obaveze prema ovoj zaštićenoj zoni UN i spriječi akt terorizma i genocida nad civilnim stanovništvom Srebrenice. Pisma slične sadržine predsjednik Izetbegović je uputio kancelaru Kolu, predsjedniku Francuske Širaku i predsjedniku britanske vlade Džonu Mejdžoru“.²²

10. jula 1995. vijesti koje su bile zastupljene u medijima a ticale su se Srebrenice su bile uznemiravajuće. Tražena je pomoć stranih zvaničnika i zaštita od agresora kako bi se spriječio genocid na Bošnjacima koji su živjeli unutar UN-ove zaštićene zone.

Premijer Haris Silajdžić je uputio pismo Viliju Kласu koji je vršio funkciju generalnog sekretara NAT-oa. U kojem pita zašto NATO ne reaguje kada je u Srebrenici izvršen napad na civile i na UNPROFOR, kad je dat izričit odgovor da će intervenisati ukoliko se to dogodi. I pita da li je UN zatražio intervenciju i ako jest zašto NATO ne reaguje, jer traje opšti napad srpskog agresora na zaštićenu i demilitarizovanu zonu Srebrenice.

²²Izetbegovićevoi pismo Clintonu „Sprečiti terorizam i genocid“, Oslobođenje, br.16911, 1995., str.3

Naslov „Alarm za Srebrenicu“ u Oslobođenju navodi se: „Na početku sjednice Izvršnog odbora SDA Alija Izetbegović je ukratko informisao prisutne o trenutnom stanju u Srebrenici. 'Situacija je krajnje teška', rekao je. U poruci koju je državnim organima poslao Osman Suljić, predsjednik Ratnog predsjedništva Srebrenice, navodi se da je agresor probio linije odbrane Armije BiH na južnim prilazima gradu. Zbog toga u Srebrenicu je iz okolnih sela pobjeglo oko 4000 civila.“²³

Izvor:Infobiro.ba, Oslobođenje, br.16911, 1995.(pristupljeno:21.3.2019. 23:40h)

Radija BiHu 10, 12 i 15, 15 i 19 sati: „Izvjestač iz Srebrenice javlja da se branioci grada sa četnicima bore prsa u prsa na vratima grada a da Holanđani ne pružaju nikakav otpor. Iz diplomatskih izvora u Briselu javljaju da je NATO spreman na vazдушnu akciju ali da to zavisi od poziva UN.

Ratni direktor Radija BiH Milenko Vočić prisjeća se da su informacije o napadu srpskih snaga na Srebrenicu oko 10. jula “naslućivale na strašne žrtve”.²⁴

²³S., L. „Alarm za Srebrenicu“, Oslobođenje, br.16911, 1995., str.3

²⁴Milašin, Tihomir „Iz dana u dan – medijsko izvještavanje o ratu u BiH (1992 - 1996)“, Sarajevo, MEDIA CENTAR, 2002., str. 657-658

“Mi smo bili u blokadi. Niti smo mi znali koliko je tačno ljudi u Srebrenici, ni koliko vojske tamo ima, kojim se snagama napada. Kada smo dobili informaciju o padu Srebrenice, strašan muk je nastao među kompletnom ekipom koja je tu radila. Bio sam tu kad smo dobili posljednji izvještaj Nino Čatića, poslije kojeg se on nije više nikada javio. To je bio glas koji je svojom bojom sve kazivao. Mi smo pod utiskom tog izvještaja dugo, dugo bili”, prisjeća se Voćkić.²⁵

“Srebrenica se pretvara u najveću klaonicu. Poginuli i ranjeni neprestano se dovlače u bolnicu. Nemoguće je opisati. Svake sekunde po tri smrtonosna projektila padnu na ovaj grad. U bolnicu je trenutno doneseno sedamnaest poginulih, pedeset i sedam teže i lakše ranjenih. Da li neko na svijetu može doći da vidi tragediju koja se dešava Srebrenici i njenim stanovnicima? Ovo je nečuven zločin koji se izvodi na bošnjačkim stanovništvom u Srebrenici, populacija u ovom gradu nestaje.”²⁶

Ovo su posljednje riječ koje je izgovorio radioamater Nino Čatić. Njegovo posljednje javljanje iz opkoljene Srebrenice 10.jula 1995. godine. za program Radija Bosne i Hercegovine. Svojim zadnjim javljanjem u eter je najavio genocid a svijet se pravio da ne čuje. Nino Čatić predstavlja simbol srebreničkog stradanja i simbol posvećenosti profesiji.

Nihad Nino Čatić rođen je 29.08.1969 god. u Srebrenici. Osnovno i srednje obrazovanje stiče u svom rodnom gradu.

Ratne godine Nino je proveo u Srebrenici gdje je uređivao lokalno glasilo "Srebrenički glas" i bio je jedan od glavnih animatora kulture u enklavi.

Pored poezije Nino je pisao i drame od kojih izdvajamo "Odmetnike". Njegovu riječ i glas pamtimo iz onih najdramatičnijih dana za Srebrenicu i Bosnu i Hercegovinu.

U aprilumjesecu 1992. godine iz Novog Sada u rodnu se Srebrenicu sa fakulteta žurnalistike vratio Nino Čatić. Došao je na Ramazanski bajram. Da posjeti roditelje i svojom milijem. Već tada obdaren Božijim darom pisanja, darom u obličavanju svijeta u poeziji i prozi, nekako je bolje idubljegleda otusvoju kotlinu srebreničku. Sjetaituga. Sve se sastalo u Nini u toj Srebrenici.²⁷

---

²⁵Izvor: <http://detektor.ba/srebrenica-novinarska-sjecanja-na-najteze-zadatke-u-julu-1995-godine/> (pristupljeno: 21.3.2019. 23:50 h)

²⁶Izvor: <https://youtu.be/358lkSGGsGY> (pristupljeno: 21.3.2019. 23:46h)

²⁷Izvor: <https://www.radiosarajevo.ba/metromahala/ja-mislim/dragan-bursac-radio-slobodna-srebrenica7306582> (pristupljeno: 21.3.2019. 23:50)

Hasan Nuhanović bivši prevodilac u snagama UNPROFOR-a u Srebrenici 1995. godine i autor studije o medijskom izvještavanju o genocidu kaže da je glas Nine Čatića bio jedina medijska veza enklave sa svijetom. “S obzirom da sam ja bio tamo na terenu, meni je poznato da 1995. nije bio niko od novinara osim Čatića, tako da je Srebrenica potpuno bila nepokrivena i kad su u pitanju strani mediji i kad su u pitanju naši mediji”²⁸, naglašava Nuhanović.

U ponoć između 10. i 11. jula 1995. održan je hitan sastanak između komandanta holandskog Unprofora, potpukovnika Karremansa, i predstavnika vlasti Srebrenice, u zgradi pošte u Srebrenici. Karremans je na sastanku rekao da je Unprofor srpskim snagama dao ultimatum da se povuku iz zaštićene zone do 06.00 ujutru 11. jula ili će „biti bombardovani a u operaciji će učestvovati između 40 i 70 aviona NATO-a“. Karremans je takođe dodao da će general Rupert Smit lično sletjeti u Srebrenicu ujutro da bi se uvjerio da li je ultimatum ispoštovan. Međutim, iako je napad nastavljen ujutro 11. jula, avioni NATO-a se nisu pojavili sve do 14.30 sati kada su srpske snage već ulazile u grad. Avioni će se, tek što su započeli napad, na zahtjev holandskog ministra odbrane, vratiti u svoju bazu u Avianu, u Italiji.²⁹

---

²⁸ Izvor: <http://www.balkansinsight.com/en/artic>(pristupljeno: 21.3.2019. 23:55)

²⁹ Nuhanović, Hasan „Nekoliko dana jula“, Sarajevo, MEDIA CENTAR, 2012, str.9

11. JULI 1995

Između 14.00 i 14.30 sati, 11. jula 1995., srpske snage ulaze u grad sa juga. Srebrenica pada. Kolona od preko 25.000 žena, djece i muškaraca panično napušta grad i bježi prema bazi holandskog UNPROFOR-a u Potočarima, 5 kilometara sjeverno od grada. Druga kolona, u kojoj se prema procjenama nalazilo 12-15.000 muškaraca i dječaka, kreće prema selu Buljim preko kojega će se probijati u pravcu Tuzle. Put u dužini od preko sto kilometara teritorije pod kontrolom srpskih snaga.³⁰

Oslobođenje, na naslovnoj strani izlazi članak pod nazivom „Četnici uzvraćaju ultimatumom i granatiranjem“. U tekstu dalje slijedi: „U djelstvima Karadžićevih Srba po zaštićenoj zoni Srebrenica u ponedjeljak ubijeno je 17, a ranjeno 54 osobe javlja dopisnik Radija BiH iz ovog grada. Prema posljednjim informacijama situacija u ovom dijelu BIH-i dalje je dramatična. Srebrenicu razaraju najteža borbeno sredstva srpskog agresora. neprijateljski tenkovi djeluju sa udaljenosti manje od dva kilometra.³¹

Predsjednik Ratnog predsjedništva Srebrenice Hajrudin Avdić kaže da je njegov grad u najtežoj situaciji u historiji. On ističe da je međunarodna zajednica na sebe preuzela odgovornost da zaštiti Srebreničane, a to trebaju hitno učiniti snage za brzu intervenciju i Nato, prenosi Onasa..... Vodstvo UN aktivno razmatra mogućnost upotrebe zračnih udara, izjavio je Gari Kauard dodajući da su holandska trupa ostala na svojim pozicijama.“ i dalje u tekstu stoji sljedeće „Srpski oficir je naglasio da stanovnici Srebrenice u roku 48 sati moraju položiti oružje i napustiti grad. Kauard je rekao da je već dobio izvještaj koji govori da se uplašeno stanovništvo Srebrenice kreće prema sjeveru. – Zahtjev bosanskih Srba je potpuno neprihvatljiv za nas. UN su riješene da zaštite ovu enklavu, rekao je Kauard.³²

---

³⁰Nuhanović, Hasan „Nekoliko dana jula“, Sarajevo, MEDIA CENTAR, 2012., str.9

³²„Četnici uzvraćaju ultimatumom i granatiranjem“. Oslobođenje, br.16912., 1995.

U istim novinama preko agencije Rojters saznaje se da je Savjet bezbjednosti u ponedjeljak zadražio hitno oslobađanje osoblja UN zadržanog od bosanski Srba u okolini Srebrenice i zadražio da sve strane poštuju status ove enklave kao zaštićene zone UN-a.

Oslobođenje je prenijelo i dešavanja sa sjednice Vlade R/FBIH i donijeo članak pod nazivom „Plavci se najzad isprсили“ u tekstu dalje slijedi: „Zaustavljeni su napadi Karadžićevih Srba na Srebrenicu. Sa tom vješću premijer dr. Haris Silajdžić počeo je jučerašnju sjednicu Vlade. Svi državni organi su sinhronizirano djelovali. Uspjeli smo izdejsvati ekspresne odluke međunarodnih faktora po kojima su se pripadnici Unprofora prvi put do sad isprсили pred četnike u zaštitu golorukog naroda.“³³

U istoj novini izlazi kolumna čiji naslov glasi „Živi zid“ Zije Dizdarevića: „Od svih (ne)zaštićenih zona, srebrenička je najnezaštićenija. Tamo je oko šezdeset hiljada ljudi. Među njima su u najvećem broju djeca, žene, starci, onemoćali. Mahom su Bošnjaci. Već sama ta činjenica, uz onu o nezaštićenosti, dovoljan je izazov za četničke krvoloke. No, Srebrenica njima smeta i iz drugih razloga. Srebrenica je simbol trajnosti bosanskohercegovačke državnosti. Stalno je kroz istoriju bila na oku i udaru velikosrpskih hegemoni. Najprije kao rudnički izvor bogatstva, a potom i kao svjedočanstvo bosanske i bošnjačke životnosti.

Tokom ove agresije Srebrenica je već bivala na najžešćim udarima. Nema šta se na tamošnji svijet nije obrušavalo i šta se još ne sručuje. Paljanske radionice laži u više navrata tvrdile su o njenom padu, iako je Srebrenica i simbol herojskog otpora, dokaz neuspjeha srpskih nacifašista. Miloševićevci i karadžićevci nanizali su lijep broj poraza. Mogli bi im preći u nezdravu naviku. Njima je nužan uspjeh – 'pobjeda'. Nužan im je i masakr.“³⁴

Izvor: Nacionalna i univerzitetska biblioteka Bosne i Hercegovine, Oslobođenje, br.16912, 1995.

³³H. A., „Plavci se najzad isprsilili“, Oslobođenje, br.16912., 1995., str.5

³⁴Dizdarević, Zijo kolumna „Živi zid“, Oslobođenje, br.16912., 1995.

Oslobođenje u tekstu pod naslovom „Mi odlučujemo šta je opasno“ autora Vladimira Štakenavodi: „Unprofor u Srebrenici i dalje kontroliše teže naoružanje Armije RBiH, uprkos uzastopnim srpskim napadima i sve težoj situaciji u ovom istočnobosanskom području. Napadi Karadžićevih Srba na Srebrenicu se nastavljaju, saopšteno je juče u UN. Od prekjuče u toku je napad na Žepu. Tamošnje snage Armije BiH same su izuzele naoružanje koje su UN čuvale u Žepi, saopšteno je u Unproforu. UN ove događaje smatraju 'najtežom krizom u istočnoj Bosni od početka rata', saopštavajući istovremeno da i dalje stoji preksinoćnje upozorenje Mladićevoj vojsci da ne napreduje prema Srebrenici, uz prijetnju upotrebom avijacije NATO-a. Karadžićevi Srbi su od prošlog četvrtka do danas, u ofanzivi na Srebrenicu, ubili i ranili veći broj civila u gradu, te zarobili ukupno 30 vojnika iz sastava holandskih snaga Unprofora na posmatračnicama UN koje su pregazili. Unprofor odbija da zarobljene vojnike UN nazove taocima. Prema riječima civilnog portparola Unprofora Aleksandra Ivanka, razlog je što Srbi nisu tražili 'kontrausluge' i zato što je general Mladićeve vojske Tolimir obećao bezbjedan povratak Holanđana u njihove baze. Dvadeset od 30 Holanđana nalaze se u Bratuncu, ali nisu utamničeni, tvrdi Unprofor, koji je s njima uspio uspostaviti radio-kontakt. Vojnici su javili da im se oružje nalazi 'u blizini'. Unprofor je na samom južnom ulazu u Srebrenicu, rasporedio svoje vojnike kao blokadu daljem napredovanju Karadžićevih Srba, odbivši da saopšti broj UN vojnika na tom zadatku. .“³⁵

Izvor:Infobiro.ba, Oslobođenje, br.16912., 1995.(pristupljeno:22.3.2019. 18:20h)

³⁵Štaka, Vladimir „Mi odlučujemo šta je opasno“, Oslobođenje, br.16912., 1995. str.4

Oslobođenjeprenosi i komentar Press centra Armije BiH „Srebrenica u nemilosti“: „... Tekkada je situacija u Srebrenici krajem marta 1993. godine postala krajnje dramatična, a opkoljenom narodu zaprijetio masovni pokolj, međunarodna zajednica je preuzela na sebe obavezu zaštite stanovništva. Zašto? Zato što je svim svojim prethodnim aktivnostima stanovništvu naše zemlje osporila legitimno pravo na odbranu i ostavila narod na milost i nemilost genocidnom agresoru koji je uzurpirao svo naoružanje i opremu bivše jugoslovenske vojske. Zbog toga je neprihvatljiva bilo kakva trgovina sa mjerama koje je međunarodna zajednica pravno obavezna da učini u zaštiti demilitarizovane zone, sa ukidanjem embarga. Jer, ukidanje embarga proizilazi iz neotuđivog prava međunarodno priznate Republike Bosne i Hercegovine na odbranu, kao jedna od mjera u saniranju krupnih negativnih posljedica koje je embargo proizveo za položaj naše zemlje i posebno njene odbrane... Srebrenica je danas ili sutra rezultat međunarodne politike, a ne bosanske slabosti.“³⁶

Prenosi se i izjava Hamida Algabida, generalnog sekretara islamske konferencije (OIC): „... ovaj napad je 'teško kršenje rezolucija UN'. Generalni sekretar OIC istakao je da je potrebno da Međunarodna zajednica onemogući daljnje napade na zaštićene zone.

Oslobođenjeobjavljuje i komentar Ibrahima Prohića sa pitanjem hoće li Nato intervenisati uBiH i naslovom „Oluja iz zavjetrine“: „Stipe Mesić je prije nekoliko dana u Sarajevu iznio uvjerenje da izuzetno velika koncentracija vojnih efektivata Nata u neposrednoj bilizini ex-Jugoslavije mora imati svoje opravdanje i 'da će na kraju rezultirati odgovarajućom akcijom.' Jedna obimna vojna operacija uz upotrebu velike vatrene moći priželjkuje se ili očekuje od početka rata na ovim prostorima, ali se još nije desila. 'Balkanska oluja', po ugledu na 'Pustinjsku oluju'...“³⁷

Prema Milašinovim zabilješkama (1992-1996), Radio BiH u 13 i 14 sati nije dao nikakve vijesti iz Srebrenice. To se, na neki način, poklapa sa događajima na terenu jer je su srpske snage u grad ušle između 14 i 14.30 sati.

Zabilježeno je da je Radio BiH u 15 sati izvijestio da su srpske snage prodrle u prve kuće u Srebrenici sa pješadijom i pet tenkova, te da vojnici Unprofora ne daju otpor. Agencija BH PRESS je objavila „upravo pristiglu“ informaciju da su avioni NATO-a oko 14 sati bombardovali ali da se ne zna na koje ciljeve.³⁸

---

³⁶Press centra Armije BiH „Srebrenica u nemilosti“, Oslobođenje, br.16912., 1995. str.4

³⁷„Oluja iz zavjetrine“, Oslobođenje, br.16912., 1995.

³⁸Milašin, Tihomir „Iz dana u dan – medijsko izvještavanje o ratu u BiH (1992 - 1996)“, Sarajevo, MEDIA CENTAR, 2002., str. 659-660

Unporofor tvrdi da imaju slabe informacije iz Srebrenice te da su Holandani građani minobacačima i da su odustali od da pruže otpor, kao i to da tu snage za brzu intervenciju neoperativne.

BiH Radio emituje i izjavu premijera Silajdžića nakon razgovora sa predsjednikom opštine Srebrenica Osmanom Suljićem u kojoj premijer kaže „izdaja je, izgleda, kompletna“, odnosno da postoji dogovor Unporofora i srpskog agresora. Radio BiH prenosi i vijest sa CNN-aprema kojoj su avioni NATO-a oko 14.40 sati napali kolonu srpskih tenkova, da se akcija nastavlja, i da je pogođen jedan srpski tenk.

Do kraja dana Radio BiH objavljuje još nekoliko vijesti o situaciji u Srebrenici. Između ostalog: da je premijer Silajdžić, u intervjuu BBC-ju, razočarano izjavio da su NATO udari došli prekasno, da je uništen samo jedan srpski tenk i da to nije ništa, i da je moguć egzodus 40.000 stanovnika Srebrenice. Takođe je izjavio da je uvjeren da će sada doći do ukidanja embarga na oružje od strane SAD „kako bismo se sami branili.“

Radio BiH je javio da je predsjednik Izetbegović „negdje na frontu“ i da se sastao sa komandantom generalštaba ABiH generalom Rasimom Delićem i komandantima korpusa BiH.

U knjizi Iz dana u dan – medijsko izvještavanje o ratu u BiH (1992 – 1996), prenosi se: „Radio BiH zabilježio je sljedeće vijesti o situaciji u Srebrenici: '... Nakon jučerašnjeg upozorenja Unprofora srpskim snagama da zaustave napad i povuku se na ranije srebreničke linije, vojna komanda Karadžićevih snaga sinoć je uzvratila svojim ultimatumom Unproforu da se u roku od 48 sati svi Plavi šljemovi i vojnici Armije BiH povuku iz demilitarizovane zone Srebrenica, a poželjno je i civili.'³⁹

---

³⁹Milašin, Tihomir „Iz dana u dan – medijsko izvještavanje o ratu u BiH (1992 - 1996)“, Sarajevo, MEDIA CENTAR, 2002., str. 659-660

U 11 sati Radio BiH prenosi izjavu predstavnika Unprofora u Sarajevu da je jutros u Srebrenici mirno. Sinoć su Karadžićeve snage otvorile jaku vatru na utvrđene holandske 'plavce' na jugu zone. Njihov komandant je zatražio podršku NATO aviona ali je komanda Unprofora to odbila sa obrazloženjem da je već bio pao mrak, a da je mali razmak između Karadžićevih trupa i Plavih šljemova.

U 11.30 sati Radio 99 emituje izjavu predstavnika UN pukovnika Gerija Kauarda da Unprofor odbacuje Karadžićev ultimatum, rekavši da će Unprofor braniti Srebrenicu i upozorio na moguću intervenciju aviona NATO. Francuska ponudila svoje helikoptere da se u Srebrenicu prebace međunarodne snage za brzu intervenciju... te tako pojačaju pozicije holandskih plavih šljemova. Još se ne zna hoće li ovo biti prihvaćeno. Radio 99 je prenio i saopštenje Jasušija Akašija da je on odobrio upotrebu vazdušnih snaga NATO-a. Pa je tako sada sve u rukama komandanata Unprofora.⁴⁰

---

⁴⁰ Milašin, Tihomir „Iz dana u dan – medijsko izvještavanje o ratu u BiH (1992 - 1996)“, Sarajevo, MEDIA CENTAR, 2002., str. 659-660

3.4.Ostali dani jula 1995. godine

12. JULI 1995.

U Oslobođenju na naslovnoj izlazi članak pod naslovom: „Srebrenica prepuštena agresorima“, sa nadnaslovom „ UNPROFOR I NATO NISU ISPUNILI OBAVEZE“. U tekstu dalje stoji: „ Drama Srebreničana i plavaca u ovoj enklavi dostigla je juče svoj vrhunac. Snage Unprofora povukle su se iz Srebrenice prema sjeveru i zaštićene zone UN oko ovog mjesta dok su Karadžićevi Srbi ušli u ovaj grad, saopšteno je sinoć u Unproforu, zajedno sa ovim snagama, povlače se hiljade stanovništva srebreničkog područja u strahu od Karadžićevih Srba. 'Grad je potpuno prazan. Radi se o velikom egzodusu', rekao je Stefan Oberajt, pripadnik organizacije –Ljekari bez granica-. Pod stalnim vatrenim djeljstvom je na desetine hiljada Srebreničana, bez hrane i vode. Bolnica u Srebrenici je evakuisana juče oko 15.30 sati, tvrde u UN. Udari avijacija Nata, izvršeni juče, po svemu sudeći, nisu bili efikasni i nisu bili pozvani na vrijeme.“⁴¹

Održana je i vanredna sjednica Vlade R/BIH povodom situacije u Srebrenici. Govorilo se o kasnoj i slaboj reakciji NATO-a, jer kao da se čekalo da srpski agresori okupiraju Srebrenicu pa tek onda bude izvedana avijacija. Zadnje informacije su govornile o teškoj situaciji i to da je Unprofor prepustio Srebrenicu srpskim agresorima. Vlada je zahtjevala od Savjeta za bezbjednosti UN-a da odmah odredi ultimatum za ponovno uspostavljanje sigurne zone Srebrenica, te da ako se ne povuku u roku od 24h srpski agresori da se nastave zračni udari sve dok se ponovo ne uspostavi sigurna zona.

Najviše vijesti i novosti o Srebrenici i o novoj nastaloj situaciji u Srebrenici najviše je izvještavalo Oslobođenje. Iako i urednici i novinari nisu bili sigurni šta se tačno dešava u enklavi prenosili su vijesti od stranih medija.

“Imali smo relativno dobre veze iz svijeta, dobijali smo najnovije informacije iz svijeta, u vrijeme u kojem se to dešavalo. To je ipak 1995. godina, ali iz te enklave smo praktično dobijali vrlo rijetke informacije i to isključivo zahvaljujući radioamaterima i najčešće, unnajvećem broju slučajeva, preko našeg dopisništva u Tuzli”, kaže Mehmed Halilović, tadašnji urednik Oslobođenja.⁴²

---

⁴¹Štaka, Vladimir „Srebrenica prepuštena agresorima“, Oslobođenje, br.16913., 1995. str.3-4

⁴²Izvor: <http://detektor.ba/srebrenica-novinarska-sjecanja-na-najteze-zadatke-u-julu-1995-godine/>
(pristupljeno: 23.3.2019. 20:50 h)

Pod naslovom „Izdaja“ autor Emir Habul komentariše: „Uz svesrdnu pomoć međunarodne diplomatije i uz zakašnjelo reagovanje Nata, omogućen je pad Srebrenice. Ovo drevno bosansko mjesto nad kojim se zgusla bošnjačka tragedija pokazuje istovremeno dvije stvari: Zapad je imao i moći i avione da spriječi srpska osvajanja, ali to nije htio uraditi. Rijetko je u analima diplomatije bilo zabilježeno tako mnogo bijede, patnje i opskurne trgovine kao u srebreničkoj tragediji. Srebrenica jednostavno izdana. Savjet bezbjednosti je, proglašavajući ovo područje zaštićenom zonom, prethodno razoružavši pripadnike Armije, preuzeo obavezno zaštititi ovog područja.“⁴³

Izvor: Nacionalna i univerzitetska biblioteka Bosne i Hercegovine, Oslobođenje, br.16913., 1995.

U knjizi Tihomira Milašina Iz dana u dan – medijsko izvještavanje o ratu u BiH (1992 – 1996) stoji: „Na Radiju BiH i ostalim stanicama se opisuje tužna i teška sudbina Srebrenice..

15 sati Radio BiH javlja da je predsjednik Izetbegović na press konferenciji u Sarajevu izjavio: 'UN treba da silom ponovo uspostave zonu Srebrenica, u granicama kakva je bila ranije. Ako to neće ili ne mogu, neka to kažu. Neka isto postupe i ako ne mogu pomoći izbjeglicama iz Srebrenice', u 17 sati Radio BiH daje informaciju da su srpske snage ušle u mjesto Potočare kod Srebrenice, gdje je izbjeglo oko 20.000 stanovnika, te da su razoružani holandski vojnici i da su autobuse pune izbjeglica Karadžićeve snage uputile prema Tuzli;

⁴³Habul. Emir „Izdaja“ Oslobođenje, br.16913., 1995

19 u vijestima Radija BiH sati predsjednik Izetbegović osudio Akašija za nastalu situaciju; premijer Silajdžić izjavio da raspolaže informacijom da 'četnici sada autobusima i kamionima, uz pratnju holandskih Plavih šljemova, upućuju žene, djecu i starce prema Kladnju i dalje prema Tuzli, a muškarce odvođe u Bratunac, vjerovatno u logor'.⁴⁴

13. JULI 1995.

Srpske snage 13. jula u Potočarima nastavljaju sa odvajanjem muškaraca i dječaka koji su se nalazili u masi od oko 25.000 izbjeglica. Kada je kolona izbjeglica stigla u Potočare, 11. jula poslije podne, holandski UNPROFOR je u prva 2-3 sata dozvolio ulazak u svoju bazu da bi onda donio odluku da ovaj prolaz kroz ogradu zatvori. Na ovaj način oko pet do šest hiljada izbjeglica je ušlo u bazu dok je masa od oko 20.000 izbjeglica ostala ispred baze. Srpske snage su u Potočare ušle tek sljedeći dan prije podne, 12. jula iz dva pravca – iz Bratunca i Srebrenice.⁴⁵

Žene i djeca su iz Potočara deportovani kamionima i autobusima preko Bratunca prema Kladnju, Holandski UNPROFOR je naredio svim izbjeglicama koji su se od 11. jula nalazili u bazi da napuste bazu. Srpski vojnici su odvojili sve muškarce i dječake od žena i djece prilikom njihovog izlaska na glavnoj kapiji baze holandskog UNPROFOR-a.

Deportacija žena i djece i odvajanje muškaraca su završeni do kraja dana 13. jula nakon čega u Potočarima, odnosno na teritoriji bivše zaštićene zone Srebrenica, više nije bilo Bošnjaka. 13. jula 1995. godine srpske snage su u magacinu poljoprivrednog dobra u Kravici, opština Bratunac, izvršile masovnu egzekuciju nad preko 1.000 muškaraca i dječaka. Masakr je preživjela jedna osoba.

Mediji na slobodnoj teritoriji nisu se proteklih dana bavili Srebrenicom. Kao da je ta enklava i njena drama nešto što se nalazi na kraj svijeta. Zanimljivo je ponašanje Informativnog odjeljenja Uprave za moral, koji prati pisanje domaćih, stranih i agresorskih medija. To odjeljenje koje je u nadležnosti teatralnoga Džanića i izvjesnog Akmiđžića nije uopšte promjetilo četničku ofanzivu na Srebrenicu.⁴⁶

---

⁴⁴ Milašin, Tihomir „Iz dana u dan – medijsko izvještavanje o ratu u BiH (1992 - 1996)“, Sarajevo, MEDIA CENTAR, 2002., str. 661-664

⁴⁵ Nuhanović, Hasan „Nekoliko dana jula“, Sarajevo, MEDIACENTAR str.18

⁴⁶ Tucaković, Šemso „Izvještaji iz bosanskog rata“, Fojnica, „Fojnica“, str.830

U nadnaslov u Oslobođenju stoji „Dramatično svjedočenje prognanika“ a u naslov glasi: „Četnici i UN 'čiste' Srebrenicu“. U tekstu Vehida Jahića dalje stoji: „Mnogi drugi kažu da su nakon granatiranja četnici ušli u Potočare i naočigled pripadnika holandskog bataljona odvajali vojno sposobne muškarce od 16 do 50 godina. Bivali su ih po izgledu bez kontrole dokumenata, koje većina prognanika i nema.

Pri odvajanju te kategorije odvajali su i veći broj djevojka. Sve su ih zadržali u Potočarima ili odveli u nepoznatom pravcu.“ Dalje u tekstu stoji: „Deportiranje prognanih četnici su počeli oko 14.30 sati. Došlo je oko 30 autobusa i 25 kamiona. Vozili su ih do linije razgračenja u selu Ravno oko šest kilometara udaljenom od Kladnja.“⁴⁷

Dolaskom prvih prognanika u sigurnu teritoriju mediji i javnost saznaje prva dešavanja i glogotu koja se odvija u Srebrenici i okolnim mjestima. Preživjeli Srebreničani pričaju o odvajanju muškaraca od žena, o ubijanjima, gladi o potocima krvi koje teku Srebrenicom. Onoj Srebrenici koja je bila sigurna zona pod zaštitom UN tekla je krv nevinih muškaraca i žena koja su mučena i ubijena na svirep i monstrozan način. Prognanici pričaju o genocidi koji se upravo dešavao u Srebrenici, u enklavi pred očima svijeta i naroda koji je gluhi i slijep.

Naredni su dan civili počeli stizati u Kladanj. Nikad neću zaboraviti, to je bilo 13. jula, sreli smo pored puta... Nena jedna stara i jedan stari dedo, leže pored puta i glave su naslonili na onaj svoj zavežljaj, i ja priđem, pitam je: ‘Neno, kako si?’ Ona plače. ‘Šta je?’ Kaže: ‘Pet sinova mi je otišlo šumom, sve su ih pobili.’ Rekoh: ‘Ma, ne, nije to istina, doći će oni.’ Kaže, ‘provezli su oni nas i kad smo naišli kod Konjević-Polja’ – a to je, kasnije sam vraćala film, to je u onom dijelom gdje je bila Zemljoradnička zadruga tamo – kaže, ‘oni su ležali k'o otkosi sijena’”, prisjeća se dopisnica iz Tuzle Almasa Hadžić⁴⁸

Oslobođenje objavljuje i reakciju člana Predsjedništva BiH Nijaza Durakovića koji se nada novoj rezoluciji UN-a i da će se ta rezolucija odnositi i na Srebrenicu. I smatra da je Srebrenica jedna od najslabijih tačaka odbrane i da se smiri teški emocionalni naboj i da će pitanje Srebrenice doći na dnevni red.

---

⁴⁷Jahić. Vehid „Četnici i UN 'čiste' Srebrenicu“ Oslobođenje, br.16914., 1995., str.2, 3, 4, i 5

⁴⁸Izvor: <http://detektor.ba/srebrenica-novinarska-sjecanja-na-najteze-zadatke-u-julu-1995-godine/>(pristupljeno: 23.3.2019. 23:00 h)

Izvor: Nacionalna i univerzitetska biblioteka Bosne i Hercegovine, Oslobođenje, br.16914., 1995.

14. JULI 1995.

Vijeće Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju iz presude koju je izreklo 10. juna 2010. godine predmetu Popović i drugi može se vidjeti da su masovne egzekucije nad Bošnjacima, koje su počele 13. jula, nastavljene u narednim danima na različitim lokacijama – od kojih se sve, osim Potočara, nalaze izvan područja opštine Srebrenica (područje opština Vlasenica, Bratunac, Zvornik, Trnovo).

Tuzlanski sedmični list Front slobode svoju naslovnicu posvećuje događajima u Srebrenici, naslovivši je „Krik Srebrenice – Uspaničena politička kurva Evropa čeka razvoj situacije da bi nešto preduzela, a povodom tragičnog stradanja nezaštićenog naroda u zaštićenoj zoni Srebrenice. Dabogda im se Srebrenica dogodila u Njujorku, Londonu, Parizu ili Moskvi.“

Ovaj list prenosi reakcije političkih stranaka Tuzlansko-podrinjskog kantona: „Saučesništvo u zločinu – Imajući u vidu sve izneseno, mi, dolje potpisano predstavnici političkog i duhovnog života Tuzlansko-Podrinjskog kantona najozbiljnije postavljamo upit svrsishodnosti i smislu ovakvog UNPROFOR-a u BiH kad on, očigledno, ne ispunjava svoj osnovni mandat, direktno se stavlja u službu genocidne realizacije srpske ideje i pretvarajući se u još jedno oružje monstruma iz Srpske akademije nauke i umjetnosti i ostalih sljednika zloglasnog Načertanija.“⁴⁹

⁴⁹Nuhanović, Hasan „Nekoliko dana jula“, Sarajevo, MEDIACENTAR, 2012., str.27

U knjizi Iz dana u dan – medijsko izvještavanje o ratu u BiH (1992 – 1996), autor Tihomir Milašin navodi vijesti Radija 99 u 11.30 sati o razgovoru predsjednika Klintona sa predsjednikom Širakom i njemačkim kancelarom Kolom i da je dogovoreno da Unprofor ostane u BiH, te da bi, u kontekstu situacije u Srebrenici, ili izvlačenja Unprofora iz BiH.

„U 15 sati Radio BiH javlja da su četnici u Bratuncu i Konjević Polju formirali koncentracioni logor a proglasili da je okončana 'evakuacija' stanovništva iz Srebrenice. Pripadnici Unprofora, UNHCR-a i MSF-a nemaju pristup logorima.

Agencija BH Press javlja da su četnici postavili ultimatum ukrajinskom Unproforu u Žepi da se do 14 sati povuku iz enklave.

BH Radio takođe javlja da je ministar Šaćirbegović u Parizu sa Levitom, političkim savjetnikom predsjednika Širaka i da se razgovara o tome koliko je Širak spreman da ispuni svoje prijedloge za vojnu akciju.

U 19 sati Radio BiH iznosi informacije o pokolju koji su četnici izvršili u dva srebrenička sela i o silovanju djevojaka. Radio javlja da su četnici počeli opšti napad na Žepu. Žepu nadlijetali avioni NATO-a ali se ne zna da li su djelovali. Iz kabineta predsjednika Izetbegovića saopšteno da se ubuduće neće saradivati sa Stoltenbergom kojega je Butros Gali imenovao kao specijalnog predstavnika UN, ni sa Jasušijem Akašijem jer su doprinijeli pogoršanju situacije u BiH. Predsjednik Izetbegović uputio pismo predsjedniku Širaku u kojem ga moli da ustraje u svojim naporima.

Radio BiH javlja da je u Tuzlu pristiglo oko 20.000 izgnanika iz Srebrenice od kojih su preko 60% djeca od 10 do 12 godina.⁵⁰

„Četnici klali, plavci posmatrali,, je naslov koji je osvanuo 95' u Oslobođenju, a donosi svjedočenje Srebreničana koji su preživljeli glogotu i genocid od srpskih agresora, u tekstu dalje stoji: „ Ovo je džehenem. Srebrenicu i tamošnji narod svi su izdali. Najviše nas je izdao Unprofor. Jadu nigdje kraja. Žene praktično vuku djecu, koja plaču. Zastaju, odmaraju se. Neki padaju u nesvijest.“ Svjedoci genocida u ovom tesktu dalje kažu : „ Bolje da nije bilo Unprofora. Ne bi se uzdali ni u šta. Prevarili su nas sto puta, a ovaj put predali u ruke zlikovaca. U Potočarima je jedan unproforac govorio narodu, pomoći prevodioca:- Sda će srpska vojska. Neće nikom ništa, neće vam faliti dlaka sa glave, niti muškim, niti ženskim.“⁵¹

---

⁵⁰ Milašin, Tihomir „Iz dana u dan – medijsko izvještavanje o ratu u BiH (1992 - 1996)“, Sarajevo, MEDIA CENTAR, 2002., str. 665-668

⁵¹Jahić. Vehid „Četnici klali, plavci posmatrali,, Oslobođenje, br.16915., 1995., str.2-7

Izvor: Nacionalna i univerzitetska biblioteka Bosne i Hercegovine, Oslobođenje, br.16915., 1995.,

„Pravo na sve“, autora Abdulah Sidrana piše o Srebrenici i boli koju Bošnjaci prolaze i ispisuje se crna historija Bosne i Hercegovine i vrši genocid nad bošnjačkim narodom: „Nema tih rečenica- jer se ničim ne može relativizirati nepojmna tragedija bošnjačkog naroda Srebrenice. Ako već niko, danas i ovdje, nije u stanju ublažiti neizmjernu svebošnjačku bol i žalost, 'ono što se može kazati koja riječ o zlikovičkom razlogu za radost' o -'srpskom junaštvu' i četničkim vojnim 'pobjedama'“.⁵²

15. JULI 1995.

U knjizi Iz dana u dan – medijsko izvještavanje o ratu u BiH (1992 – 1996), autor Tihomir Milašin navodi da je 15. jula 1995. u prijepodnevnom satima Radio BiH izvijestio o konferenciji u Londonu koja je posvećena situaciji u BiH. „Radio dalje javlja o velikim Mladićevim zločinima u Srebrenici i odvođenju muškaraca od 15 do 70 godina u logore kod Bratunca, Konjević Polja, Vlasenice i Bijeljine što u znatnom dijelu potvrđuju predstavnici Unprofora, UNHCR-a, Ljekara bez granica i Međunarodnog crvenog križa.“⁵³

⁵²Sidran. Abdulah „Pravo na sve“Oslobođenje, br.16915., 1995.

⁵³Milašin, Tihomir „Iz dana u dan – medijsko izvještavanje o ratu u BiH (1992 - 1996)“, Sarajevo, MEDIA CENTAR, 2002., str. 668

Radio u 12 sati javlja o nastavku napada na Žepu. U 16 sati paljanski radio ništa ne pominje o stanju u Srebrenici niti osudu od strane Savjeta bezbjednosti. Međutim, poziva se na saopštenje iz Unprofora da je 'muslimanska vojska' blokirala i razoružala ukrajinske Unproforce u Žepi i Goraždu i oduzela im transportere. U 19 sati Radio BiH javlja da je Karl Bilt obavijestio ministra Šaćirbegovića da je na sastanku u Beogradu postignut određen napredak. Iz raznih izvora se daje informacija da se u srpskim logorima u Bratuncu, Konjević Polju, kod Vlasenice i Bijeljine nalazi oko 5,000 stanovnika Srebrenice, uglavnom muškaraca.⁵⁴

U Oslobođenju naslov „ Neizvjesna sudbina 10 hiljada ljudi“ između ostalog dalje stoji: „ Od 11. jula, kada je Unprofor prepustio Srebrenicu srpskom agresoru, koji je zaveo okupatorski teror, potpuno je neizvjesna sudbina oko 10. hiljada muškaraca. Njih su četnici hvatali u Potočarima, šikanirajući ih pred očima plavaca, izvlačili iz autobusa i kamiona za evakuaciju, pronalazili u zbjegovima... Među otetim su i dječaci između 10 i 15 godina, koje zločinci tretiraju kao punoljetne.“⁵⁵

Izvor: Nacionalna i univerzitetska biblioteka Bosne i Hercegovine, Oslobođenje, br.16916., 1995.

⁵⁴ Milašin, Tihomir „Iz dana u dan – medijsko izvještavanje o ratu u BiH (1992 - 1996)“, Sarajevo, MEDIA CENTAR, 2002., str. 668

⁵⁵ „ Neizvjesna sudbina 10 hiljada ljudi“ ,Oslobođenje, br.16916., 1995.

„ Poklon Srbiji „ je naslov autora Faika Dizdarevića koji kaže: „ BIH se posmatra kao da smo u '92, kao da je Milošević zauvijek najači, kao da je Bosna pusta zemlja koja se može dijeliti i lijevo i desno, kao da nema otpora, kao da nema Armije.“⁵⁶

Iz prestavnništva UN-a saopćeno je da je srpski agresor krenuo u novi zločin, počeo opći napad na tkz. zaštićenu zonu Žepa.

U medijima se najviše govori o preživjelim Srebreničanima i piše se o njihovim mukama i katastrofi koji su prošli. Prave se reportaže o Srebreničanima koji dolaze na slobodnu teritoriju iz tkz.zaštićene zone UN-a.

Govori se o humanitarnoj katastrofi koja je pogodila Tuzlansko- podrinjski kanton. Ogroman broj ljudi je svoje utočište našlo u Tuzli .

14. jula 1995 godine na tuzlansku teritoriju je prešlo 19.700 Srebreničana od čega je 70% žene i djeca, a ostalo starci.

16. JULI 1995.

Dio kolone, od 12.000 do 15.000 muškaraca, koja je 12. jula započela proboj prema tuzlanskoj teritoriji, 16. jula se uspio probiti do područja Baljkovica, u neposrednoj blizini zone odgovornosti 2. Korpusa Armija BiH. Između kolone i slobodne teritorije se nalazila jaka borbena linija Zvorničke brigade Vojske Republike Srpske. Prema presudi MKSJ u predmetu „Popović i drugi“, 5.000 – 6.000 muškaraca je uspjelo proći kroz liniju srpskih snaga.

Pred veče 16. jula, rupa u liniji Zvorničke brigade VRS, široka nekoliko stotina metara, je ponovo zatvorena. Srpske snage nastavljaju sa „čišćenjem terena“ i egzekucijom svih zarobljenika.⁵⁷

Pod naslovom“ I djeca u srpskim logorima smrti“ tog dana Oslobođenje izvještava, u tekstu dalje stoji: „ Drama Srebreničana se nastavlja... Potpuno je još neizvjesna sudbina 5-6000 lica koje su Karadžićevi Srbi oteli iz baze holandskog bataljona UN u Potočarima kod Srebrenice i odveli u nepoznatom pravcu.

---

⁵⁶Dizdarević, Faik „ Poklon Srbiji „, Oslobođenje, br.16916., 1995.

⁵⁷Nuhanović, Hasan „Nekoliko dana jula“, Sarajevo, MEDIA CENTAR, 2012., str.35

Zarobljene muškarce agresor je deportovao u logore. Krajnje je nehumano .. izmučenih i znantan broj dječaka između 14. i 15. godina. Ni oni nisu pošteđeni – gladi, žeđi, maltretiranja u srpskim logorima smrti.“⁵⁸

Vijesti o kojima su izvještavali mediji ticale su se i Žepe. U Žepi je proglašena opšta mobilnost isvo radno sposobno stanovništvo stavlja se u fiunkciju odbrane.

Iz Sarajeva je stigla podrška Žepi i njenim herojskim braniocima i svim pripadnicima Armije RBiH.Sjednici je prisustvovao i predsjednik Predstavništva RBiH Alija Izetbegović i premijer Haris Silajdžić. Na sastanku tema je bila Srebrenica i tragična zbivanja u njoj ali i pretnje sa kojima se suočava Žepa.

Na dešavanja u Srebrenici stalno su stizale i reakcije zapadnih zemalja.

Ured za prognanike i izbjeglice 'Herceg-Bosne' spreman je obezbijediti određene količine dječije hrane i higijenskih potrepština za stanovništvo protjerano iz Srebrenice, to su prvi vidovi pomoći Srebrenici, ali sa tim da oni ne žele prognanike na svom dijelu kantona.

U tekstu „Dželatov cinizam“ za Oslobođenje Gojko Berić piše: „Predsjednik Širak je, valjda u slavu tradicionalne svečanosti, pozvao saveznike da vojno intervenišu u Bosni. Ali, zapadni saveznici se međusobno suviše dobro poznaju da bi iko od njih ovu poruku shvatio ozbiljno. Britanski ministar odbrane Malkolm Rifkind ovako je odgovorio na Širakovu ponudu: 'Lako je pričati. Da je gospodin Širak mislio nešto ozbiljno, njegovi vojnici bili bi već u Srebrenici i Žepi'..“⁵⁹

Izvor: Nacionalna i univerzitetska biblioteka Bosne i Hercegovine, Oslobođenje, br.16916., 1995.,

⁵⁸“ I djeca u srpskim logorima smrti“ , Oslobođenje, br.16917., 1995.

⁵⁹Berić, Gojko „Dželatov cinizam“ , Oslobođenje, br.16917., 1995.

O vijestima sa radija 16. jula autor knjige *Iz dana u dan – medijsko izvještavanje o ratu u BiH (1992 – 1996)*, U 15 sati Radio BiH emituje vijest da se premijer Silajdžić sastao sa Pedijem Ešdaunom, poslanikom i šefom britanske Liberalne stranke.

Stigla je i vijest da je Karadžić odobrio pristup MKCK-u (Međunarodni Komitet Crvenog krsta/križa) logorima u kojima se nalaze Muslimani iz Srebrenice te da se holandskom Unproforu odobrava da sa oružjem napuste Srebrenicu za dan-dva.

Radio 99 javlja u 17 sati da je ukrajinski Unprofor u Žepi tražio zračnu podršku NATO-a ali da to komanda Unprofora nije odobrila, kao i to da je konvoj UNHCR-a konačno uspio doći do Srebrenice preko Bratunca ali da su hranu uzeli Karadžićevi vojnici pošto u Srebrenici, odnosno Potočarima, više nema civila Bošnjaka.

U 19 sati Radio BiH javlja da je Žepa granatirana cijelu noć, te da je generalni sekretar NATO-a, Vili Klas izjavio da se NATO-u moraju dati šira ovlaštenja jer, inače, NATO nema šta da radi u Bosni. Snage NATO-a ne mogu imati dva komandanta.⁶⁰

17. JULI 1995

Oslobođenje u tekstu Zorana Pirolića „Efekat bumeranga“ navodi: „Neke mračne i nepoznate sile, koje prate misiju UN u Bosni od dolaska mirovnih snaga, ponovo su uplele svoje prste u razvoj događaja na terenu. Po pravilu, to se dešava onda kada neko u Natu kaže da je svega dosta i da Mladićevu paravojsku treba žestoko udariti, barem po prstima. Radio-veza između holandskih plavih šljemova u Srebrenici i viših komandi u Sarajevu i Zagrebu iznenada je prekinuta u prošli utorak oko popodneva..⁶¹

O vijestima na radio stanicama 17. jula autor knjige *Iz dana u dan – medijsko izvještavanje o ratu u BiH (1992 – 1996)*, zabilježio je sljedeće: „Radio BiH javlja da UNHCR i Međunarodni crveni križ ispituju Karadžićeve zločine u Srebrenici. U Zagrebu Jasuši Akaši izjavio – Očekujemo svaki čas oštar napad Karadžićevih Srba na Žepu. Visoki komesar UN za izbjeglice, Sadako Ogata, stigla na tuzlanski aerodrom Dubrave. Izvještač iz Zagreba javlja da predstavnici MKCK još čekaju kod Zvornika da naprave uvid u stanje 10-15.000 zatočenih Bošnjaka.

---

⁶⁰ Milašin, Tihomir „Iz dana u dan – medijsko izvještavanje o ratu u BiH (1992 - 1996)“, Sarajevo, MEDIA CENTAR, 2002., str. 670

⁶¹Pirolić, Zoran „Efekat bumeranga“ Oslobođenje, br.16918., 1995

Iz Brisela stigla informacija sa sastanka inostranih poslova EU da se odluka o daljim koracima u BiH odgodi za 21. juli na sastanku ministara kontakt grupe, predstavnika NATO-a i UN.⁶²

U medijima se objavljuju informacije o humanitarnoj pomoći izbjeglicama. njihovo zdravstveno stanje je loše, a humanitarna pomoć još uvijek je neorganizovala ali se polako normalizuju.

Osim toga. novi napadi na tkz. zaštićenu zonu Žepa. Agesori su pokrenuli nove artiljersko-pješačke napade na vanrednoj sjendici Vlade R/BIH.

18. JULI 1995

O vijestima na radio stanicama 18. jula autor knjige Iz dana u dan – medijsko izvještavanje o ratu u BiH (1992 – 1996), zabilježio je sljedeće: 'Radio BiH prenosi saopštenje Informativne službe Armije BiH da su sve linije u Žepi čvrste i stabilne i da sa u Žepi neće ponoviti Srebrenica. Novi britanski ministar inostranih poslova Malkolm Rifkind izjavio da se Velika Britanija slaže da se do Sarajeva probije koridor za humanitarnu pomoć.

U 15 sati Radio BiH javlja da se Žepa žestoko granatira i napada sa svih strana. Šaćirbegović u Vašingtonu zatražio obustavljanje misije trupa Unprofora jer samo smetaju i odmah zatražio ukidanje embarga na oružje. U 16 sati paljanski radio objavljuje izjavu Momčila Krajišnika, koji kaže da je jučerašnji prijedlog A. Izetbegovića za direktne razgovore zakasnio.⁶³

Oslobođenje nastavlja sa serijom tekstova koji nastoje, nakon Srebrenice, da redefinišu ulogu međunarodne zajednice u BiH. U tekstu pod naslovom „Detalji se taje“ navodi se: „ U istočnoj Bosni koju su UN proglasili 'sigurnim područjem', i otvaranje pouzdanog puta za snabdijevanje Sarajeva. .“⁶⁴

Pored ovog Oslobođenje i donosi prve reakcije holandskih vojnika koji su 1995.g bili u Srebrenici.

---

⁶²Milašin, Tihomir „Iz dana u dan – medijsko izvještavanje o ratu u BiH (1992 - 1996)“, Sarajevo, MEDIA CENTAR, 2002., str. 671

⁶³Milašin, Tihomir „Iz dana u dan – medijsko izvještavanje o ratu u BiH (1992 - 1996)“, Sarajevo, MEDIA CENTAR, 2002., str. 672-673

⁶⁴„Detalji se taje“, Oslobođenje, br.16919., 1995

19. JULI 1995.

Na osnovu činjenica koje je utvrdio MKSJ (Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju), većina od preko 8.300 žrtava srebreničkog masakra je ubijena do 19. jula. Najveće masovne egzekucije su sprovedene prije 19. jula. Grupna i pojedinačna ubistva su nastavljena i nakon 19. jula, ali je i jedan manji broj zarobljenika prebačen u logor Batkovići, kod Bijeljine.

Većina njih će biti oslobođena nakon Dejtona, u proljeće 1996. godine. Srpske snage su još sedmicama vršile „čišćenje terena“ i hapsile i ubijale ljude koji su se, nakon pada Srebrenice i razbijanja kolone, krili u brdima Podrinja.

O vijestima na radio stanicama 19. jula autor knjige Iz dana u dan – medijsko izvještavanje o ratu u BiH (1992 – 1996), zabilježio je sljedeće: „Radio 99 i Radio BiH prenose da je Karadžić ultimativno zahtjevao da se 'muslimanska armija' odmah razoruža i povuče iz Goražda te da će oboriti svaki avion i helikopter koji se pojavi iznad Goražda. Najavljen je sastanak Kontakt- grupe u Londonu za 21. juli kada treba da se održi i sastanak Kontakt-grupe islamskih zemalja o BiH u Rabatu. Francuski general Žanvije najavio povlačenje holandskih i ukrajinskih pripadnika Unprofora iz Žepe, odnosno Srebrenice.⁶⁵

U medijima se i dalje prenose iskustva i drama preživjelih izbjeglica iz Srebrenice. Oni pričaju detaljno šta su prošli i doživjeli u enklavi. odnosu agresora prema njemima, unproforaca. Pričaju o broju ljudi koji su pobjegli kroz šume, opisuju strašne i dramatične trenutke odvođenja i odvajanja muškaraca i žena i neizvjesnost istih.

U Oslobođenju pod naslovom „ Nestalo i ubijeno 12 hiljada ljudi“ u tekstu dalje stoji : „ Kad su stigli do slobode, sreća za mnoge nije bila kompletna. Strahovali su za najbližim koji su ostali u četničkim rukama ili negdje na putu do slobode,“⁶⁶

Predsjednik Alija Izetbegović je u intervju za TV BIH rekao da se mora sačuvati narod ukoliko se želimo vratiti u Srebrenicu, Foču i dodao da centi moći u svijetu neće muslimanski narod u ovim mjestima.

Onda su se bavili raznim polemikama i pitanjima da li je Enklava žrtvovana u zamjenu za oslobođenje Un i njegovih talaca.

---

⁶⁵ Milašin, Tihomir „Iz dana u dan – medijsko izvještavanje o ratu u BiH (1992 - 1996)“, Sarajevo, MEDIA CENTAR, 2002., str. 673-674

⁶⁶ „ Nestalo i ubijeno 12 hiljada ljudi“, Oslobođenje, br.16920., 1995., str.3. i 4.

Izvor: Nacionalna i univerzitetska biblioteka Bosne i Hercegovine, Oslobođenje, br.16920., 1995.,

22. JULI 1995.

Oslobođenje objavljuje nova svjedočanstva preživjelih Srebreničana pod naslovom: „Za noć likvidirano 300 ljudi“: „... Četnici su iz jedne povećće grupe odvojili osam mladića. Među tim momcima bio je i moj sin. Odveli su ih na jedno brdo iznad Potočara. Znala sam da će ih poubijati. Došla sam nekako do jednog od 'glavnih ljudi' u Unproforu i tražila pomoć, odnosno da zaustavi četnike u njihovoj namjeri. Odgovorio mi je kako je on zajedno sa svojim vojnicima nemoćan, da nema ni oružja jer su im ga oduzeli četnici — priča Hava S. a zatim dodaje: — Kada sam sutradan otišla na brdo iznad Potočara, među ubijenim vidjela sam i svog sina!“⁶⁷

U vijestima sa radija autor knjige Iz dana u dan – medijsko izvještavanje o ratu u BiH (1992 – 1996), zabilježio je sljedeće: „Novo razočarenje nakon sastanka u Londonu. Nema jasnih i konkretnih zaključaka osim što se pominje moguća upotreba zračnih snaga ako bi palo Goražde.“⁶⁸

⁶⁷Za noć likvidirano 300 ljudi“ Oslobođenje, br.16920., 1995.

⁶⁸Milašin, Tihomir „Iz dana u dan – medijsko izvještavanje o ratu u BiH (1992 - 1996)“, Sarajevo, MEDIA CENTAR, 2002., str. 678-680

24. JULI 1995.

Oslobođenje prvi put ovog dana najavljuje moguće ratne operacije hrvatske vojske na sjeverozapadnoj granici BiH, u tekstu pod naslovom „Srebrenica ubrzala odluku“⁶⁹ : „Zahuktavaju se pripreme Hrvatske vojske za pokretanje nove ofanzive poradi sprječavanja pada Bihaća i vraćanja pod svoju kontrolu nekoliko područja samoproglašene republike krajinskih Srba, priopćio je danas izvor iz UN.

Oslobođenje izvještava i o posjeti Tadeuša Mazovječkog Tuzli: „U istoriji UN Srebrenica će biti zabilježena kao poseban i jedinstven slučaj progona i stradanja civilnog stanovništva. Ja sam volio i želio otići u Srebrenicu i sve to tamo vidjeti, ali mi srpske vlasti nisu dale dozvolu za to.

„Svijet ne čuje vapaje Žepe“ naslov je teksta u Oslobođenju, koji govori o naporima Vlade R/FBiH: „General Rupert Smit, zapovjednik snaga UN za BiH, vratio se u Sarajevo sa londonske konferencije 'vrlo razočaran'.⁷⁰

Oslobođenje u tekstu „Novi Minhen“, autora Zorana Pirolića: „... Srebrenica i Žepa su hladno prekrižene, jednim potezom pera, bez obzira na činjenicu da se branioi male i zabačene Žepe ne namjeravaju predati ni po koju cijenu. To što je crvena linija povučena kod Goražda ne znači ništa. Možda će jedino natjerati srpski generalštab da malo promijeni redosljed prioriteta i umjesto Goražda, ka vrhu top-liste gurne Bihać i Sarajevo... U Vašingtonu je saopšteno da su nakon londonskog sastanka Amerikanci spremni da preuzmu vodeću ulogu u zaustavljanju agresije na Bosnu.“⁷¹ U ovom tekstu se zaključuje da se Žepe sprema isti scenario kao i Srebrenici.

25. JULI 1995.

Oslobođenje u tekstu „To je barbarizam“ prati i dalje posjetu Tadeuša Mazovječkog BiH: „Ponavljajući da je slučaj Srebrenice tragedija ogromnih razmjera, Tadeuš Mazovječki je najavio da će o ovom slučaju za dvije sedmice biti završen izvještaj koji će biti prezentiran svjetskoj javnosti.⁷²

---

⁶⁹„Srebrenica ubrzala odluku“ Oslobođenje, br.16925., 1995

⁷⁰„Svijet ne čuje vapaje Žepe“ Oslobođenje, br.16925., 1995

⁷¹Pirolić, Zoran „Novi Minhen“ Oslobođenje, br.16925., 1995

⁷²„To je barbarizam“, Oslobođenje, br.16926., 1995

26. JULI 1995.

Oslobođenje iz Sarajeva 26. jula i dalje veliku pažnju posvećuje Srebreničanima koji su našli utočište u Tuzli: „Do jutros u Tuzlu je prispjelo. evidentirano i smješteno 4.180 prognanika iz Srebrenice. Vjerovatno je ovaj broj veći, jer izvjestan broj osoba koje su našle privremeni boravak kod rodbine i prijatelja nije se prijavio Uredu za prognanike u Tuzli. Tu, također, nisu evidentirana nasilno useljena lica u kuće građana općine Tuzla, a za koja sljede iseljenje i eventualno zbrinjavanje tamo gdje ima mjesta.

28. JULI 1995.

Žepa je tog dana pala u ruke četnika. U sarajevske bolnice su dovezeni ranjenici iz Žepe.

Četnička vođstva RS i RSK proglasili su totalno ratno stanje. Ukinute su sve radne obaveze i sva odsustva.

29. JULI 1995.

Po okupiranim dijelima BiH rastrčali su se Karadžić, Krajišnik, Plavšić u akciju prepadanja Srba kako im prijeti propast ukoliko se ne odazovu u četnički stroj. Karadžić je izdao danas naredbu četničkom generalu Milovanoviću da preuzme kontraofanzivu na hrvatsku vojsku koja je zauzela Bosanko Grahovo i Glamoč.

Biljana plavšić je došla u Drvar da ohrabri „srpske ratnike“ koji se spremaju na bijeg nakon pada Grahova. I zlikovac Mladić je napustio područje Srebrenice i Žepe, gdje je proteklih dana organizovao genocid nad Bošnjacima, i sada u Drvaru prijeti kako će ista sudbina zadesiti i Hrvate.⁷³

---

⁷³ Tucaković, Šemso „Izvještaji iz bosanskog rata“, Fojnica, „Fojnica“, str.837

4. Medijsko izvještavanje agresorskih medija o tkz.zaštićenoj zoni UN-a 1995. godine

Pregled novinarskih izvještaja o događajima u tkz. zaštićenoj zoni Srebrenica u julu 1995. godine biće urađen na osnovu informacija srpskih i srbijanskih medija koji su bili aktuelni i bitni za narod u to vrijeme.

Mediji koji su bili zastupljeni, a bili su na strani agresora i koji su veličali zločin genocida koji se dešavao pred njihovim očima su bili u 99 % slučajeva srpski i srbijanski, a poneki i strani.

Glas srpski (dnevni list, Banja Luka),Srpska vojska (List GŠVRS), (Srpsko) Oslobođenje su mediji koji su prenosi dešavanja o Srebrenici, ali na način kako je njima odgovarala, sa 'istinom' koja je u tom trenutku jedinom njima to predstavljala, veličajući agresore i slaveći zločin protiv čovječnosti, to jest genocid nad Bošnjacima.knjiga Iz dana u dan – medijsko izvještavanje o ratu u BiH (1992 – 1996), autora Tihomira Milašina. Ova knjiga donosi pregled izvještaja lokalnih radio i TV stanica.

Nisu samo srpski mediji slavili i veličali zločince, to su radile isto, oni preko Drine. Pokazali su nezainteresovanost, nisu postavljali pitanja niti su istrživali šta se to ustvari dešava u Srebrenici. Enklava je prestavlja još jedno u nizu ratište u kojem se žrtve podrazumjevaju i više se i ne broje ili se o njima jednostavno šuti.

Najutjecajnije dnevne novine kao što su Politika, Večernje novosti,Politika ekspres, Vreme, Duga, NIN i Interviju, kao i Dnevnika TV Beograd u Srbiji nisu postavljali pitanja niti istraživali šta se ustvari događa. Tadašnji režimski mediji slavili su zločince, dok nevladini nisu znali da li da vjeruju onom što se događa.

4.1. Izvještavanje o Enklavi u spskim medijima

05. JULI 1995.

„Srpsko“Oslobođenje objavljuje tekst od autora Željke Domazet pod naslovom „Ofanziva zvana put bez povratka“ . Piše se o tome kako „neprijatelj“, otkako je počeo žestoku ofanzivu na sarajevskom ratištu 15.juna. „beležio samo neuspehe“, i izvještava o velikim gubicima „muslimanske vojske“, da „muslimanska vojska“ nije uspjela zauzeti ni jedan dio „srpske zemlje“ uprkos pojačanjima koja neprijatelju stižu iz Tuzle, odnosno zone odgovornosti Drugog korpusa.

Dnevni list Glas Srpski, naslovima: Porazni rezultati neprijateljske ofanzive na Sarajevo, Herojska odbrana, uspjesi u napadu, dodajući: „... na pitanje da li se Vojska RS priprema za eventualnu kontraofanzivu, s obzirom da se muslimanska ofanziva na RS nastavlja nesmanjenom žestinom i da hrvatska vojska gomila svoje trupe prema granici sa RS, predsednik Radovan Karadžić je odgovorio: '... spremamo se za odbranu, suzdržavamo se od kontraofanzive da ne bismo pokvarili izgleda za uspeh nove konferencije. Ali ukoliko se ofanzive nastave mi ćemo preći u pasivnu pa i u aktivnu odbranu i kontraofanzivu... Mi možemo da pregovaramo, ali za to vrijeme vojska radi svoj posao i čini sve da prisili protivnika da prihvati političko rješenje“.⁷⁴

7. JULI 1995.

Srebrenica se ne pominje u medijima iako već dva dva dana traju žestoki napadi na tkz. zaštićenu zonu.

„Nove pobjede na Treskavici“ je novi naslov koji je izašao u Glasu srpskom, gdje se spominju borbe na Treskavici, Ilijašu, Vogošći, Hadžićima i drugim mjestima na sarajevskim ratištima.

Samo u jednom dijelu se spominje Podrinje: „Jača dejstva nisu zabeležena u Podrinju... linije na ovim ratištima ostale su nepromenjene“.⁷⁵

---

⁷⁴Nuhanović, Hasan „Nekoliko dana jula“, Sarajevo, MEDIACENTAR, 2012., str.2

⁷⁵Nuhanović, Hasan „Nekoliko dana jula“, Sarajevo, MEDIACENTAR, 2012., str.4

Agresori mediji na Palama žele naklonost stranih medija. Strani novinari i dopisnici, koji posjećuju četnički štab "pune" lažima da pripadnici ARBIH i stanovništvo Srebrenice terorišu „mirovnjake“ iz Holandskog bataljona UN.

8.JULI 1995.

Tkz. Srpska novinska agencija „Srna“ sa Pala izvještava da stanovništvo Srebrenice jedva čeka dolazak srpskih snaga kako bi se oslobodilo terorističkih grupa koje mjesecima maltretiraju civile. Muslimansko vođstvo nije navodno voljno da pomogne Srebreničanima. Njih koriste samo za propagandne potrebe.⁷⁶

11.JULI 1995.

U danu kada Vojska Republike Srpske predvođena generalom Ratkom Mladićem ulazi u zaštićenu zonu Srebrenice (11. 7. 1995), glavna vijest u srpskim medijima jesu poruke koje predsjednik Srbije Slobodan Milošević daje u intervjuu za Time . „Mir za šest meseci“ najavljuje Milošević sa naslovne strane tog magazina, objašnjava kako je Srbija prekinula sve odnose sa liderima bosanskih Srba i za sebe kaže da je „samo običan čovek koji zbog svog položaja može da pomogne politikom mira, koja je iskrena i objektivna prema svim stranama“.

Predsjednika Miloševića i njegove poruke da ga zanima samo „pravedan mir“ i da nema nikakve veze sa Srbima preko Drine, doslovce je razumeo RTS.⁷⁷

Na naslovnoj stranici dnevnog lista Glas srpski navodi se izjava general-potpukovnika Milana Gvere, „Saterani teroristi iz Srebrenice.

---

⁷⁶Tucaković, Šemso „Izveštaji iz bosanskog rata“, Fojnica, „Fojnica“, str.828

⁷⁷Izvor:https://www.b92.net/info/vesti/pregled_stampe.php?yyyy=2015&mm=07&dd=10&nav_id=1014239(preuzeto: 26.3.2019, 22.54h)

Na istoj, naslovnoj stranici je i tekst „Srljaju i ginu“: „Prema saznanjima nadležnih organa srpske vojske, nakon velikih gubitaka u poslednjim borbama na sarajevskom ratištu u muslimanskim jedinicama sve češća pojava samoranjavanja, dezerterstva i drugih načina izbegavanja borbe“.

Srpska televizija prikazuje zločinca Mladića u Srebrenici kako lično komanduje četnicima i govori šta da rade.

Za srpske medije, glavni četnički propagandista, general Milad Gvero rekao je da aktivnosti srpske vojske u Srebrenici usmjerena ka neutralisanju „muslimanskih terorista.“

Tog dana, srpski elektronski mediji su ponavljali izvještaje iz Srebrenice i šepurenje četnika i njihovog zapovjednika Mladića. Zločinac se isprasio pred kamerama i u mikrofon četničke televizije rekao : „ Evo nas 11. 7. 1995. godine u srpskoj Srebrenici, i u oči još jednog velikog srpskog praznika Petrovdana, poklanjamo srpskom narodu ovaj grad i napokon je došao trenutak da se, poslije bune protiv dahija, Turcima osvetimo na ovomj prostoru.“⁷⁸

Navodi se, u knjizi „Iz dana u dan – medijsko izvještavanje o ratu u BiH (1992 – 1996)“, da u 16 sati paljanski radio uopšte ne spominje napade NATO aviona. Zatim, da se srpski predstavnik Aleksa Buha sastao sa portugalskim ambasadorom u Njemačkoj gdje je predloženo da se mirovni plan kontakt-grupe umrtvi a da se ponovo oživi Kutilijerov plan o podjeli BiH na tri nacionalne republike. Buha je takođe izjavio da je 30 pripadnika holandskog bataljona pobjeglo na srpsku stranu i da su oni sada gosti u Bratuncu i „da ih Unprofor može vratiti kada god hoće“.⁷⁹

12. JULI 1995.

Glas srpski je na naslovnoj strani objavio tekst pod naslovom „Terorizam podržan avionima“ a u nadnaslovu navodi se: „NATO bombardovao srpske položaje oko Srebrenice“. te da je „Odluku o agresiji donio komandant UNPROFOR-a za prethodnu Jugoslaviju general Žanvijs, a na zahtjev generala Gobijara, glavnokomandujućeg 'plavih šljemova' u Sarajevu.“

---

⁷⁸Tucaković, Šemso „Izvještaji iz bosanskog rata“, Fojnica, „Fojnica“, str.829

⁷⁹ Milašin, Tihomir „Iz dana u dan – medijsko izvještavanje o ratu u BiH (1992 - 1996)“, Sarajevo, MEDIA CENTAR, 2002., str. 660

Na istoj stranici je i „Pismo generala Ratka Mladića generalu Rupertu Smitu“, taj članak je nazvan „Enklava zna“. U tekstu između ostalog stoji „, Mladić piše da Muslimani u Srebrenici nisu nikada demilitarizovani i da zloupotrebljavaju prisustvo UNPROFOR-a, te daubijaju nevine srpske civile. Mladić Smitu garantuje da su pripadnici UNPROFOR-a potpuno sigurni“.⁸⁰

Prenosi se i stav dr Alekse Buhe: „Srebrenica je terorističko uporište – 'Srebrenica je terorističko uporište iz koje su muslimani poslednjih mjesec dana izveli više napada na srpska naselja i ubili 30 Srba, što civila što boraca... Iako im je dozvoljeno da se vrate u Srebrenicu, holandski vojnici su izrazili želju da ostanu na našoj teritoriji i sačekaju smenu' - objasnio je Buha“.⁸¹

Srpski radio ponavlja od jutra da su „jučer srpske snage oslobodile Srebrenicu“, te da je uspostavljena civilna vlast , a da je šef te vlasti Karadžić postavio Miroslava Deronjića.

Izvor:Infobiro.ba, Glas srpski , br.7715., 1995.

Sedmični list „Srpsko“Oslobođenje piše o događajima u Srebrenici u izdanju od 12. jula. Dakle, dan nakon ulaska srpskih snaga u grad Srebrenicu. Na naslovnoj stranici se navodi: „Još jedna velika pobjeda srpske vojske“, a u nastavku izvještava: „Oslobođena Srebrenica - Srpska vojska je u utorak kasno popodne u nezadrživom jurišu uprkos bombama NATO avijacije uspjela da oslobodi veliko muslimansko uporište – grad Srebrenicu.

⁸⁰Pismo generala Ratka Mladića generalu Rupertu Smitu, „Enklava zna“ Glas srpski , br.7715., 1995

⁸¹Buha, Aleks „Srebrenica je terorističko uporište “Glas srpski , br.7715., 1995

Vojnici holandskog bataljona UNPROFOR-a povukli su se pred armijom Republike Srpske a s njima i hiljade muslimanskih civila u bazu UN Potočari nadomak Srebrenice. Muslimanska vojska se masovno u grupama predala srpskim jedinicama i s njima se postupa po međunarodnim pravilima ratovanja...

'Cilj ove operacije VRS na ovome prostoru nije nedužno muslimansko stanovništvo niti jedinice UNPROFOR-a već da urazumimo muslimanske teroriste da se više ne bave terorizmom na prostoru koji im je dobrom voljom srpskog naroda bio ustupljen' – izjavio je komandant GŠ VRS general-pukovnik Ratko Mladić... O čekuje se da poučeni iskustvom Srebrenice i muslimani iz Žepe predaju oružje srpskoj vojsci⁸².

Prema podacima i presudama Međunarodnog krivičnog Suda za bivšu Jugoslaviju, tačno se otkriva i pouzdana zna šta se desilo tog dana sa ljudima koji su odvojni i odvođeni u nepoznatom pravcu. Dana 12. jula i 13. jula , srpske snage će u Potočarima odvojiti skoro 2.000 muškaraca i dječaka i odvesti ih na strijeljanje. Oni će svi biti likvidirani u u masovnim egzekucijama u narednih nekoliko dana. Iako ovaj članka kaže tj. navodi da se „Muslimanska vojska masovno predaje“ i spominje hiljade civila koji su se u tom trenutku nalazili u Potočarima, sudbina njih i mnogi Srebreničana će kasnije biti utvrđena na presuda Međunarodnog krivičnog Suda za bivšu Jugoslaviju.

13. JULI 1995.

List Glas srpski objavljuje 13. jula 1995. na naslovnoj strani izjavu Radovana Karadžića „Srebrenica je srpska zemlja - Pale, 12. jula (SRNA) – Predsednik Republike Srpske dr Radovan Karadžić isključio je danas na Palama mogućnost povlačenja srpske vojske iz Srebrenice. 'Kakvo povlačenje? Srebrenica je naša zemlja' – rekao je predsjednik Srpske reagujući na najavu nacrtu rezolucije Saveta bezbednosti UN kojom se zahteva uspostavljanje 'zone bezbednosti' u ovom gradu

Na istoj – naslovnoj strani – navodi se „Situacija u Srebrenici - Bezbedan kamp u Potočarima - Na području oslobođene Srebrenice juče je održan sastanak predstavnika vlasti i vojske

---

⁸²Nuhanović, Hasan „Nekoliko dana jula“, Sarajevo, MEDIACENTAR str.7

Republike Srpske s dosadašnjim civilnim vlastima Srebrenice, kome su prisustvovali i predstavnici UPROFOR-a... Srpska strana garantuje punu bezbednost svima koji se nalaze u prihvatnom kampu u Potočarima, kao i pripadnicima muslimanskih oružanih formacija, ukoliko polože oružje i predaju se.“

Ovaj banjalučki list, prenosi saopštenje Glavnog štaba tkz. VRS da srpska vojska ovih dana neutrališe „ grupice okorjelih kriminalaca i pljačkaša koji ne smiju da se predaju pripadnicima VRS, a istovremeno ih je strah od muslimanskih civila Srebrenice jer su ih gotovo tri godine plašili izazivajući lokalne sukobe.⁸³

14. JULI 1995

Srebrenica je i 14. jula na naslovnoj strani lista Glas srpski iz Banjaluke: „Nakon oslobodilačke akcije Vojske Republike Srpske – Srbi se vraćaju u Srebrenicu – Nekoliko desetina srpskih porodica, koje su Srebrenicu morale da napuste pre tri godine, svoje stanove i porodične kuće zatekle opljačkane i demolirane – Muslimanskom civilnom stanovništvu ponuđeno da ostane u gradu, ali većina želi da ode u Tuzlu, što im je omogućeno.“⁸⁴

Novine obavještavaju da je kamp u Potočarima napustilo nekoliko desetina kamiona i autobusda sa bosanskim civilima, jer su oni htjeli da odu na teritoriju koja je pod muslimanskom kontrolom. Isto tako se navodi da Srpska vojska ponaša sa njima u skladu sa odredbama Ženevske konvencije.

Na istoj strani navodi se: „ Obučeni, hrabri, odlučni – Sarajevo 13. jula (SRNA) – Sa današnjeg redovnog zasedanja na Palama Vlada i Ministarstvo odbrane Republike Srpske su uputili čestitku Vrhovnoj komandi, Glavnom štabu, te komandama i jedinicama srpske vojske o Ministarstvu unutrašnjih poslova za uspešno izvedenu operaciju oslobađanja Srebrenice.“

Za Dnevnik SRT Karadžić je izjavio: “Pretnje nas se ne tiču .... I ponovno nasilno uvođenje zone bezbednosti ne dolazi u obzir jer će to značiti otvoreni rat protiv Srba.“

---

⁸³ Tucaković, Šemso „Izvjestaji iz bosanskog rata“, Fojnica, „Fojnica“, str.830-831

⁸⁴Nuhanović, Hasan „Nekoliko dana jula“, Sarajevo, MEDIACENTAR str.23

15. JULI 1995.

U dvobroju lista Glas srpski (subota/nedjelja) od 15. i 16. jula 1995. na naslovnoj strani ocjenjuje se: „Srpska vojska uspešno okončala akciju u Srebrenici“ a u podnaslovu ističe „Viteštvo i humanost – Sarajevo, 14 jula (SRNA) – oko 30.000 lica muslimanske nacionalnosti, pre svega civila, a i jedan broj pripadnika muslimanskih jedinica, koji su pravovremeno predali naoružanje prebačeno je juče iz Srebrenice na teritoriju pod muslimanskom kontrolom – saopštila je Informativna služba Glavnog štaba srpske vojske.“ – „Pripadnici Vojske Republike Srpske i ovom prilikom iskazali su visok stepen viteštva i humanosti, angažujući sve raspoložive kapacitete za proizvodnju hleba i cisterne za vodu, kako bi se pomoglo ugroženom stanovništvu i u ovim teškim trenucima.“ – „Zahvaljujući autoprevoznim preduzećima sve izbeglice iz kampa u Potočarima prebačene su na linije razdvajanja sa muslimanskom stranom na frontu kod Kladnja.“ – „Veliku pomoć i zbrinjavanju muslimanskih izbeglica pružili su i pripadnici Unprofora iz sastava Holandskog bataljona sa kojima su odnosi srpske vojske korektni.“ – „Sva povređena lica muslimanske nacionalnosti, kojima je bila potrebna pomoć smeštena su u bolnici u Bratuncu, a srpski lekari i drugo medicinsko osoblje činili su sve što mogu da im pomognu.“ – „Tokom protekle noći i dana nekoliko grupa muslimanskih ekstremista odlučilo se na samoubilački čin proboja, uglavnom prema drugom muslimanskom korpusu. Energičnom akcijom VRS više grupa koje su na pravcu Konjević Polje – Kasana napale položaje srpskih boraca su likvidirane, a jedan deo se predao“.⁸⁵

Miroslav Deronjić, komesar za civilna pitanja u Srebrenici“ je uputio poziv Srbima da se vrate u Srebrenicu. on je se sastao na Palama Predsednik Republike Srpske dr Radovan Karadžić i predsednik Narodne skupštine Momčilo Krajišnik, gde je još jednom potvrdio da se stanovništvo evakuiše na njihovo sopstveno zadovoljstvo i da se pri tome poštuju sve odredbe Ženevske konvencije

Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju je 20. 7. 2005. godine donijelo odluku da na zatvorsku kaznu od 10 godina osudi Miroslava Deronjića jer je, kao predsednik kriznog štaba opštine Bratunac, 8 maja 1992. godine, naredio napad na selo Glogova, opština Bratunac Kao posledica tog napada, u selu su ubijena 64 civila Muslimana, kuće bosanskih Muslimana, njihova privatna imovina i džamija su uništeni, a znatan dio Glogove je srasnjen sa zemljom.“

---

⁸⁵Nuhanović, Hasan „Nekoliko dana jula“, Sarajevo, MEDIA CENTAR., 2012., str.29

Glas srpski takođe objavljuje rubriku „Ogledalo dana“ pod naslovom „Poslije oslobađanja Srebrenice - Ratni preokret“ – „Sarajevo, 14 juna (SRNA) – Oslobađanjem Srebrenice Vojska RS je napravila ključni preokret rata na prostorima bivše BiH piše američki Herald tribjun u svom evropskom izdanju...

Karadžić se u intervju na paljanskoj televiziji, hvali njenom uredniku Draganu Božaniću, na temu „superiornosti srpskog oružja i srpske vojske“. Egzaltiran novinar Božanić tvrdi da ništa ubuduće neće biti na Balkanu, kao što je sad.⁸⁶

18. JULI 1995.

Veliko srpski mediji i dalje slave okupaciju Srebrenice. Tom okupacijom „stvoreni su uslovi za razvoj kompaktne srpske teritorije sa obje strane Drine.“⁸⁷

19. JULI 1995.

„Srpsko“ Oslobođenje na naslovnoj strani donosi tekst pod naslovom „Uspravljanje srpske kičme“ – „Drinski front: Bitka za istočne granice“: „Srpska vojska ovih dana bje jednu naročitu bitku: onu za istočne enklave, kako se u političkom žargonu nazivaju takozvane zaštićene zone uz Drinu – Srebrenica, Žepa i Goražde. Kao što znamo, Srebrenica je oslobođena, Žepa je u postupku, a Goražde – kasnije.“⁸⁸

„RS mora dobiti međunarodno priznanje“: „Ukoliko dobijemo odmah suverenitet i nezavisnost spremni smo da prihvatimo manje od 64 posto podjeljene Bosne – ovo je izjavio Karadžić za španske novine, a ovo vijest je prenijelo Srpsko Oslobođenje.

On između ostalog govori da će Sarajevo biti podijeljeno na dva grada jer kako kaže on to uje i srpska zemlja

„Srpsko“ Oslobođenje o Srebrenici izvještava i u tekstu pod naslovom „Muslimani priznali – evakuacija izvedena korektno“ – „Tokom evakuacije nije bilo incidenata ni sa jedne strane, a srpska strana se držala svih odredbi Ženevske konvencije i Međunarodnog ratnog prava – stoji u zajedničkom saopštenju koje je ispred muslimanske strane potpisao bivši predstavnik vlasti Srebrenice Nesib Mandžić.“⁸⁹

---

⁸⁶ Tucaković, Šemso „Izveštaji iz bosanskog rata“, Fojnica, „Fojnica“, str.831

⁸⁷ Tucaković, Šemso „Izveštaji iz bosanskog rata“, Fojnica, „Fojnica“, str.832

⁸⁸ Nuhanović, Hasan „Nekoliko dana jula“, Sarajevo, MEDIACENTAR str.42

⁸⁹ Nuhanović, Hasan „Nekoliko dana jula“, Sarajevo, MEDIACENTAR str.43

Paljanski radio objavljuje Karadžićev ultimatum za Goražde i prijetnju da će oboriti sve letjelice iznad Goražda. Radio javlja da je Savjet bezbjednosti zabrinut jer je 'muslimanska vojska' zarobila ukrajinske i britanske vojnike u Žepi i Goraždu i traži njihovo oslobađanje, te da je Jasuši Akaši izjavio da se Žepi više ne može pomoći⁹⁰.

22.JULI 1995.

U knjizi „Iz dana u dan – medijsko izvještavanje o ratu u BiH (1992 – 1996)“, navodi se slijedeće „u 16 sati paljanski radio prenosi izjavu Ratka Mladića za Radio Novi Sad: 'Ako se iz zaštićenih zona i dalje budu preduzimale provokacije i napadi, preduzećemo opšti kontraudar i završiti rat do jeseni'. Što se tiče Londonskog sastanka akcentat se stavlja na stav da sve ostaje kao dosad i da se rat može okončati samo mirovnim putem, pregovorima“.

24.JULI 1995.

Glas Srpski objavljuje 24. jula na strani 2. objavljuje razgovor sa Ratkom Mladićem pod naslovom „Do jeseni završetak rata“ – „Ako muslimanima ni posle tri godine ratovanja sa Srbima nije jasno da nas ne mogu poraziti na vojničkom polju, onda je to velika tragedija za njihov narod – konstatovao je general Mladić za Novosadski nedeljnik 'Svet'.⁹¹

On je rekao da se postupalo humano sa muslimanskim civilima u Srebrenici . I da je veliki broj vojnika bilo presvućeni u civile. Njegov cilj i Vojske RS je da stane rat i da se počne izgrađivati svoju zemlju zemlja.

---

⁹⁰Milašin, Tihomir „Iz dana u dan – medijsko izvještavanje o ratu u BiH (1992 - 1996)“, Sarajevo, MEDIA CENTAR, 2002., str. 674

⁹¹Nuhanović, Hasan „Nekoliko dana jula“, Sarajevo, MEDIA CENTAR., 2012., str.56

26. JULI 1995.

Dnevni list Glas srpski iz Banjaluke pod naslovom „Žepa pod kontrolom srpske vojske“ izvještava: „Iz krugova bliskih vladi Republike Srpske Biro za pres-kontakte RS saznaje da je Žepa od juče pod kontrolom srpske vojske...

Srpsko Oslobođenje je isto prenosilo tekstove vezane za Žepu. Slaveći taj čin osvajanja Žepe isto kao i Srebrenice, ali smatraju da je to olakšanje i za muslimansko stanovništvo jer im je Vojska RS pomogla da izađu iz vlastitih logora.

„Zasijalo Nemanjićko srebro“: „Srebrenica konačno počinje da živi. U njoj su ponovo Srbi... List Srpsko Oslobođenje je objavilo reportažu i vijest sa lica mjesta o povratku Srba u Srebrenicu.

U tom tekstu se na najgori mogući način vrijeđa muslimansko stanovništvo koje je protjerano iz Srebrenice, govori se da su živili daleko od civilizacije, da su imali svestomatološke usluge kakve nisu imali Srbi ali da su i dalje bili krezavi i da je to bila odlika muslimanskih vojnika, te da su isprljali Srebrenicu i da trebaju biti zahvalni Srbima što su otišli jer bih ih uništila zaraza i takvi usovi života kakve im je stvorio Alija.

4.2. Mediji i uloga srbijanskih medija u izvještavanju o enklavi Srebrenica

Sa druge strane Drine bio je muk tišina i zatvorene oči pred onim što se dešava. Samo su pojedine novine ili televiziju uopće pričale o Srebrenici i o onom šta se dešava u zaštićenoj zoni, i pola takvih informacija su bile netačne. Srbijanske novine, dnevници, generalno mediji su dali sebi za pravo da dešavanje iz Enklave prate i izvještavaju kao oni žele tj. kako određene elite to od njih traže. Iz njihovog izvještavanju uočićemo bezbroj nelogičnosti i laži koje su kasnije dokazane pred Međunarodnim krivičnim Sudom za bivšu Jugoslaviju. Ovdje se radi o kršenju ljudskih prava koje svaki čovjek ima, zatim novinar krši svoj profesionalni kodeks i naravno gdje je tu moralna odgovornost koju svaki čovjek ima.

Pitamo se imali ljudi koji mogu da gledaju tuđu patnju i bol i da ne reaguju na to, zato se pitamo da li je novinar bio dužan 1995. godine da tačno izvještava svijet o tome da se dešava genocid nad Bošnjacima ili štiti i štiti agresora i još sa njim slavi progon, ubojstva nevini muškaraca, staraca, djece i silovanje žena Enklave. To nije pitanje samo profesionalnog kodeksa nego pitanje ljudskosti i odgovornosti koju svaki čovjek ima sam prema sebi.

Na TV Beogradu, najmoćnija i najgledanija emisija Dnevnik koja se emitovala u 19.30, do 30. jula ne prikazuje niti jedan snimak iz Srebrenice.

Tadašnji urednik beogradske redakcije Radija Slobodna Evropa Dušan Radulović kaže da se tad, „Izveštavalo se o ‘ofanzivi širih razmera’, pominjalo se ‘oslobađanje’ pojedinih gradova i ‘potiskivanje muslimanskih snaga’, bilo je vesti i o ‘zbegovima civila i naoružanih Muslimana koji se povlače u više pravaca preko okolnih planina“.⁹²

Dnevnik 11. jula počinje prilogom o žetocima koje obilazi premijer Mirko Marjanović. Dan kasnije znači 12. jula gledaoci na TV Beograd saznaju da se nešto dešava u Srebrenici: “U jedanaestom minutu Dnevnika čuli su izjavu Jasušija Akašija, specijalnog izaslanika UN za BiH, da neće biti intervencije UN u Srebrenici, a od generalnog sekretara UN Butrosa Galija da se plavi šlemovi neće povući iz Bosne“⁹³.

---

⁹²Izvor: https://www.b92.net/info/vesti/pregled_stampe.php?yyyy=2015&mm=07&dd=10&nav_id=1014239 (preuzeto: 2.4.2019 20.23h)

⁹³Izvor: <http://minber.ba/kako-su-srpski-mediji-izvestavali-o-srebrenici-1995-godine/> (preuzeto: 2.4.2019 20.50h)

Danima se od desetog minuta Dnevnika puštaju višeminutni blokovi u kojima međunarodni zvaničnici najavljuju mirovna rešenja, konferenciju Kontakt grupe, sa Miloševićem na kanabetu sede Karl Bilt, Torvald Stoltenbegr, Jasuši Akaši. Ni u jednom od tih priloga ne čuje se izjava nekog aktera, samo se čitaju saopštenja.

12.jula 1995. Naša Borba je objavila da je prehodnog dana iz Srebrenice 20.000–30.000 ljudi izbeglo u Potočare, u bazu UN, da je na njih dok su bežali otvarana artiljerijska vatra i da ima mnogo ranjenih- objavila je ovo agencija Beta, a izjavu je dao Stefan Obere, predstavnik Ljekara bez granica.

Od Nine Čatića zadnji poziv u pomoć prenijela je agencija AFP, a istu tu vjest je objavila i Naša Borba.

Duga LIST, slavio 50 godina postojanja bez ijedne vjesti sa ratišta. Njih ne bilježi ni Mira Marković u svom čuvenom dnevniku. Ona 12. jula, dok 150 kilometara dalje traje masakr civila, iz svoje bašte na Dedinju posmatra zvijezde i piše kako je „Beograd uvek zvezdana svetlost, kao što je i cela zemlja, iz nekog dalekog ugla kosmosa samo – zvezda“.⁹⁴

Naša Borba list, je na naslovnoj strani 13. jula objavio naslov „Vojska RS prebacuje muslimansko stanovništvo iz Potočara u Bratunac“, sa nadsnaslovom „ SREBRENIČKA ENKLAVA POD KONTROLOM SNAGA BOSANSKIH SRBA“. Roters i AFP su za Našu Borbu javile da : „ Prema informacijama UN general Ratko Mladić stigao je u Potočare sa oko 40 kamiona i namerom da oko 30.000 muslimanskih izbeglica iz Srebrenice prebaci u centralu Bosnu. Kako je izjavio holandskom komadanatu, izbeglice će pre biti odvedene u Bratunac gde će se proveriti „ da li među muškarcima starijim od 16 godina ima ratnih zločinaca.“⁹⁵

---

⁹⁴Izvor: <https://www.fokus.ba/vijesti/bih/kako-su-mediji-u-srbiji-izvjestavali-o-stradanju-srebrenice/88920/>
(preuzeto:2.4.2019 21.00)

⁹⁵„Vojska RS prebacuje muslimansko stanovništvo iz Potočara u Bratunac“ Naša Borba , br.163 ., 1995 str. 3

Izvor:Internet , Naša Borba, br.163., 1995

Pored ovog, ovaj list je objavio izjavu koju je Radovan Karadžić dao na Palama a ticala je se povlačenja srpske vojske iz Srebrenice. Naslov glasi: „Nema povlačenja iz Srebrenice“, između ostalog Karadžić je rekao a Srna prenijela: „Kakvo povlačenje? Srebrenica je naša zemlja. – rekao je Karadžić okupljenim novinarima.“ zatim je nastavio sljedeće „Ističući da bombardovanje, ničemu nije poslušilo, dr. Karadžić je podsetio da su muslimanske formacije iz nacedenog demilitarizovane zone Srebrenice u poslednjih 20 dana ubile oko 30 Srba.“⁹⁶

U režimskim medijima, poput Politike 13. 7 u tekstu pod naslovom „U bazi UN u Potočarima mirno“, predstavnici UNPROFOR-a izjavljaju da izbeglice nisu pružale nikakav otpor, a VRS obaveštava kako su njene jedinice „nastavile neutralisanje muslimanskih terorista u rejonu Srebrenice i Potočara“, da deo razbijene muslimanske vojske još pruža otpor, ali da „lojalno stanovništvo izražava spremnost za saradnju sa VRS“. Takođe, Vojska RS saopštava, a Politika prenosi, da je u borbama poginulo osam, a teže ili lakše ranjeno 18 vojnika.⁹⁷

⁹⁶ „Nema povlačenja iz Srebrenice“ Naša Borba , br.163. , 1995

⁹⁷ Izvor: <https://www.fokus.ba/vijesti/bih/kako-su-mediji-u-srbiji-izvjestavali-o-stradanju-srebrenice/88920/> (preuzeto:2.4.2019 21.18h)

Istog tog dana , Večernje novosti su prenijele izjavu generala Mladića da su civili sigurni. Tekst je nosio naslov „ Zaštićena zona puna oružja“, u tekstu dalje slijedi: „ Uprkos sporazumu o demilitarizaciji Srebrenice, srpske snage iz grada isterale ili zarobile na hiljade vojnika i a zarobile četiri tenka, haubice, protivoklopne sisteme. Deo muslimanski vojnika pobjegao u brda, a deo zarobljen i prema njima se postupa u skladu sa ženevskim konvencijama,“⁹⁸

Izvor:Internet, Večernje novosti ,1995.

14. jula 1995 godine Naša borba na naslovnoj strani objavljuje tekst „ Etničko čišćenje na dobrovoljnoj osnovi“, dalje u tekstu slijedi: „ Do juče po podne sa područja Srebrenice na teritoriju pod kontrolom bosanske vlade deportovano oko 14.000 Muslimana. Izbeglice i humanitarni radnici svedoče o mučnim putovanjima kroz noć prekolinije fronta, o ženama sa decom u naručju i ranjenicima koji do relativno bezbedne teritorije moraju da pešače kilometrima.“⁹⁹

⁹⁸Marić, B, Maunaga G. „ Zaštićena zona puna oružja“, Večernje novosti , 1995., str.5

⁹⁹„ Etničko čišćenje na dobrovoljnoj osnovi“, Naša Borba, br.164., 1995.

Izvor: Internet, Naša Borba ,br.164., 1995.

U Politici ekspres vijesti sa ratišta objavlјivane su na sedmoј strani, u rubrici Svet i mi. Te novine 15. јula izveštavaju da je „završeno prebacivanje 30.000 muslimana u srednju Bosnu“ i da su „svi povređeni pripadnici muslimanske nacionalnosti kojima je bila potrebna lekarska pomoć smešteni u bolnicu u Bratuncu, gde srpski lekari i ostalo medicinsko osoblje čine velike napore da se svima pruži potrebna pomoć“.

Istog dana , iz vijesti koje objavlјuje Naša Borba, saznaje se nešto potpuno drugačije – „da bosanski Srbi kao zarobljenike drže između 700 i 3.000 мушkaraca na fudbalskom stadionu kod Bratunca“. „Imamo izveštaje da među njima ima i veoma mladih, dečaka između 12 i 14 godina“, saopštio je portparol UNHCR-a Rod Redmond.¹⁰⁰

Reportažu koju je Zoran Petrović Piroćanac, prateći voјnike generala Mladića, snimao 13. i 14. јula u Srebrenici i okolini, emitovao je Studio B 15. јula. Na snimcima se, između ostalog, vide tjela dvadesetak мушkaraca koja леже uz izrešetan zid skladišta polјoprivredne zadruge u Kravicama.¹⁰¹

Piroćanac slavi generale Mladića i Krstića i piše: „Potpisnik ovih redova odgovorno izlazi sa cifrom od 2.000–3.000 pobijenih voјnika u okršajima za Srebrenicu i tokom muslimanskih pokušaja proboја u raznim pravcima.“ O mrtvim tjelima u Kravicama ni riječ.

¹⁰⁰Izvor: https://www.b92.net/info/vesti/pregled_stampe.php?yyyy=2015&mm=07&dd=10&nav_id=1014239 (preuzeto:2.4.2019 21.53h)

¹⁰¹Izvor: https://www.youtube.com/watch?time_continue=76&v=344e-D-Vc7g(preuzeto:2.4.2019 22.03h)

Kasnije će se, tokom suđenja u Haškom tribunalu, doznati da su, poslije emitovanja emisije u kojoj su se „omakli“ kadrovi ubijenih civila, predstavnici Republike Srpske konfiskovali trake sa snimcima.

Nakon što je ovaj snimak pušten u emisiji niko nije regovao i niko nije želio da otkrije šta se zapravo dešava. Za srbijanske medije je to bilo potpuno nebitno samo gubljenje vremena.

Večernje novosti 17. 7 pod naslovom „Srpska glava – 25 kg brašna“ pišu „kako se vojska Alije Izetbegovića izivljavala nad Srbima u Srebrenici“ i „kako su Kemal Mehmedović i Hajrudin Memišević proneli gradom, nabijene na kočeve, 12 odsečenih srpskih glava“, o čemu navodno svedoči jedan bošnjački zarobljenik.¹⁰²

Izvor: Internet, Večernje novosti, 1995.

Novinari odabranih medija, poput Večernjih novosti ili Politike ekspres, pušteni su da uđu u Srebrenicu i od 18. jula objavljuju reportaže o povratku Srba u razorene domove, o crkvi koja je pretvorena u štalu i starici, Srpkinja, koja je pronađena zaklana.

¹⁰²Marić B., „Srpska glava – 25 kg brašna“, Večernje novosti, 1995., str.4

U Večernjim novostima 18.7.1995 piše: naši reporteri sa borcima i narodom u oslobođenoj Srebrenici. Naslov vijest je „ Povratak tuga jedna“, u tekstu dalje slijedi: „ Kada su oskrnavili toranj i oltar, muslimanski vojnici srkvu sv.Preobraženja, pretvorili u štalu,kojom tumara pometena stoka. Srbi proterani iz grada početkom rata, vraćaju se u svoje domove, ali većina umesto ognjišta zatiče zgarišta.“¹⁰³

Izvor: Internet, Večernje novosti, 1995.

Politika ekspres (19. 7) objavljuje feljton „Glavoseče u genima“ Simonide Simonović o zločinima Hrvata i Bošnjaka nad Srbima.

Zoran Petrović Piroćanac će u reportaži u nedeljniku Intervju (21. 7), pod naslovom „Počelo je krečenje grada“, opisivati kako je Mladić delio čokoladice izbeglicama, kako su Srbi uz suze i zagrljaje donosili svojim komšijama Bošnjacima hleb i mleko, a da „Muslimani pucaju jedni na druge“.¹⁰⁴

Dragan Čičić u NIN-u 21. 7 piše da je sudbina muškaraca iz Srebrenice „potpuna misterija“. On navodi razgovor sa vozačem autobusa koji je izbeglim ženama i deci nekoliko dana ranije vozio hranu u Potočare. „Proveo sam u Potočarima nešto više od sata i za sve to vreme nisam video nijednog muškarca mlađeg od 70 godina“, rekao mu je vozač.

¹⁰³Marković, Milena „ Povratak tuga jedna“, Večernje novosti, 1995., str.15

¹⁰⁴Izvor: https://www.b92.net/info/vesti/pregled_stampe.php?yyyy=2015&mm=07&dd=10&nav_id=1014239 (preuzeto:2.4.2019 22.26h)

Čičić piše i da su predstavnici UNHCR-a „u Bratuncu čuli pucnjavu iz pravca stadiona, ali da im je rečeno kako su to samo vojnici koji slave pobjedu“.

Naša Borba 22–23. 7 prenosi svjedočenja iz strane štampe o tome kako su se danima probijali kroz šume i tokom tog bjekstva bili desetkovani i kako je samo u jednom danu u seriji zasjeda ubijeno 1.600 ljudi.

Neki su tvrdili da su bosanski Srbi prurušeni u plave šlemove, odnosno uniforme snaga UN, pozivali izbeglice da izađu iz šume i odmah ih, na licu mesta streljali, uz ogradu izveštača da „nema nezavisnih potvrda da su se te stvari zaista i dogodile“.¹⁰⁵

Dugo se nije znalo o sudbini „nestalih“ Bošnjaka. „Da li se tada stvorila u našoj javnosti puna slika o zločinu, nisam siguran. Verovatno ne“, kaže Rade Brajović. „Te priče su usledile kasnije. Tek se naknadno saznalo o masovnom pomoru.“

Dušan Mašić je u septembru 1995. uspeo da ode u izbeglički kamp u okolini Tuzle. „Ni tada žene nisu znale šta se dogodilo sa njihovim muževima, braćom, sinovima. Nadale su se da su oni negde živi, zarobljeni“, kaže Mašić.¹⁰⁶

---

¹⁰⁵Izvor: <http://minber.ba/kako-su-srpski-mediji-izvestavali-o-srebrenici-1995-godine/> (preuzeto:2.4.2019 22.20h)

¹⁰⁶Izvor: <http://www.media.ba/bs/magazin-novinarstvo/srebrenica-novinarska-sjecanja-na-najteze-zadatke-u-julu-1995-godine> (preuzeto:2.4.2019 22.37)

5. Reakcije i izvještavanje stranih medija o Srebrenici 1995. godine

Vijesti i izvještaji koje su dobijali regionalni u velikom broju su bili pod sredstvom stranih medija i agencija. Strani mediji su više izvještavali i tražili informacije od regionalnih medija o tome šta se dešava u zaštićenoj zoni Srebrenica.

Već 3. juna 1995 radio stanica "Glas Amerike", javlja da u Srbiji traje najveća ratna regrutacija u posljednje četiri godine. Mobilisu se izbjeglice, ali i dobrovoljci za rat odabranu okupiranih teritorija u Hrvatskoj i BiH. Tamo su navodno poslani, radi ispomoći Martiću i Karadžiću, i neki srbijanski generali. Sljedećeg dana, o jačanju "svesrpskog fronta" piše i „Washington post.“ List naglašava napore srpske vlade da ojača Karadžića i Martića. Stavlja im na raspolaganje oružje u vojsku koju Beograd krsti „dobrovoljačkim jedinicama“. Svi srpski političari i vjerski potencijali stavljeni su u funkciju podizanja borbene motivacije četnika.¹⁰⁷

6. jula RFI je izvještavala iz Pariza i navela da srpske snage pokrenule operaciju prema Srebrenici.

Tako je 10. jula 1995. godine švicarski list Neue Zürcher Zeitung objavio da događaji u Srebrenici pokazuju da UN nije u stanju da odbrani zaštićenu zonu, isto takvo da nisu u stanju da odbrane ni sebe. Prijelomili su da je i glasnogovornik UN-a priopćio da je stanje alarmantno. Isto tako srpske napade na enklavu Srebrenicu komentarisao je i njemački radio „Dolce Vele“ gdje se govori da Ujedinjene nacije nemaju snage da se suprotstave Srbima.

Na dan pada Srebrenice 11.7. njemački Süddeutsche Zeitung piše: „Na jugoistoku ništa novoga? Izgleda ništa što se nije bar jednom već dogodilo. Srbi bombardiraju zaštićenu zonu UN-a, kidnapiraju plave kacige, NATO prijeti, međunarodna zajednica se nerado upliće. Onaj tko želi spasiti politiku koju UN provodi u posljednjih nekoliko godina mora po svaku cijenu spriječiti da padne Srebrenica ili bilo koja druga zaštićena zona“, piše Süddeutsche Zeitung.¹⁰⁸

Pored zapadnih medija, veliku ulogu u izvještavanju o genocidu nad Bošnjacima imao je američki New York Times, jedan od najprestižnijih svjetskih listova. Svakodnevne vijesti informacije su dolazile od njih, zabrinutost na novo nastalu situaciji i moguće pogoršanje iste, aktivno je pratio situaciju i tugu koja se spremala da zadesi Republiku Bosnu i Hercegovinu i njen narod u Srebrenici u 21. stoljeću u srcu Europe.

---

¹⁰⁷Tucaković, Šemso „Izvještaji iz bosanskog rata“, Fojnica, „Fojnica“, str.826

¹⁰⁸Izvor: <https://www.dw.com/hr/%C5%A1to-su-pisale-novine-dok-se-doga%C4%91ao-genocid/a-18575053> (preuzeto 3.4.2019 23.01h)

„Nakon što su zaobišli UN-ove mirovne snage i izbjegli zračne napade NATO-a, vojska bosanskih Srba ušla je u grad koji se nalazi u srcu UN-ove “sigurne zone”. Najmanje 20.000 civila pobjeglo je na sjever, gdje posljednje nade polažu u UN-ovu vojnu ispostavu“¹⁰⁹, pisao je New York Times 11. jula 1995. godine, ne znajući kakav se genocid nad muslimanskim civilnim stanovništvom sprema.

Izvor: Internet, New York Times, br. 50., 1995.

A samo dan ranije u ovim novinam pisala je se o mogućim zračnim napadima NATO-vih snaga na položaje bosanskih Srba koji su pretili da će da uđu u Srebrenicu. Međutim, ni New York Times ni drugi mediji te pretnje nisu uzimali za ozbiljno i smatrali su ih običnim blefom. Kasnije će se to ispostaviti kako velika greška u kojoj će biti kobna za hiljade civila.

„Srebrenički pakao“, naslov je teksta koji je 12.7. objavio list Die Welt u čijem podnaslovu pored ostalog piše: „Situacija u Srebrenici, koju su jučer zauzeli Srbi, u posljednjih nekoliko dana se dramatično zaoštrila. `Do sada je enklava opisivana kao veliki izbjeglički centar`, izjavio je glasnogovornik UNHCR-a Ron Radmond kratko prije pada Srebrenice. Sada je Srebrenica kao 'koncentracijski logor'“¹¹⁰

¹⁰⁹Izvor: <https://www.fokus.ba/vijesti/bih/ovako-je-new-york-times-izvjestavao-o-srebrenici-u-julu-1995-godine-foto/1162689/> (preuzeto 3.4.2019 23.13)

¹¹⁰Izvor: <https://www.dw.com/hr/%C5%A1to-su-pisale-novine-dok-se-doga%C4%91ao-genocid/a-18575053> (preuzeto 3.4.2019 23.25h)

„Bosanski Srbi zauzeli Srebrenicu“, naslov je teksta u novinama Frankfurter Rundschau u kojem piše da zračni napadi NATO-a nisu zaustavili napade srpske vojske. „Istočnobosansku muslimansku enklavu Srebrenicu od utorka kontroliraju bosanski Srbi“, izjavio je glasnogovornik UN-a Aleksander Ivanko, prenosi Frankfurter Rundschau koji piše i o „teškoj humanitarnoj situaciji u gradu u koji ne stiže humanitarna pomoć“.

Frankfurter Allgemeine Zeitung se pita što su bosanski Srbi, vojno i strateški, dobili zauzimanjem Srebrenice? „Sam grad i okolna sela su srušena ili znatno oštećena, brdovito zemljište je manjim dijelom pogodno za poljoprivredu. Jedina glavna cesta kroz Srebrenicu je strateški od malog značenja. Samo nekoliko kilometara sjeverno, kod Bratunca, važnu zapadno-istočnu prometnu komunikaciju ionako kontroliraju Srbi.¹¹¹

„Srebrenica markira eklatantno političko i vojno zakazivanje UN-a u Bosni“, piše Neue Zürcher Zeitung 13.7. „Politički uvjeti na međunarodnoj pozornici u slučaju Srebrenice se ne mijenjaju. Države, koje u Vijeću sigurnosti i u Kontaktnoj skupini, navodno odlučuju o politici međunarodne zajednice prema BiH, do sada su slijedile različite interese. Rusija sasvim jasno podržava Srbiju, dok Bošnjaci nemaju podršku kakvu imaju Srbi i Hrvati. Zapadne zemlje su, kada je riječ o ratu na Balkanu, pokazale malo interesa.“

“Tamo su poslale trupe kojima očito nije bio cilj rješenje konflikta nego sprječavanje humanitarne katastrofe i širenja konflikta na druge zemlje. UN-u nije nedostajalo sredstava kojima se mogao suprotstaviti srpskim provokacijama.

Dovoljan broj zrakoplova NATO-a je u Italiji i na nosaču zrakoplova u Jadranskom moru. Međutim, zrakoplovi su do sada rijetko korišteni, a često i prekasno. Za to su krivi dugotrajni procesi donošenja odluka u UN-u i zapovjedništvu NATO-a. Posebni izaslanik UN-a za bivšu Jugoslaviju Yasushi Akashi snosi odgovornost za fijasko u Srebrenici koja je posljedica dugog niza pogrešnih odluka ili odluka koje nisu donesene“, naglašava Neue Zürcher Zeitung.¹¹²

U njemačkim medijima sve veću krivicu za pad Srebrenice, zaštićene zone pripisuje UN-u. Dva dana nakon što su trupe bosanskih Srpa ušle u Enklavu opća je procjena njemačkih medija da je za to odgovorna UN i njihova nesposobnost da zaštite nedužne civile od napada.

14. jula u New York Times se može pročitati i vidjeti slike i događaje izbjeglica koje su preživjele genocid. Prema pisanju ovog lista, svjedočili su mrtvim tijelima obješenim na drveće i razbacanim na ulici.

---

¹¹¹Izvor: <https://novi.ba/clanak/204399/dok-se-u-srebrenici-dogadao-genocid-evo-sta-su-pisali-svjetski-mediji> (preuzeto: 3.4.2019 23.28h)

¹¹²Izvor: <https://www.dw.com/hr/%C5%A1to-su-pisale-novine-dok-se-doga%C4%91ao-genocid/a-18575053> (preuzeto 3.4.2019 23.35h)

“Hiljade šokiranih muslimanskih izbjeglica slilo se danas u ovaj gradić u sjevernoj Bosni, prepričavajući o tijelima koja vise s drveća i leže na ulicama nakon pohoda bosanskih Srba“sigurnu zonu” u Srebrenici” , piše New York Times tri dana nakon genocida tj. 14.jula 1995. godine.

„Frankfurter Allgemeine Zeitung“ piše 14.7. da su bosanski Srbi u četvrtak 13. srpnja pojačali sustavno protjerivanje više tisuća izbjeglica iz Srebrenice. „S obzirom na ono što rade Srbi, UN govori o etničkom čišćenju. UN predbacuje Srbima da tjeraju bolesne i ranjene da hodaju kroz ničiju zemlju nakon što ih autobusima odvezu iz Srebrenice u pravcu Kladnja. Glavni tajnik NATO-a Claes je bivšu zaštićenu zonu UN-a, koju su zauzeli bosanski Srbi, proglasio 'definitivno izgubljenom'. On je također dodao da su Savezu ruke vezane. Američka vlada je jasno ponovila da je protiv ukidanja embarga na uvoz oružja BiH. Istovremeno američki predsjednik Clinton ne isključuje mogućnost okončanja UN-ove misije u Bosni. 'Ukoliko UN ne uspije ponovo uspostaviti integritet zaštićene zone Srebrenice, dani UN-ove misije bi mogli biti odbrojani', rekao je Clinton. U sjeni događanja u Srebrenici srpska vojska pojačava vojni pritisak na susjednu enklavu i zaštićenu zonu UN-a Žepu. UN je priznao da 70 ukrajinskih vojnika u Žepi nije vojno sposobno zaštititi Goražde i Žepu od mogućih velikih srpskih napada. UN-ove trupe za brzo djelovanje još nisu spremne za djelovanje“, piše pored ostalog Frankfurter Allgemeine Zeitung. Ove novine također prenose da je njemački parlament „protuzakonito“ zauzimanje zaštićene zone UN-a Srebrenice od strane bosanskih Srba okarakterizirao kao „jasno kršenje međunarodnog prava“. Njemačka vlada je također predbacila bosanskim Srbima da su „ciljano planirali genocid i protjerivanje i uništavanje bosansko-muslimanske kulture sa Balkana, prenosi Frankfurter Allgemeine Zeitung.¹¹³

“Ogromna skupina ljudi sjedila je potpuno nepomično i tiho, u kolektivnom stanju šoka. Jedini zvukovi bili su plač beba i male djece, isprekidani dojavama o podjeli pitke vode”¹¹⁴, piše novinar Sthepan Kinzer tri dana nakon genocida u Srebrenici.

New York Times pisao je kako “bosanski Srbi čvrsto vjeruju da njihova samoproglašena država, koju niko drugi ne priznaje, ne može preživjeti dok u njoj živi i jedan musliman”¹¹⁵.

---

¹¹³Izvor: <https://novi.ba/clanak/204399/dok-se-u-srebrenici-dogadao-genocid-evo-sta-su-pisali-svjetski-mediji> (preuzeto: 3.4.2019 23.48h)

¹¹⁴Izvor: <https://www.fokus.ba/vijesti/bih/ovako-je-new-york-times-izvjestavao-o-srebrenici-u-julu-1995-godine-foto/1162689/> (preuzeto:3.4.2019. 23.52)

¹¹⁵Izvor: <http://www.gradacac.com/2018/07/ovako-je-new-york-times-izvjestavao-o-srebrenici-u-julu-1995-foto/>(preuzeto:3.4.2019. 23.55)

The New York Times

Late Edition
Today, sun and high clouds. High 88.
Tonight, very warm, breezy. Low 75.
Tomorrow, heavy overcast, very hot
and humid. High 88. Yesterday, high
83, Low 69. Details are on page C18.

Copyright © 1995 The New York Times

NEW YORK, THURSDAY, JULY 13, 1995

81 pages the greater New York metropolitan area

60 CENTS

And a Place in the Schools

Misuse of Constitution

BY EDWIN

... belongs to all Americans." The President outlined his views Tuesday, in a Washington address, using a 45-minute speech to students and parents at James Madison High School, named for "the master of the Constitution." It was the third in a series of speeches in a last week in which Mr. Clinton has described an effort to find "common ground" in American civic and political life. Aides have said the speeches are part of an effort to retrace the President's own ideas as moderate alternatives to more extreme ones across the American political landscape.

In a number of decisions dating from the 1960's, the Supreme Court has barred organized prayer in the public schools. Now conservative Christian groups are pushing for a constitutional amendment that would allow organized prayer in the schools. While Congressional opponents are divided on that point, and while there is little sign it will be taken up soon, school prayer has been an intense issue for years, and a number of Republicans

Serbs Start Moving Muslims Out of Captured Territory

Bosnian refugees in Potocari yesterday waited for Bosnian Serb soldiers to take them to a temporary shelter.

Izvor: Internet, New York Times, 1995.

Dok srpska glasila govore o „istorijskoj pobjedi srpske vojske“, o „definitivnoj realizaciji srpskog sna“, 15. jula svjetski i domaći mediji naglabaju o neefikasnosti međunarodne zajednice, o „porazu ljudskog dostojanstva“ (Zidojče Cajtuing), o „lošem učinku demokratskih zemalja“ (Glas Amerike), o „tromoj biokraciji UN“ (Berliner Kurir). Najsnažniji glas osude srpskih zločina u Bosni stigao je iz grada Lekomba gdje se nalazio papa Ivan Pavao II . Rekao je: „To što se u Bosni događa na očigled svjetske javnosti jeste poraz civilizovanog svijeta. Vijesti i slike iz Bosne, posebno iz Srebrenice i Žepe, pokazuju da su se Evropa i čovječanstvo srozalo na nivo blizu ponora.“¹¹⁶

18.jula BBC javlja da se britanska vlad opredijelila za koncentrisanje svojih snaga u srednjoj Bosni i za prepuštanje istočne Bosne Srbima.¹¹⁷

Marš zaboravljenih od cijelog svijeta“, naslov je reportaže Ericha Rathfeldera u listu Stuttgarter Zeitung 19.7., tjedan dana nakon pada Srebrenice, u kojoj prenosi svjedočenja preživjelih Srebreničana koji su pješaćili više od 100 kilometara i spas pronašli prvo u Kladnju, a kasnije u Tuzli.¹¹⁸

¹¹⁶Tucaković, Šemso „Izvjestaji iz bosanskog rata“, Fojnica, „Fojnica“, str.831

¹¹⁷Tucaković, Šemso „Izvjestaji iz bosanskog rata“, Fojnica, „Fojnica“, str.832

¹¹⁸Izvor: <https://www.dw.com/hr/%C5%A1to-su-pisale-novine-dok-se-doga%C4%91ao-genocid/a-18575053> (preuzeto 3.4.2019 23.58h)

Strani mediji su osudili Vojsku bosanski Srba i njihov ulazak i napad na civile u Srebrenici i za te događaje pored njih osudili su i trupe UN-a koje nisu bile u stanju da zaštite Enklavu. Oni su ovaj čin nazvali etničko čišćenje ili drugim riječima ovaj čin su nazvali genocidom. Izjava Sadako Ogate, tadašnje komesarke UN-a za izbjeglice, koja oštro osuđuje “jedan od najočitijih primjera etničkog čišćenja muslimanske populacije iz Srebrenice”, još jednom potvrđuje ovo gore rečeno.

Dobitnik Pulicerove nagrade Entoni Luisa (Anthony Lewis) rekao je čitaocima New York Times da “vođe bosanskih Srba nisu na istoj ljestvici kao nacisti, ali je riječ o istom zlu. General Mladić je predvodio pokolj 8.000 civila, muškaraca i dječaka nakon što su njegove trupe zauzele zaštićenu zonu UN-a Srebrenicu.”¹¹⁹

Strani mediji su već 1995. godine događaje u zaštićenoj zoni Srebrenica proglasili etničkim čišćenjem Muslimana i taj čin osudili i nazvali masakrom.

Izvor: Internet, „Preživjeli Srebreničani u Tuzli“, Juli 1995.

Izvor: Internet, “Žena vršti pred Unproforom u Tuzli“, 17. juli 1995.

¹¹⁹Anthony Lewis: “Abroad at Home; Leading From Weakness,” The New York Times, September 13, 1996

6. Genocid u tkz. zaštićenoj zoni UN-a

Grad Srebrenica se nalazi zavučen u jednoj dolini strmih strana u Istočnoj Bosni. Muslimansko stanovništvo je bilo u većini prije nego što je počela agresija u proljeće 1992. Jugoslavenskim popisa stanovništva iz 1991. godine utvrđeno je da je od ukupnog broja od 36.666 stanovnika cijele srebreničke općine 75,2 % bili su Muslimani, a Srba je bilo 22,7. U Srebrenici je bilo ukupno 6.000 stanovnika, etnički sastav je bio istovjetan.

Na početku sam navela geografski položaj Srebrenice, i ako takav on je jako bio značajan za Srbe u BiH, ali i vlasti u Srbiji. Kontrola Srebrenice i njenio zauzimanje Srbima iz BiH omogućila bi cilj ujedinjenja svih Srba u jednu državu odnosno to područje predstavljalo je jedan od strateških ciljeva.

Ti ciljevi opisani su u dva dokumenta koje je usvojila Skupština Srpske Republike još 1992. godine, a postupno realizirana tijekom agresije na Bosnu i Hercegovinu. Prvi dokument usvojen je na sjednici Skupštine u Banja Luci, 12. maja 1992. godine.¹²⁰ Vodstvo Srba u BiH, koje je predvodio Radovan Karadžić donijelo je odluku o uspostavi vojne sile i formalizirao ciljeve koje su već počeli provoditi.

Glasalo se o uspostavi Vojske Republike Srpske (VRS) te imenovanju Ratka Mladića komadantom generlaštaba. Karadžić je na toj Skupštini predstavio Šest strateških ciljeva koji su formulirani kako bi rukovodili političkim i vojni politikama SDS-a i Republike Srpske.¹²¹

Ti ciljevi su: 1.) razdvajanje srpskog naroda od druge dvije nacionalne zajednice; 2.) uspostavljanje koridora između Semberije i Krajine; 3.) eliminisanje Drine kao granice srpskih država; 4.) uspostavljanje granice na rijeci Uni i rijeci Neretvi; 5.) podjela grada Sarajajeva na srpski i muslimanski dio; 6.) izlaz Srpske Republike BiH na more.¹²²

---

¹²⁰ Sead SELIMOVIC, „Istina o Srebrenici i genocid nad Bošnjacima: u povodu šeste knjige „Monumenta Srebrenica“,“ Baština sjeveroistočne Bosne broj 9, 2016, Časopis za baštinu, kulturu-historijsko i prirodno naslijeđe, Tuzla, 2017., str.11.

¹²¹ Robert J. DONIA, Radovan Karadžić-Uzroci, postanak, uspon genocida u Bosni i Hercegovini, Sarajevo, 2016., str. 197.

¹²² Bećirević, Edina „Na Drini genocid“, Sarajevo, Buybook, 2009., str.119

Drugi dokument Operativna direktiva broj 4, potpisali su 19. novembar 1992. Ratko Mladić, komadant srpskih snaga u Bosni i Hercegovini, Radovan Karadžić njihov politički vođa.¹²³ Direktivnom broj 4, jasno su definirani načini vojne realizacije strateških ciljeva. Ostvarivanje trećeg strateškog cilja, odnosno eliminiranje rijeke Drine kao granice između Bosne i Hercegovine i Srbije, bio je nanositi neprijatelju što veće gubitke i prisiliti muslimansko stanovništvo da napusta prostore oko rijeke Drine.

U proljeće 1992., svi značajniji gradovi istočne Bosne i Heregovine zauzeti su od strane Vojske Republike Srpske uz podršku Jugoslavenske narodne armije i specijalnih jedinica MUP-a Srbije, a među njima i Srebrenice, 18. marta 1992.¹²⁴ Okupacija Srebrenice od strane VRS-a trajala je do 9. maja 1992. kada su pripadnici Armije BiH uspjeli osloboditi Srebrenicu. Obrabene snage Srebrenice formirane su od teritorijalnih jedinica pod zapovjedništvom Nasera Orića, bivšeg policijskog službenika MUP-a Jugoslavije i bivšeg osobnog čuvara srbijanskog predsjednika Slobodana Miloševića.¹²⁵ Tijekom nekoliko idućih mjeseci snage pod zapovjedništvom Orića širile su svoje područje kontrole borbama koje nisu bile konstantne već su se odvijale sporadično.

Snage Srba u svom su napredovanju prekinule dovod vode, tako da u gradu tekuće vode i nije bilo kao ni struje, a hrana, lijekovi i druge egzistencijalne potrepštine bile su izuzetno rijetke. Prije odlaska, general Morillon je na javnom skupu stanovnicima Srebrenice rekao da se grad od sad nalazi pod zaštitom UN-a.

Grad Srebrenica i okolna teritorija koju su pod svojom kontrolom držale snage odbrane (ABIH) 17. aprila 1993. godine proglašena je „zaštićenom zonom UN-a“, ta ista teritorija je tog dana proglašena i demilitiriziranom zonom.¹²⁶

Demilitirizovanu i „zaštićenu zonu“ je mjesto koje mora biti pošteđeno od bilo kakvih napada, a takvo stanje treba da obezbijede snage UNPROFOR-a, oružje mogu upotrebljavati samo oni. To bi značilo da je stanovnicima Srebrenice striktno zabranjeno da nose bilo kakvo naružanje, što bi značilo da snage Armije BIH u enklavi ne postoje od trenutka kad je UNPROFOR na sebe preuzeo obavezu zaštite enklave i ljudi koji žive unutar nje.

---

¹²³ Robert. J. DONIA, Radovan Karadžić-Uzroci, postanak, uspon genocida u Bosni i Hercegovini, Sarajevo, 2016., str. 199

¹²⁴ Sead SELIMOVIĆ, „Istina o Srebrenici i genocid nad Bošnjacima: u povodu šeste knjige „Monumenta Srebrenica““, Baština sjeveroistočne Bosne broj 9, 2016, Časopis za baštinu, kulturu-historijsko i prirodno naslijeđe, Tuzla, 2017., str.11.

¹²⁵ Human Rights Watch, The Fall of Srebrenica nad the Failure of UN Peacekeeping Bosnia and Herzegovina, Volumen 7, No.13, 1995., str. 7.

¹²⁶ Nuhanović, Hasan Međunarodna zajednica i zločin u Srebrenici „ Pod zastavom UN-a“, Sarajevo, Preporod, 2005., str.95

Prije nego što će Srebrenica biti proglašena „zaštićenom zonom“ , 12. aprila 1993. na igralištu kod Osnovne škole , strašan zločin srpskih snaga u Srebrenici. Prilikom granatiranja lokacije, poginulo je 66, a teško ranjeno više od 80 ljudi, ovakav intenzitet srpskih napada nastavljen je sve do proglašenja „zaštićene zone.“

Početkom proljeća 1995. dogovorili su novu strategiju koja se identificira kao „maltretiranje i ponižavanje.“¹²⁷ Nova strategija predstavljena je u Direktivi broj 7 iz aprila 1995. koju je Karadžić potpisao kao vrhovni komandant.¹²⁸

U Direktivi br.7 Karadžić navodi kako je konačni cilj strategije povoljan ishod pregovora, a ne vojna pobjeda. U Direktivi br. 7 naloženo je Vojsci Republike Srpske: „Što prije izvršiti potpuno fizičko odvajanje Srebrenice od Žepe, čime spriječiti i pojedinačno komuniciranje između ovih enklava. Svakodnevnim planskim i osmišljenim borbenim aktivnostima stvoriti uslove totalne nesigurnosti, nepodnošljivosti i besperspektivnosti daljnjeg opstanka i života mještana u Srebrenici i Žepi.“¹²⁹ U Direktivi 7 navedena je strategija kojoj je prvestveno bio cilj uništenja civilnog stanovništva. Prva dio strategije bio je izgladnjivanje stanovništva enklave dok se samovoljno ne predaju te ja tako u Direktivi 7 naloženo vojnim organima smanjivanje i ograničavanje logističke podrške snaga UNPROFOR-a u enklavi te drugi dio strategije koji je podrazumijevao stvaranje nemogućih uvjeta za život svakodnevni borbenim aktivnostima. U skladu s naredjenjem Karadžića, Mladić je 31.aprila 1995. potpisao Direktivu 7/1 kojom je Direktiva broj 7 pretočena u operativne vojne zadatke i u kojoj se poziva na izvođenje strateške operacije protiv enklave.¹³⁰

Nakon što su donesene političke odluke, 31. svibnja 1995. snage „Drinskog korpusa“ Vojske RS pokrenule su operaciju „Jadar 95.“¹³⁴ Snage Srba zauzeli su 31. svibnja 1995. promatračnicu Echo, koja se nalazila na jugoistoku enklave te prislile vojnike nizozemske jedinice UN-a na bijeg iz promatračnice.¹³¹

---

¹²⁷ R. J. DONIA, Radovan Karadžić-Uzroci, postanak, uspon genocida u Bosni i Hercegovini, Sarajevo, 2016., str.249

¹²⁸ R. J. DONIA, Radovan Karadžić-Uzroci, postanak, uspon genocida u Bosni i Hercegovini, Sarajevo, 2016., str.250

¹²⁹ Lara J. NETTELFIELD, Sara WAGNER, Srebrenica nakon genocida, Sarajevo, Institut za istoriju, 2015., str.11.

¹³⁰ ICTY, Sažetak presude Pretresnog vijeća Ratku Mladiću, 22. novembar 2017.,

(<http://www.icty.org/x/cases/mladic/tjug/bcs/171122-sazetak-presude-bcs.pdf> (pristupljeno 5.4.2019, 11:18).
ICTY, Presuda žalbenog vijeća protiv Vujadina Popovića i drugih, predmet IT-05-88-A, 30. januar 2015., točka 49., stranica 20.

¹³¹ Sead SELIMOVIĆ, „Istina o Srebrenici i genocid nad Bošnjacima: u povodu šeste knjige „Monumenta Srebrenica““, Baština sjeveroistočne Bosne broj 9, 2016, Časopis za baštinu, kulturu-historijsko i prirodno naslijeđe, Tuzla, 2017., str.19

Iscrpljivanje Srebrenice bio je dio osmišljenog plana srpskih nacionalista za konačno zauzimanje sigurnosne zone Ujedinjenih naroda. Gomilanje svih snaga Vojske RS u okolice Srebrenice značilo je skorašnji napad. Naređenje za okupaciju Srebrenice i Žepe izdano je 2. jula 1995. i predviđala je da „snage za aktivnu odbranu na frontu i snage za aktivna dejstva za presjecanje i sužavanje enklava“¹³²

Cilj te operacije bio je iznenadnim napadom potpuno razdvojiti i suziti enklave Srebrenicu i Žepu i na taj način eliminirati enklave. Izvori UN-a procijenili su da je do 5.jula 1995. Vojska RS sa 50 artiljerijskih oruđa i sa 15-20 borbenih vozila, uključujući tenkove i transportere okružila enklavu. Snage Vojske RS-a, specijalnih jedinica RS, Republike Srpske Krajine i Srbije 6. su jula 1995. godine u 3 sata i 15 minuta započele izvršenje naredbe izdane 2. juli 1995. i pokrenule ofanzivu na Srebrenicu, operaciju „Krivaja 95.“¹³³

Tokom idućih dana pet promatrački punktovi UNPROFOR-a u južnom dijelu enklave padaju jedna za drugom uslijed napredovanja snaga Vojske Republike Srpske. Neki od nizozemskih vojnika povukli su se u enklavu nakon što su njihovi položaji bili napadnuti. Posade drugih promatračkih punktova nakon tog napada predale su se Vojsci Republike Srpske. Istovremeno obrambene snage Armije BiH našle su se pod teškom vatrom i bile potisnute natrag prema gradu. Vojnici Dutchbata izvjestili su kako snage Srba čiste kuće u južnom dijelu enklave. Do večeri 9. jula 1995. Drinski korpus VRS-a ušao je četiri kilometara u enklavu, zaustavivši se samo jedan kilometar ispred grada Srebrenice.¹³⁴

Kasnije istog dana, ohrabren tim vojnim uspjehom i iznenađujućim izostankom otpora Bošnjaka i nepostojanjem nikakve značajne reakcije međunarodne zajednice, Karadžić je izdao novo naređenje kojim je Drinskom korpusu mora zauzeti grada Srebrenice. 10. jula 1995. situacija u samoj Srebrenici bila je napeta. Stanovnici, od kojih su neki bili naoružani preplavili su ulice grada. Pukovnik Karremans, zapovjednik nizozemskih jedinica u Srebrenici, slao je hitne zahtjeve kojima je tražio zračnu podršku NATO-a za obranu. Nikakva pomoć nije stizala do popodneva 11. jula 1995., kada je NATO bombardirao tenkove VRSa koji su se primicali gradu. Avioni NATO-a pokušali su bombardirati i artiljerijske položaje VRS-a iznad grada no tu operaciju morali su prekinuti zbog slabe vidljivosti.

Kasno poslijepodne 11. jula 1995. general Mladić trijumfalno se prošetao praznim ulicama Srebrenice i pred televizijskim kamerama izjavio: „Evo nas 11. jula 1995. godine u srpskoj

---

¹³² Sead SELIMOVIĆ, „Istina o Srebrenici i genocid nad Bošnjacima: u povodu šeste knjige „Monumenta Srebrenica““, Baština sjeveroistočne Bosne broj 9, 2016, Časopis za baštinu, kulturu-historijsko i prirodno naslijeđe, Tuzla, 2017., str.22

¹³³S. SELIMOVIĆ, 2017., str.23

¹³⁴ICTY, Presuda Radislavu Krstiću, 2001., točka 33., str.14

Srebrenici. Uoči još jednog velikog praznika srpskog, poklanjam srpskom narodu ovaj grad i napokon je došao trenutak da se posle bune protiv dahija, Turcima osvetimo na ovom prostoru.“¹³⁵

Do večeri 11. jula oko 25.000 mulimanskih izbjeglica bilo je sabijeno u i oko holandskog logora u Potočarima. Ogromna većina izbjeglica bili su žena i djeca, ali se procjenjivalo da se tamo nalazilo i nekih 1.200 muškaraca sposobnih za vojsku, kao i mnogo više onih koji su bili premladi ili prestari za vojnu službu.¹³⁶

Tokom poslijepodneva 12.jula 1995.u večernjim satima snage Srba počeli su zarobljavati veliki broj ljudi sa začelja kolone. Zarobljavanje su provodili na razne načine, na nekim mjestima postavljene su zasjede, na drugima Srbi su prizivali Bošnjake iz šume nagovarajući ih da se predaju obećavajući im da će se pridržavati Ženevske konvencije. Sa nekih položaja snage Srba pucale su u šumu iz protuavionskog naoružanja ili su nosili ukradenu odjeću pripadnika UN-ovih snaga ne bi li Bošnjaci pomislili da su predstavnici UN-a ili Crvenog križa.¹³⁷

Od početka Srbi su planirali da odvoje muškarce i dječake od glavnine izbjeglica. Žene, djeca i stariji bit će transportovani u Kladanj na teritoriju pod kontrolom bosanske Vlade, a muškarci u logore u i oko Bratunca. Formalno, muškarci će biti ispitani u traganju za „ratnim zločincima“. Ustvari, bilo je planirano da se svi muškarci budi likvidirani.¹³⁸

21. jula Holanđani su napustili Srebrenicu.Bitno je dodati da Crveni križ nije bilo dozvoljeno da posjeti nijednog muslimanskog zarobljenika.Srbima je trebalo samo 30 sati da deportuju 23.00 ljudi, bukvalno sve žene i djecu, iz Potočara u Kladanj, gdje su bili relativno sigurni, Srbi su usto odvezli čak 1.700 muškaraca u Bratunac. Njih je čekala sasvim drugačija sudbina.¹³⁹

Velikosrpski agresor je u i oko Srebrenice jula 1995., uz učešće srpskih kolaboracionističkih oružanih formacija iz Bosne i Hercegovine, u toku jedne sedmice likvidirao i zatrpao u masovne grobnice na hiljade zarobljenih Bošnjaka; na stotine živih zakopao; muškarce, žene i dječake sakatio i klao; djecu ubijao pred očima majki; natjerao djeda da pojede džigericu svoga unuka; silovao žene i djevojke; deportirao oko 30.000 ljudi, uglavnom žene i djecu.¹⁴⁰

---

¹³⁵ S. SELIMVIĆ, 2017., str.29

¹³⁶ Honig W. Jan, - Both, Norbeth „ Srebrenica, hronika ratnog zločina“ Sarajevo, Ljiljan, 1997., str. 55

¹³⁷ICTY, Presuda Radislavu Krstiću, Predmet IT-98-33-T, 2. kolovoza 2001., točka 63., stranica 23.

¹³⁸ Honig W. Jan, - Both, Norbeth, 1997., str. 56

¹³⁹ Honig W. Jan, - Both, Norbeth, 1997., str. 72

¹⁴⁰ Čekić, Smail „GENOCID NAD BOŠNJACIMA SREBRENICE; SIGURNE ZONE UN-a, JULA 1995“, str.10

6. 1. Optuženi za ratne zločine i presude u slučaju Srebrenica

Agresija na Republiku Bosnu i Hercegovinu predstavlja najstrašnji i najnehumanije djelo, a genocid u Srebrenici najveći zločin, koja u Europi nije viđen od Drugog svjetskog rata.

Istina o žrtvama, stradanjima, nestalima, mučenima, silovanima, materijalne štete potaknule su žrtve tih agresija traženju pravde pred zakonom za sve one kojisu činili ta nadjela. Međunarodni kazneni sud za bivšu Jugoslaviju, kako stoji u Članku 1. Statuta tog suda, nadležan je za kažnjeno gonjenje osoba odgovornih za teško kršenje međunarodnog humanitarnog prava počinjenog nateritoriju bivše Jugoslavije od 1991. godine.¹⁴¹ U istom Statutu Članak 4 stoji kako je Sud nadležan i za kazneno gonjenje osoba koje su počinile genocid koji je definiran u drugojstavki istog članka. Upravo u tome vidi se najveća važnost jer je Sud donio pravnu presudu za „zločin nad zločinima.“ Međunarodni kazneni sud za bivšu Jugoslaviju 2001. godine zazločine počinjene u Srebrenici osudio je generala Radislava Krstića okarakterizirajući njegov zločin kao genocid te je ta odluka potvrđena i drugostupanjskom presudom.

U julu 2014. godine Okružni sud u Haagu djelomično je uvažio tužbu obitelji žrtava genocida u Srebrenici protiv države Holandije i njenih vojnih snaga koji su u okviru mirovne misije Ujedinjenih naroda u Bosni i Hercegovini osiguravali zaštićenu zonu Srebrenice u vrijeme kad je genocid izvršen. Presudom Okružnog suda, Holandija je proglašena krivom za stradanje samo onih Srebreničana koji su pripadnici Holandskih jedinica 13. jula 1995. godine iz svoje vojne baze u Potočarima predali srpskim snagama koje su zauzele Srebrenicu, no za stradanje onih koji se nisu nalazili unutar baze u Potočarima Holandija je oslobođena odgovornosti.¹⁴²

Pojedinačnu kaznenu prijavu protiv Thomasa Karremansa, bivšeg zapovjednika holandskih jedinica u Srebrenici i njegove suradnikapodnio je Hasan Nuhanović koji je u to vrijeme radio kao prevoditelj. Holandski sud 2013. godine, a 2015. godine nakon žalbe, donio odluku kojom Karremans i njegovi pomoćnici neće biti procesuirani.¹⁴³

---

¹⁴¹ ICTY, Ažurirani statut Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju, rujan 2009., str.4. (http://www.icty.org/x/file/Legal%20Library/Statute/statute_sept09_bcs.pdf (preuzeto: 10.4.2019 16.48h.))
188 Z. SEIZOVIĆ, G. ŠIMIĆ, 2013., str. 119

¹⁴² Adnan RODNIĆ, Živjeti Srebrenicu, Izdavač: Fondacija Henrich Boll, Ured za Bosnu i Hercegovinu, Sarajevo, 2015.str., 47

¹⁴³ A. RODNIĆ, 2015., str.47.

U svojoj knjizi „ Pod zastavom UN-a“ Nuhanović navodi da pored VRS i UNPROFOR je krivac za genocid u tkz. zaštićenoj zoni. U knjizi između ostalog stoji: „ Izvještaj Human Rights Watcha je dijelove strukture UNPROFOR-a i nekih drugih organizacija, koje su imale direktan ili indirektan udio u događajima u Srebrenici, pokazao u lošem svjetlu – naravno da je glavni krivac prikazana Vojska bosanskih Srba, ali ovaj izvještaj ukazao na mnoge propuste UNPROFOR-a a i drugih organizacija.“¹⁴⁴

Prvu pravosnažnu presudu za podržavanje i pomaganje genocida u Srebrenici Sud za bivšu Jugoslaviju izrekao je načelniku štaba komadanta Drinskog korpusa Vojske Republike Srpske, koji je 13. jula 1995. imenovan za komandanta Drinskog Korpusa, Radislavu Krstiću.¹⁴⁵

Zdravko Tolimir, pomoćnik komandanta za obavještajno-sigurnosne poslove Glavnog štaba Vojske Republike Srpske, presudom Raspravnog vijeća 12. decembra 2012., a i Presudom Žalbenog vijeća 8. aprila a 2015., osuđen je na kaznu doživotnog zatvora po tačkama optužnica za genocid, udruživanje radi izvršenja genocida, zločine protiv čovječnosti i kršenje zakona ili običaja ratovanja.¹⁴⁶

Slobodan Milošević srpski političar, tadašnji predsjednik Srbije i Savezne Republike Jugoslavije, predsjednik Socijalističke partije Srbije i haški optuženik za ratne zločine. Zbog ratnih zločina na Kosovu i Hrvatskoj, te genocida u Bosni i Hercegovini, njegovo suđenje počelo je 12. februara 2002. godine, nažalost presuda nikad nije donesena jer je Milošević umro u Haagu 2006. godine.

Presudom Raspravnog vijeća 24. aprila 2016. godine Karadžić je proglašen krivim za genocid, zločine protiv čovječnosti i kršenje zakona i običaja ratovanja koje su počinile srpske snage tijekom agresije u Bosni i Hercegovini od 1992. do 1995. te je osuđen za genocid počinjen na području u i oko Srebrenice 1995. godine te za progon, istrebljenje, ubojstvo, deportaciju, prisilno premještanje, pretupravne napadne nacivile i uzimanje taoca.

---

¹⁴⁴Nuhanović, Hasan Međunarodna zajednica i zločin u Srebrenici „ Pod zastavom UN-a“, Sarajevo, Preporod, 2005., str. 486

¹⁴⁵A. RODNIĆ, 2015.str., 45.

¹⁴⁶ ICTY, Podaci o predmetu (IT-05-88/2) Zdravko Tolimir (http://www.icty.org/x/cases/tolimir/cis/bcs/cis_tolimir_bcs.pdf (preuzeto: 10.4.2019 16.55h.)

Oslobođen je krivice po optužnici za genocid u drugim općinama u Bosni i Hercegovini tokom 1992. Izrečena mu je kazna zatvora od 40 godina.¹⁴⁷

Ratko Mladić, osuđeni ratni zločinac i ratni zapovjednik Vojske Republike Srpske dobio je doživotni zatvor i proglašen je krivim za genocid u Srebrenici, za progon, istrebljenje, ubojstva, deportacije i nečovječna djela kao zločine protiv čovječnosti te za ubojstva, teror, nezakonite napade na civile i uzimanje pripadnika UN-a za taoce kao ratne zločine.

Suđenja u slučaju genocida u Srebrenici traju više od dvije decenije, te još uvijek nisu donesene sve konačne presude.

---

¹⁴⁷ ICTY, Podaci o predmetu (IT-95-5/18) Radovan Karadžić,
(http://www.icty.org/x/cases/karadzic/cis/bcs/cis_karadzic_bcs.pdf (preuzeto: 10.4.2019 17.20h.)

6. 2. 23. godine poslije genocida u enklavi Srebrenica

Svake godine se u Potočarima u Memorijalnom centru Srebrenica koji je memorijalni kompleks izgrađen u znak sjećanja na žrtve genocida nad Bošnjacima Srebrenice tokom agresije na Bosnu i Hercegovinu, obilježavanje godišnjice stradanja. Srebrenica je i danas tema i u regionu i šire. Najviše se priča i piše o genocidu i Srebrenici za vrijeme obilježavanje godišnjice stradanja, koji se obilježava svake godine, ali ne nažalost na cijelom prostoru Bosne i Hercegovine.

„Masovne grobnice žrtava genocida nad Bošnjacima Bosne i Hercegovine u i oko sigurne zone Ujedinjenih nacija Srebrenica, jula 1995, ključni su pokazatelj izvršenog genocida i nesporni i neobrivi materijalni dokazi njegovog izvršenja. One pored ostalog, potvrđuju strategiju srpskih ratnih ciljeva protiv Bosne i Hercegovine i, s tim u vezi, genocidnu zločinačku praksu nad Bošnjacima.“¹⁴⁸

Izvor: Internet, Memorijalni centar Srebrenica - Potočari, 2018.

Pregledom dostupnih sadržaja RTRS-a u svom izvještavanju ne koristi riječ genocid, na HRT-u se koriste svi termini(genocid,zločin,tragedija) a na bosanskohercegovačkim medijimadominira termin genocid. I svjetski mediji kalkuliraju s terminom genocid kada je riječ o izvještavanju pa tako koriste termin maskr umjesto termina genocid.

¹⁴⁸Čekić, Smail „Genocid i istina o genocidu u Bosni i Hercegovini“, Sarajevo, 2012., str. 488

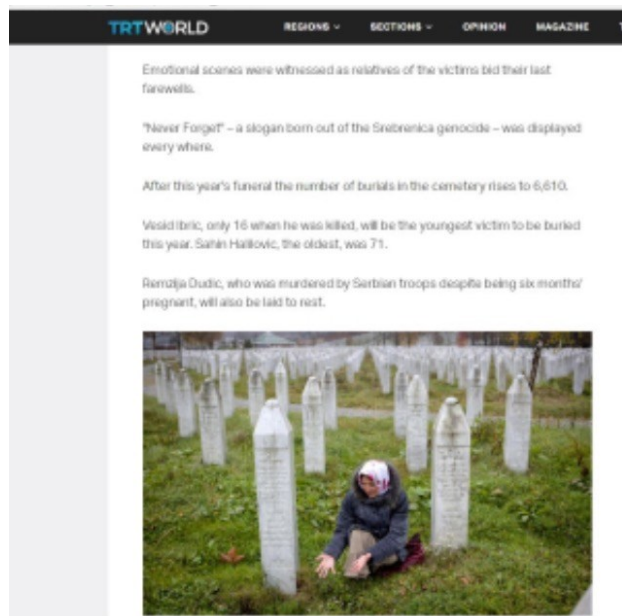
11. jula 2018. godine, urednik Informativnog programa BHT1 Marko Radoja je donio odluku da voditelji ove televizijske kuće na reveru ne nose Cvijet Srebrenice kao simbol stradanja žrtava srebreničkog genocida, a bitno je navesti da se u Dnevniku na Radio-televiziji Bosne i Hercegovine (BHRT) desila identična situacija kada je u pitanju 9. januar, voditeljica i novinari ove medijske kuće su tokom izvještavanja govorili – dan RS-a, bez riječi – neustavni.

Svjetski mediji izvještavaju o genocidu pa ću navesti samo neke.

Američki ABC je 2018. godine govori o ukopu 35 posmrtnih ostataka osoba, na mjestu koji je postao sinonim brutalnosti rata u BiH koji je vođen od 1992-1995. godine.

Britanski Daily Mail, koji piše kako se hiljade ljudi okupilo u Srebrenici kako bi uz molitvu ispratilo 35 novoidentificiranih žrtava genocida, slično kao i američki ABC.

Turski TRT World, opisuje emotivne i tužne događaje sa ukopa, te govoti o emocionalnom rastanaku porodica sa posmrtnim ostacima njihovih najmilijih.

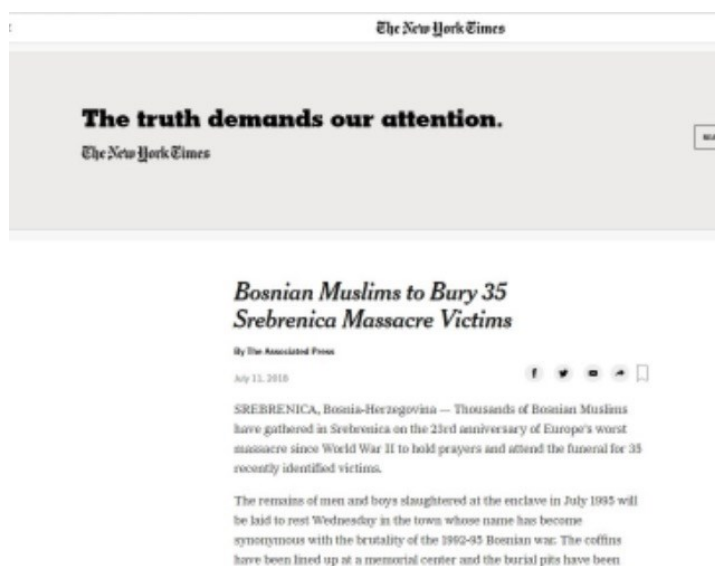
Izvor: Internet, TRT World, 11.7. 2018.

Irski Irish Times posvetio je članak ulozi koju je Holandski bataljon imao u srebreničkom genocidu i govori o ljutnji koju holandska vlada i dalje osjeća prema načinu na koji je njihov bataljon ostavljen bez vojne podrške ostalih saveznika, koji su znali da u i oko Srebrenice početkom jula neće biti vojne podrške UN-a.¹⁴⁹

Kolumna "Nulti čas srpske Istorije" autora Dragoslava Dedovića, koji kroz formu ispovijesti i ličnom analizom piše o Srebrenici za Deutche Welle.

Washington Post također je ispratio 23. godišnjicu srebreničkog genocida, opisujući Srebrenicu kao najgori masakr na evropskom tlu nakon drugog svjetskog rata i poraz UN-ovih snaga u nastojanju da zaštite civilno stanovništvo.

Američki New York Times nudi vijest o ukopu posmrtnih ostataka 35 novoidentificiranih žrtava, uz napomenu da je ukupan broj ubijenih u genocidu veći od osam hiljada.

Izvor: Internet, The New York Times, 11.7. 2018.

¹⁴⁹Izvor: <http://ba.n1info.com/Vijesti/a272222/Mediji-o-godisnjici-genocida-u-Srebrenici.html>;(preuzeto: 12.4.2019 13.15.)

I dalje ima prostora u našoj zemlji(RS) koji ne priznaju genocid i daju razna objašnjenja i laži da mi potvrdili te netačne tvrdje. U medijima možemo pročitati i naći izvještaje gdje premijeri, presjednici, stranke ne priznaju genocid a na nekim djelovima BiH i Srbije postoje ljudi koje se ponose i veličaju ratne zločince tj. monstrume koji su počinili genocid nad Bošnjacima.

Srbijanska premijerka Ana Brnabić izjavila je da u Srebrenici nije bilo genocida, već samo "gnjusnan zločin". Brnabić je u intervjuu Deutsche Welleu rekla slijedeće: „Mislim da ... znate, mislim da je bio užasan zločin, ali genocid je u suštini kada... Genocid je kada poubijate cijelu populaciju, žene, djecu, a to ovdje nije bio slučaj” .¹⁵⁰

“Srebrenički zločin bio je dogovorena tragedija s namjerom sotonizacije Srba”¹⁵¹, izjavio je Predsjedatelj Predsjedništva BiH Milorad Dodik. Njegova je teza da su zločin počeli zapravo “muslimani u ustaškim odorama” koji su tijekom Drugog svjetskog rata na području Srebrenice ubili dvije tisuće Srba.

“Rusiji dugujemo veliku zahvalnost prije svega što smo zahvaljujući Rusiji 2015.godine izbjegli žig genocidnog naroda”¹⁵², izjavio je predsjednik Srbije Aleksandar Vučić i dodao da ima pravo da zaštiti svoj narod i da zaštiti nacionalne i državne interese i da pri tome ne budemo poniženi.

Navodeći da se na osnovu podataka da je više stotina Srba moralo da napustilo svoje domove. Čurkin je rekao da se može zaključiti da su Srbi jednako patili, ako ne i više od drugih, zaključuje Vitalij Čurkin.¹⁵³ Ovo je rekao ruski ambasador, koji je uložio veto pred Savjetom bezbjednosti UN na rezoluciju Velike Britanije da se u Srebrenici dogodio genocid. Srpska javnost pamtiće ga kao političara koji je na sjednicama Savjeta bezbjednosti UN oštro kritikovao institucije u Prištini zbog položaja Srba i nealbana na Kosovu, ne libeći se da stane na stranu Srbije. Učestovao je kao specijalni predstavnik predsjednika Rusije na pregovorima o bivšoj Jugoslaviji.

---

¹⁵⁰Izvor: <https://www.jutarnji.hr/vijesti/svijet/mislim-da-jeznate-bio-uzasan-zlocin-ali-genocid-je-u-sustini-kada-poubijate-cijelu-populaciju-zene-djecu-a-to-ovdje-nije-bio-slucaj/8062676/> (preuzeto: 12.4.2019 13.30.)

¹⁵¹Izvor: <http://izdvojeno.ba/nsrs-dodik-opet-negira-genocid-u-srebrenici-a-za-zlocine-krivi-ustase/> (preuzeto: 12.4.2019 13.45.)

¹⁵²Izvor: <http://ftp.dnevnik.ba/vijesti/vucic-zahvaljujuci-rusiji-izbjegli-smo-zig-genocidnog-naroda> (preuzeto: 12.4.2019 14.15.)

¹⁵³Izvor: <https://www.telegraf.rs/vesti/2629219-vitalij-curkin-covek-koji-voleo-i-branio-srbe-zapadu-je-udaraosamare-zbog-srbije-foto-video> (preuzeto: 12.4.2019 14.30.)

Na srbijanskoj televiziji Happy urednik i voditelj emisije "Ćirilica" Milomir Marić je 7. jula 2018. je izrekao sramotne izjave o genocidu u Srebrenici.

"Svake godine oni donose mrtva tela ko zna odakle i sahranjuju u Srebrenici"¹⁵⁴ rekao je Marić i izazvao reakcije bosanskohercegovačkog društva, te od njega se zahtjeva da se izvini majkama Srebrenice, porodicama žrtava genocida i poziva se da prisustvuje komemoraciji u Potočarima 11. jula da bi se lično uvjeri koliko ima istine u njegovim tvrdnjama i zaključcima.

Najbolji odgovor na ovo i stanje u medijima u knjizi „Medijski dijalozi“ doc.dr. Sefo Mustafa u tekstu „Odgovornost medija i poštivanje slobode govora u medijima kroz primjenu novinarskog ethosa“ navodi da : „Sada, kada smo svakodnevno izloženi bombardovanjunebrojivim količinama informacija čiji su nositelji upravo novinari, postavljase pitanje zašto je novinarstvo postalo profesija uglavnom, u ovom poslu neprofesionalnih i ovom poslu neučenih – da se tako, malo grubo izrazimo. Uglavnom se možemo složiti s tim da je kriza moralnih vrijednosti pogodila ethose i svih zanimanja i struka, a kako smo izloženi tom konstantnom informacijskombombardovanju, time nam je možda i najvidljiviji narušeni novinarski ethos.Na kraju krajeva, ako jedan vođa države ima iskrivljeni, ili uništen moralnikompas, šta to sprječava novinara da ima ili da razvija svoj ethos? Apsolutnoništa.¹⁵⁵

---

¹⁵⁴Izvor: https://www.youtube.com/watch?v=SXKzy_tMO3c (preuzeto: 12.4.2019 15.30.)

¹⁵⁵Sefo, Mustafa „Medijski dijalozi“, IVPE - Cetinje, Podgorica, 2017., str.7.

7. Analiza rezultata

7.1. Intervju

Radi bolje obrade teme i shvatanja samog termina genocida, intervju sam uradila sa novinarom Salihom Brkićem .

Doajen bh. novinarstva gosp. Salih Brkić tokom karijere primio sve nagrade koje se mogu dobiti u ovoj profesiji, intervjuisao je kraljeve i predsjednike država, te izvještavao iz brojnih stranih zemalja i sa skoro svih ratišta u Podrinju i Tuzlanskom kantonu. Rođen je u Mostaru 1948. godine, a njegova porodična kuća je u Stocu, prekoputa spomenika čuvenog pjesnika Mehmedalije Maka Dizdara. Kao maloljetnik je počeo pisati kao dopisnik "Oslobođenja" i mostarske "Slobode".

Osamdesetih godina prošlog stoljeća, Brkić bio novinar i šef dopisništva Televizije Sarajevo. Za ovu medijsku kuću izvještavao je o najvećoj rudarskoj nesreći u bivšoj Jugoslaviji, zatim su uslijedili terenski zadaci u Hrvatskoj i Slavoniji gdje je u toku bilo ratno stanje. Potom je uslijedila agresija na Republiku Bosnu i Hercegovinu, gdje je Brkić prenosio u eter informacije koje je dobijao iz Bijeljine i Zvornika. Dokumentarni film "Ubijali su i nerođenu djecu", čija je tema ubijanje djece.

Potresne scene Brkićevih priloga o identifikaciji trudnice Zekire Begić iz Bratunca, ekshumirane 12 godina poslije ubistva iz masovne grobnice Suha, obišle su cijeli svijet, kao i snimci ubijenih trudnica Zemire Salihović iz Lolića i Emire Smajlović iz Tuzle, čije dijete su ljekari pokušali spasiti carskim rezom, ali ono je iz majčine utrobe izvađeno ubijeno.

Na dječijim malenim leđima, bila je rupa jer je dijete bilo pogođeno gelerom od granate. Također, Brkić je svjedočio i ubijanju djece u Karauli kod Živinica, kada su na ovo naselje, u kojem su bili mahom raseljeni Podrinjci, bacane u svijetu strogo zabranjene kasetne bombe.

Nakon stotina metara zapisa na audio i videotrakama, a kasnije i priloga u digitalnoj formi, prije pet godine Brkić je penzionisan. Penzionerske dane provodi snimajući dokumentarne filmove o posljedicama genocida i agresije u sjeveroistočnoj Bosni i Hercegovini. "Tražim ljude koje niko nije snimio. Srebrenica je moja najveća rana, kao i moj Stolac i moj Mostar. Moj životni credo kao novinara je 'perom treba dodirnuti ranu i biti tamo gdje je najteže'" – jednom prilikom za medije je izjavio Brkić.

Na moje veliko zadovoljstvo, Salih Brkić je prihvatio moj poziv za intervju i odgovorio mi na pet pitanja:

1. Kako su bosanskohercegovački, a kako srpski mediji 1995. godine izvještavali o Srebrenici?,
2. Kako su mediji korišteni u propagandne svrhe?,
3. Koliko je tragedija Srebrenica bila prisutna u stranim medijima. Koliko su bili objektivni i u kolikoj mjeri su se bavili tom tematikom?,
4. 24. godine poslije genocida, da li se situacija u medijima promjenila?,
5. Šta mislite kada će istina o Srebrenici, definitivno prestati biti predmet politiziranja u medijima?.

8. Prilozi

Intervjui

Tema: „Komparacija medijskog izvještavanja i stvarnosti genocida nad Bošnjacima.“

Doajen bh. novinarstva Salih Brkić

Pitanja:

1. Kako su bosanskohercegovački, a kako srpski mediji 1995. godine izvještavali o Srebrenici?

BH i srpski mediji su 1995. godine, kao i tokom cijelog rata, imali potpuno suprotne izvještaje o istim događajima na području UN zaštićene zone Srebrenice. Dok su BH mediji, ovdje posebno mislim na TV BiH za koju sam cijeli rat izvještavao iz Tuzle i područja prema Podrinju, upozoravali da bi se Srebrenici zlo moglo dogoditi, ukazivali /pošto sam imao provjerene podatke iz 2. Korpusa ARBiH i komande 28. divizije u Srebrenici / da počinje gomilanje srpskih trupa prema Srebrenici, srpski mediji su pažnju usmjerili na stradanja Srba zbog „iskakanja jedinica do zuba naoružanih muslimana iz zaštićene zone i njihovih zločina i paljevina u srpskim selima oko Srebrenice“.

2. Kako su mediji korišteni u propagandne svrhe?

Ta gebelsovska propaganda počela je kad i agresija na RBiH. Trajno je zabilježeno da je dopisnik srpskih medija iz Vlasenice pobijene civile – muslimane u priložima pokazivao kao srpske žrtve.

Potpuni sunovrat morala i profesije u srpskim medijima: SRT, SRNA, Glas Srpske... pokazao se tokom napada i okupacije navodno „zaštićene zone Srebrenice u julu mjesecu, a posebno od 11. Jula 1995. godine. Svi u BiH su dobro mogli vidjeti kako „ugledni novinar“ čak i za neke urednike u federalnim medijima Slobodan Vaskovic i njegov kolega „isljednik zarobljenih Srebreničana“ Snježan Lalović prave svoje izvještaje u Srebrenici i Potočarima, kako se zarobljenicima Abdulahu Purkovicu Dulcu i Redžepu naređuje sta će govoriti i koga optuživati, kako se voze na četničkim transporterima oko Srebrenice...

Nakon okupacije Srebrenice, što je totalni mrak u novinarskoj profesiji, u „Glasu Srpske“ je objavljeno: Srebrenica konačno počinje da živi. U njoj su ponovo Srbi, u njihovim domovima iz kojih su ih, mnogo prije početka rata, istjerali fanatizovani islamisti. Istina, na ulicama ovog srpskog grada jos uvijek su prisutni tragovi muslimanskog načina življenja koji je, ruku na srce, ispod civilizacijskog nivoa.

U istom tonu su izvještavali i beogradski mediji dok niko od BH medija nije, ni sa međunarodnim snagama, mogao otići do Srebrenici i naselja na putu „smrt i nade“ gdje su još bili leševi više hiljada zvjerski pobijenih Srebreničana, od dječaka do staraca. Ipak, ostali su video zapisi kao neborivi dokazi genocida počev od nekih stranih medija do snimaka Zorana Petrovica – Pirocanca. Nekoliko dana pratio je i snimao ubice iz Mladicevih falangi, dio snimaka sa brojnim leševima pobijenih Srebreničana dugo prikrivao, posebno onaj pred magacinom Zemljoradnicke zadruge u Kravici gdje je zvjerski pobijeno oko 1.200 Srebreničana. Na kraju se, hvala Bogu, doslo i do tog snimka, korištenog i na suđenjima u Haggu.

Također, kao potvrda da se istina ne može sakriti, osta zabilježena od strane srpske televizije / SRT-a / izjava ratnog zločinca Ratka Mladica kojom je sebi, na osoben načn, kompletirao neborivu optužnicu:

-Evo nas u srpskoj Srebrenici 11. Jula 1995. godine. I na veliki praznik srpskog naroda poklanjamo mu ovaj grad. I napokon, došao je trenutak da se osvetimo Turcima na ovim prostorima za bunu na dahije.

Koji je to Srebrenica srpski grad ako je, prema popisu iz 1991. godine samo oko 25 posto stanovništva bilo srpske nacionalnosti? Kojim se to Turcima u Srebrenici svetio monstrum Ratko Mladić i njegove bande ubica?

Sličnih primjera je bezbroj. Zločini i genocid su neprekidno prikrivani u srpskim medijima, govorili su o „poginulim u borbama i međusobnim sukobima“, a ledeni zid šutnje čak i danas prikriva lokacije brojnih masovnih grobnica i njihove izmještene lokacije.

3. Koliko je tragedija Srebrenica bila prisutna u stranim medijima. Koliko su bili objektivni i uolikoj mjeri su se bavili tom tematikom?

Tragedija Srebrenice bila je prisutna u stranim medijima, ali se u početku o svemu izvještavalo dozirano, ovisno kako se koja država odnosila prema agresiji na RBiH. CNN, zatim dobitnik Pulicerove nagrade Roj Gatman i jos neke kuće i kolege novinari davali su najčasnije izvještaje o genocidu u Srebrenici. TV NBC je 1997. godine napravila odličan serijal „Zona smrti“ o genocidu i već započetom radu Haškog tribunala. Ponosim se što je jedan od kratkih dok. Filmova posvećen mom novinarskom istraživačkom radu o genocidu i borbi za istinu i pravdu, a film je imao naslov „Lovac na pravdu“. I BBC TV je uradila dobre filmove o genocidu u Srebrenici, kao i još neki mediji iz drugih zemalja.

Ali, to je premalo u odnosu na razmjere tragedije Srebrenice, a sve je ovisilo o odnosu drugih država prema agresiji i ratu u BiH. Moram istaći i primjer časopisa L'esprit iz Pariza, čije sam kompletne pisanja o ratu u BiH i Srebrenici našao 1998. godine kada sam boravio u Francuskoj i bio u redakciji tog časopisa. Oni su, recimo, otvoreno govorili kako je tadašnji francuski predsjednik François Mitteran obmanuo svijet dolazeći hitno u Sarajevo, samo dan prije moguće odluke Vijeća sigurnosti UN-a o intervenciji u BiH, dovozeći u svom avionu 5 tona kozervi i 3 tone mineralne vode „Perije“ kako bi se svijet uvjerio da je prekinuta blokada Sarajeva. I mi se obrukali, dali ime bolnici Francuska bolnica, a kasnije povukli.

U sjećanju nosim i incident u hotelu „Tuzla“ kada me je jedna TV ekipa iz Holandije spriječila da obavim intervju sa doktorom koji je bio u bazi Dac-bata u Potočarima i svjedočio početku genocida. Doktor je pristao na intervju, došao sam sa ekipom, ali se sve svelo na verbalni sukob sa kolegama iz Holandije. Više zemalja, među njima Holandija, kao i političari, moglo je pozvati UN i NATO da spase Srebrenicu, ali to nisu učinili. Holandska dva aviona su samo gađala pokvareni četnički tenk. I to je sve. Akasi i Zanvije su, uz doručak, odbili posljednji apel časnog kapetan De Jonga da se interveniše avijacijom i trupama kako bi se spasila Srebrenica. Imao sam problema i kad sam u filmu „Srebrenica – genocid koji traje“ pokazao kako se na aerodromu Pleso u Zagrebu slavi sretan povratak holandskih vojnika iz Potočara, čak su za tu priliku doveli i vojni orkestar, a još je trajalo klanje Srebreničana u šumama i na brdima Podrinja.

4. 24. godine poslije genocida, da li se situacija u medijima promjenila?

Sada, 24 godine nakon genocida u Srebrenici, situacija u medijima, posebno u RS i Srbiji, nije se ni malo promijenila u odnosu prema genocidu u Srebrenici.

Milorad Dodik, trenutno, predsjedavajući Predsjedništva BiH neprekidno negira genocid, koji je 2008. godine javno priznao, a da niko u RS, izuzev časnih izuzetka među novinarima, uglavnom blogera i urednika portala, ne reagira na te stravične izjave. 9. januar se, i pored sudske presude, i dalje slavi kao Dan RS... Prije nekoliko dana Milorad Dodik je zatražio da više od polovine pješadijskog puka OSBiH iz Banje Luke iduće godine bude u uniformama Vojske RS.

Vlada RS formira nekakvu komisiju, negirajući međunarodni Tribunal u Hagu i njegove presude za genocid u Srebrenici, koja treba „utvrditi istinu“ o Srebrenici i „stradanju Srba“ na području Srebrenice i Birca. To ruganje međunarodnoj zajednici i obiteljima žrtava genocida prolazi nekažnjeno, prave reakcije nema, kao ni na negiranje genocida od zvanične politike u Srbiji, dolascima na obilježavanje 9. januara.

Sve to prolazi u medijima RS i Srbije, vrše se direktni prijenosi, organiziraju specijalne emisije, pune naslovnice novina... Čak i kad se osuđenim ratnim zlocincima daju odlikovanja, a Studentski dom dobije ime ratnog zločinca Radovana Karadzica.

Posljednja uvreda je i „naučni skup“ u Banjoj Luci gdje je, uz ostalo rečeno, da su „masovne grobnice pravljene zbog asanacije terena nakon bitaka sa muslimanima“, a skrivanje lokacija masovnih grobnica nazvano je „propustom što su izgubljeni podaci o lokacijama grobnica“. I to sve normalno prolazi u medijima RS, samo se reagira iz FBiH. Ovdje još nešto treba reći. Državni organi, od Tužiteljstva BiH do Ministarstva odbrane BiH i RAK-a ne reaguju kada RTRS kao javni servis, ali i drugi mediji u RS i Srbiji Armiju RBiH nazivaju „tzv. Armija BiH“, a Vojska RS je, iako pucistička, regularna armija!

5.Šta mislite kada će istina o Srebrenici, definitivno prestati biti predmet politiziranja u medijima?

Istina o Srebrenici će, siguran sam, još dugo biti predmet politiziranja u medijima. Katarze i suočavanja sa istinom o genocidu u Srebrenici u vlastima RS, ali i velikom procentu stanovništva, jos nema ni na vidiku. Istovremeno, takvo stanje mediji koji su pod kapom Milorada Dodika i vlasti u Banjoj Luci svesrdno publikuju negiranje genocida. I opet ostaju samo časni pojedinci sa svojim blogovima, portalima ili kolumnama koje objavljuju u medijima na području FBiH.

Možda bi sve išlo nešto bolje i brže da tu politiku ne podržavaju Srbija sa Aleksandrom Vučićem, koji je sa i sam bio sudionik agresije na BiH i opsade Sarajeva, a to pokazuju i snimci gdje je sa ratnim zločincem Vojislavom Šešeljem, Tomom Nikolićem i ostalom bumumentom iz Srbije. Prije nekoliko dana je zločinac Vojislav Šešelj na skupu radikala rekao da u Srebrenici nije bilo genocida niti je ubijeno niti jedno dijete! Radi napomene u Memorijalnom centru Potočari vec je ukopano oko 450 maloljetnih dječaka, a najmlađa žrtva genocida u Srebrenici koja je ukopana u Potočarima, rahmetli Fatima Muhić, živjela je samo sat ili dva. I opet kažu – nije bio genocid ...

9. Zaključak

O ratnim dešavanjima, agresiji i genocidu nad Bošnjacima u Republici Bosni i Hercegovini su izvještavali mnogi mediji i interpretirali stvarnost onako kako su željeli ili kako se od njih tražilo. A u cilju rješavanja problema koji se tiču cjelokupne zajednice, cjelokupnog bosanskohercegovačkog stanovništva biće navedene činjenice koje godinama agresori pokušavaju zataškati tako što ih nazivaju lažnim i netačnim. I danas se u medijima na različite načine intepretira genocid nego ga naziva zločinom, masakrom.

Za četiri dana, s namjerom i prema tačno utvrđenom obrascu, likvidirano je više od 8.000 zarobljenih Bošnjaka radi njihove etničke i vjerske pripadnosti i što su živjeli na teritoriji na koju se velikosrpski agresor, sa svojim kolaboracionistima, planirao proširiti. Istrijebljene su tri generacije muškaraca.

To je najveći pojedinačni i u kratkom vremenu izvršeni masakr i totalni progon ljudi u Evropi nakon Drugog svjetskog rata. Zauzimanje Srebrenice, deportacija civila iz Potočara i operacija zarobljavanja, zatočenja i likvidacije Bošnjaka su genocidni akti unaprijed isplanirani, dobro osmišljeni, efikasno organizirani i širokog obima, naređeni sa nadležnih političkih i vojnih mjesta te izvršeni planski, sistematski i organizirano. Broj ubijenih i kratkoća vremena likvidacije govori da je u pripremi i izvršenju zločina sudjelovalo veoma mnogo organiziranih i discipliniranih izvršilaca, zapravo cijeli politički, upravni, policijski i vojni potencijal velikosrpskih snaga.¹⁵⁶

Ovaj rad sam izabrala jer ne želim da se prestane pričati o genocidu, jer to je bolna tema koja je obilježila krvavu historiju naše države i naroda. Genocid je događaj koji se tiče svih nas i o njemu se stalno treba i mora pisati i pričati.

Izabrala sam ga iz još jednog razloga jer želim da i on bude dokument koji će zajedno sa ostalim svjedočiti o genocidu, masovnom planskom istrjebljenju Bošnjaka sa ciljem uništenja jednog naroda koji se dogodio pred očima svijeta u 21. vijeku u srcu Evrope, i naočigled cijelog svijeta, mučena i krvnički ubijena, prema nazvaničnim podacima, 8372 Bošnjaka u tzv. zaštićenoj zoni UN-a.

---

¹⁵⁶ Čekić, Smail, Kolumna „GENOCID NAD BOŠNJACIMA SREBRENICE; SIGURNE ZONE UN-a, JULA 1995“, str.17

10. Literatura

1. Alibašić, Ahmet „Studije genocida“, Sarajevo, Hrestomatija, 2007;
2. Bećirević, Edina „Na Drinigenocid“, Sarajevo, Buybook, 2009.;
3. Brunetau, Bernand „Stoljeće genocida“, Zagreb, 2005;
4. Čekić, Smail - Kreso, Muharem- Macić, Bećir „Genocid u Srebrenici , sigurnojzoniUjedinjenihnacija, Sarajevo , 2000;
5. Čekić, Smail „Agresija na Bosnu i genocid nad Bošnjacima 1991-1993“, Sarajevo, 1994;
6. Čekić, Smail „Genocid i istina o genocidu u Bosni i Hercegovini “, Sarajevo, 2012.;
7. Dedijer, Vladimir – Miletić, Antun „Genocid nad muslimanima“, Sarajevo, 1990;
8. Fejzić-Čengić, Fahir „Uvod u teoriju informacija“, Sarajevo: Promocult, 2008;
9. Fejzić-Čengić, Fahira „Medijska kultura u Bosni i Hercegovini“, Connectum, Sarajevo,2009;
10. Honig W. Jan, - Both, Norbeth „, Srebrenica, hronika ratnog zločina“ Sarajevo, Ljiljan, 1997. ;
11. Imamović, Mustafa „Historija Bošnjaka“, Sarajevo, 1997;
12. J.W. Honig- N.Both, Srebrenica, „Hronika ratnog zločina“, Sarajevo, 1997.;
13. Lemkin, Raphael „Axis rule in occupied Europe“, Washington D.C., 1944;
14. Lippman, Walter „Javnomnjenje“, Naprijed, Zagreb, 1995;

15. Milašin, Tihomir „Iz dana u dan – medijsko izvještavanje o ratu u BiH (1992 - 1996)“, Sarajevo, MEDIA CENTAR, 2002.;
16. Nettelfield, Lara J. - Wagner, Sara, „Srebrenica nakon genocida“, Sarajevo, Institut za istoriju, 2015.;
17. Nuhanović, Hasan „Nekoliko dana jula“, Sarajevo, MEDIA CENTAR, 2012.;
18. Nuhanović, Hasan „Pod zastavom UN-a: međunarodna zajednica i zločin u Srebrenici“, Sarajevo, 2005.;
19. Nuhanović, Hasan Međunarodna zajednica i zločin u Srebrenici „Pod zastavom UN-a“, Sarajevo, Preporod, 2005.;
20. Orić, Naser „Srebrenica svjedoči i optužuje“, Srebrenica, 1995;
21. Robert J. DONIA, Radovan Karadžić-„Uzroci, postanak, uspon genocida u Bosni i Hercegovini“, Sarajevo, 2016.;
22. Rondić, Adnan „Živjeti Srebrenicu“, Fondacija Henrich Boll, Ured za Bosnu i Hercegovinu, Sarajevo, 2015.;
23. Sefo, Mustafa „Medijski dijalozi“, Podgorica, IVPE - Cetinje, 2017.
24. Softić, Sakib „Međunarodno pravo“, Sarajevo, DES.doo, 20012;
25. Tucaković, Šemso „Izvještaji iz bosanskog rata“, Fojnica, „Fojnica“, 2017.;

Metodološka literature:

1. Termiz, Dževad: Metodologija društvenih istraživanja, Sarajevo: Grafit, 2004.;

Članci iz novina:

1. „Agresoru ne odgovaramir“, Oslobođenje, br.16077., 1993, str.3
2. „Četniciuzvrćajuultimatumomigranatiranjem“. Oslobođenje, br.16912., 1995.
3. „Detalji se taje“, Oslobođenje, br.16919., 1995
4. „ Etničkočišćenjenadobrovoljnojosnovi“, NašaBorba, br.164., 1995.
5. “ Idjeca u srpskimlogorima smrti“ , Oslobođenje, br.16917., 1995.
6. „ Neizvjesnasudbina 10 hiljadaljudi“ ,Oslobođenje, br.16916., 1995.
7. „NemapovlačenjeizSrebrenice“NašaBorba , br.163 ., 1995
8. „ Nestalo I ubijeno 12 hiljadaljudi“, Oslobođenje, br.16920., 1995., str.3. i 4.
9. „Olujazavjetrine“, Oslobođenje, br.16912., 1995.
10. „Svijet ne čujevapajeŽepe“ Oslobođenje, br.16925., 1995
11. „TenkovinapadajuSrebrenicu“, Oslobođenje, br.16910., 1995
12. „To je barbarizam“, Oslobođenje, br.16926., 1995
13. „Vojska RS prebacujemuslimanskostanovništvoizPotočara u Bratunac“ NašaBorba , br.163 ., 1995 str. 3
14. „ ŽestokogranatiranjeSrebrenice“., Oslobođenje, br.16908., 1995
15. Anthony Lewis: “Abroad at Home; Leading From Weakness,” The New York Times, September 13, 1996
16. Bašić, Hamza kolumna „ Enklava „, Oslobođenje, br.16911, 1995.
17. Berić, Gojko „Dželatovcinizam“ , Oslobođenje, br.16917., 1995.
18. Buha, Aleks „Srebrenica je terorističkouporište “Glassrpski , br.7715., 1995
19. Dizdarević, Faik „ Poklon Srbiji „, Oslobođenje, br.16916., 1995.
20. Dizdarević, Zijokolumna „Živizid“, Oslobođenje, br.16912., 1995.
21. H. A., „ Plavci se najzad isprsil“, Oslobođenje, br.16912., 1995., str.5
22. Habul. Emir „Izdaja“ Oslobođenje, br.16913., 1995

23. Human Rights Watch, The Fall of Srebrenica nad the Failure of UN Peacekeeping Bosnia and Herzegovina, Volumen 7, No.13, 1995., str. 7.
24. Izetbegovićevoi pismo Klintonu „Sprečiti terorizam i genocid,, „Oslobođenje, br.16911, 1995., str. 3
25. Jahić. Vehid „Četnici i UN 'čiste' Srebrenicu“Oslobođenje, br.16914., 1995., str.2, 3, 4, 5
26. Jahić. Vehid „Četnici klali, plavci posmatrali,, Oslobođenje, br.16915., 1995., str.2-7
27. Marić B., „Srpska glava – 25 kg brašna“, Večernjenovosti, 1995., str.4
28. Marić B., „Srpska glava – 25 kg brašna“, Večernjenovosti, 1995., str.4
29. Marić, B, Maunaga G. „, Zaštićena zona puna oružja“, Večernje novosti , 1995., str.5
30. Marković, Milena „, Povratna tuga jedna“, Večernjenovosti, 1995., str.15
31. Mrkić, Vlado „,Drino, vodo..“, Oslobođenje, br.16096, 1993
32. Pirolić, Zoran „,Efekat bumeranga“ Oslobođenje, br.16918., 1995
33. Pirolić, Zoran „,Novi Minhen“ Oslobođenje, br.16925., 1995
34. Pismo generala Ratka Mladića generalu Rupertu Smitu, „Enklavazna“ Glas srpski , br.7715., 1995
35. Press centra Armije BiH „,Srebrenica u nemilosti“, Oslobođenje, br.16912., 1995. str.4
36. S., L. „,Alarm za Srebrenicu“ , Oslobođenje, br.16911, 1995., str.3
37. Sead SELIMOVIĆ, „,Istina o Srebrenici i genocid nad Bošnjacima: u povodu šesteknjige „,Monumenta Srebrenica““, Baština sjeveroistočne Bosne broj 9, 2016, Časopis za baštinu, kulturu-historijskoiprirodnonaslijeđe, Tuzla, 2017.;
38. Sidran. Abdulah „,Pravo na sve“Oslobođenje, br.16915., 1995.
39. Srebrenica ubrzala odluku“ Oslobođenje, br.16925., 1995
40. Štaka, Vladimir „,Mi odlučujemo šta je opasno“, Oslobođenje, br.16912., 1995. str.4
41. Štaka, Vladimir „,Srebrenica prepuštena agresorima“, Oslobođenje, br.16913.,1995. str.3.4
42. Štaka, Vladimir. „,Tenkovi prilaze Srebrenici“, Oslobođenje, br.16911, 1995., str.3-4

43. Za noćlikvidirano 300 ljudi“ Oslobođenje, br.16920., 1995.

Web stranice:

1. ICTY, AžuriranistatutMeđunarodnogkrivičnogsuda za bivšuJugoslaviju, septembar 2009.,str.4.(http://www.icty.org/x/file/Legal%20Library/Statute/statute_sept09_bcs.pdf (preuzeto: 10.4.2019 16.48h.)
2. ICTY, SažetakpresudePretnosnogvijećaRatkuMladiću, 22. novembar 2017., (<http://www.icty.org/x/cases/mladic/tjug/bcs/171122-sazetak-presude-bcs.pdf> (pristupljeno 5.4.2019, 11:18).
3. ICTY, Podaci o predmetu (IT-05-88/2) Zdravko Tolimir(http://www.icty.org/x/cases/tolimir/cis/bcs/cis_tolimir_bcs.pdf(preuzeto: 10.4.2019 16.55h.)
4. ICTY, Podaci o predmetu (IT-95-5/18) Radovan Karadžić,(http://www.icty.org/x/cases/karadzic/cis/bcs/cis_karadzic_bcs.pdf (preuzeto: 10.4.2019 17.20h.)
5. Izvor: <http://www.balkanninsight.com/en/artic> (pristupljeno: 21.3.2019. 23:55)
6. Izvor: https://m.dw.com/bs/ratne-traume-holandskih-vojnika-u-srebrenici/a_18642633 (preuzeto: 20.3.2019.g. 22:12h)
7. Izvor: <https://novi.ba/clanak/204399/dok-se-u-srebrenici-dogadao-genocid-evo-sta-su-pisali-svjetski-mediji> (preuzeto: 3.4.2019 23.28h)
8. Izvor: <https://www.dw.com/hr/%C5%A1to-su-pisale-novine-dok-se-doga%C4%91ao-genocid/a-18575053>(preuzeto 3.4.2019 23.01h)
9. Izvor: <https://www.telegraf.rs/vesti/2629219-vitalij-curkin-covek-koji-voleo-i-branio-srbe-zapadu-je-udarao-samare-zbog-srbije-foto-video> (preuzeto: 12.4.2019 14.30.)
10. Izvor:<http://ba.n1info.com/Vijesti/a272222/Mediji-o-godisnjici-genocida-u-Srebrenici.html>:(preuzeto: 12.4.2019 13.15.)
11. Izvor:<http://detektor.ba/srebrenica-novinarska-sjecanja-na-najteze-zadatke-u-julu-1995-godine/> (preuzeto: 21.3.2019. 23:50 h)
12. Izvor:<http://ftp.dnevnik.ba/vijesti/vucic-zahvaljujuci-rusiji-izbjegli-smo-zig-genocidnog-naroda>(preuzeto: 12.4.2019 14.15.)

13. Izvor:<http://izdvojeno.ba/nsrs-dodik-opet-negira-genocid-u-srebrenici-a-za-zlocine-krivi-ustase/>(preuzeto: 12.4.2019 13.45.)
14. Izvor:<http://minber.ba/kako-su-srpski-mediji-izvestavali-o-srebrenici-1995-godine/>(preuzeto:2.4.2019 20.50h)
15. Izvor:<http://www.gradacac.com/2018/07/ovako-je-new-york-times-izvjestavao-o-srebrenici-u-julu-1995-foto/>(preuzeto:3.4.2019. 23.55)
16. Izvor:<http://www.media.ba/bs/magazin-novinarstvo/srebrenica-novinarska-sjecanja-na-najteze-zadatke-u-julu-1995-godine> (preuzeto:2.4.2019 22.37)
17. Izvor:https://www.b92.net/info/vesti/pregled_stampe.php?yyyy=2015&m=07&dd=10&nav_id=1014239(preuzeto: 26.3.2019, 22.54h)
18. Izvor:<https://www.dw.com/hr/%C5%A1to-su-pisale-novine-dok-se-doga%C4%91ao-genocid/a-18575053>(preuzeto 3.4.2019 23.25h)
19. Izvor:<https://www.fokus.ba/vijesti/bih/kako-su-mediji-u-srbiji-izvjestavali-o-stradanju-srebrenice/88920/>(preuzeto:2.4.2019 21.18h)
20. Izvor:<https://www.fokus.ba/vijesti/bih/ovako-je-new-york-times-izvjestavao-o-srebrenici-u-julu-1995-godine-foto/1162689/> (preuzeto 3.4.2019 23.13)
21. Izvor:<https://www.fokus.ba/vijesti/bih/srebrenica-novinarska-sjecanja-na-najteze-zadatke-video/1161490/> (preuzeto: 15.3.2019.g. 15:20h)
22. Izvor:<https://www.jutarnji.hr/vijesti/svijet/muslim-da-jeznate-bio-uzasan-zlocin-ali-genocid-je-u-sustini-kada-poubijate-cijelu-populaciju-zene-djecu-a-to-ovdje-nije-bio-slucaj/8062676/>(preuzeto: 12.4.2019 13.30.)
23. Izvor:<https://www.radiosarajevo.ba/metromahala/ja-muslim/dragan-bursac-radio-slobodna-srebrenica7306582> (preuzeto: 21.3.2019. 23:50)
24. Security Council Resolution 819 (1993) (S/RES/819, 16. April 1993) (pristupljeno 20.3.2019. 22.45h)

Youtube linkovi:

1. Izvor:https://www.youtube.com/watch?v=SXXzy_tMO3c(preuzeto:12.4.2019 15.30.)
2. Izvor: <https://youtu.be/358lkSGGsGY>(preuzeto: 21.3.2019. 23:46h)
3. Izvor:https://www.youtube.com/watch?time_continue=76&v=344e_D-Vc7g(preuzeto:2.4.2019 22.03h)

11. Biografija

Muminović Envera rođena je 02. Maja 1993 godine u Srebrenici (BiH).

U „Mješovitoj građevinsko geodetskoj školi“ u Sarajevu stječe svoje srednjoškolskoobrazovanje , koju završava 2012.godine.

Iste godine upisuje Fakultet političkih nauka u Sarajevu na odsjeku Komunikologije.

Diplomirala je u septembru 2018.godine. Iste godine kandidatkinja upisuje master studij također na odsjeku Komunikologije.

Obavljala je praksu na portalu FTV-a , te u agenciji Anadolija u Sarajevu. Uz maternji bosanski, tečno govori engleski i turski jezik.

U aprilu 2019.godine na odsjeku Komunikologija, nagrađena je najbolja istraživačka priča, a ta nagrada pripala je Muminović Enveri. Na Fakultetu političkih nauka je dobila nagradu „Nino Čatić“, ime nagrade je po ubijenom srebreničkom novinaru u genocidu u Srebrenici.

Svoj dalji rad posvetila je istraživanju genocida nad Bošnjacima, stalnom pričanju i dokazivanju genocida, jer je i nažalost i sama prošla tu glogotu. To za nju osim naučnog djela i izučavanja, isto tako predstavlja prestavlja moralnu i ljudsku obavezu da priča i piše o genocidu.

12. Izjava o plagijarizmu

	 FAKULTET POLITIČKIH NAUKA	Obrazac AR
UNIVERZITET U SARAJEVU – FAKULTET POLITIČKIH NAUKA		
IZJAVA o autentičnosti radova		

Naziv odsjeka i/ili katedre: Komunikologija

IZJAVA O AUTENTIČNOSTI RADOVA

Ime i prezime: Envera Muminović

Naslov rada: Komparacija medijskog izvještavanja i stvarnosti genocida nad Bošnjacima

Vrsta rada: Završni magistarski rad

Broj stranica: 102

Potvrđujem:

- da sam pročitao/la dokumente koji se odnose na plagijarizam, kako je to definirano Statutom Univerziteta u Sarajevu, Etičkim kodeksom Univerziteta u Sarajevu i pravilima studiranja koja se odnose na I i II ciklus studija, integrirani studijski program I i II ciklusa i III ciklus studija na Univerzitetu u Sarajevu, kao i uputama o plagijarizmu navedenim na web stranici Univerziteta u Sarajevu;
- da sam svjestan/na univerzitetskih disciplinskih pravila koja se tiču plagijarizma;
- da je rad koji predajem potpuno moj, samostalni rad, osim u dijelovima gdje je to naznačeno;
- da rad nije predat, u cjelini ili djelimično, za stjecanje zvanja na Univerzitetu u Sarajevu ili nekoj drugoj visokoškolskoj ustanovi;
- da sam jasno naznačio/la prisustvo citiranog ili parafraziranog materijala i da sam se referirao/la na sve izvore;
- da sam dosljedno naveo/la korištene i citirane izvore ili bibliografiju po nekom od preporučenih stilova citiranja, sa navođenjem potpune reference koja obuhvata potpuni bibliografski opis korištenog i citiranog izvora;
- da sam odgovarajuće naznačio/la svaku pomoć koju sam dobio/la pored pomoći mentora/ice i akademskih tutora/ica.

Mjesto, datum

Potpis

_____

_____

